

ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ

2^η ΕΚΔΟΣΗ

Παραδοτέο Δ' Φάσης του Υποέργου 2 «Υποστήριξη Περιφέρειας Θεσσαλίας στην Εξειδίκευση Σχεδίου Δράσης RIS3» της Πράξης «Μελέτες-Εμπειρογνωμοσύνες Προετοιμασίας 5ης Προγραμματικής Περιόδου»

Αναθέτουσα Αρχή:

Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Θεσσαλίας

30 Δεκεμβρίου 2015

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΕΓΓΡΑΦΟΥ

Συμβατικές Πληροφορίες

Τίτλος Έργου	Υποστήριξη Περιφέρειας Θεσσαλίας στην Εξειδίκευση Σχεδίου Δράσης RIS3
Εσωτερικός Κωδικός Έργου	2015-05
Αριθμός Σύμβασης	5064/2.11.2015
Συμβατικός Κωδικός & Τίτλος Παραδοτέου	Π.4. Εξειδίκευση Σχεδίου Δράσης

Έγγραφο

Όνομα Αρχείου	D4v2 (.docx/.pdf)
Συντάκτες	Ιωάννης Τόλιας, Μιχάλης Μεταξάς
Συνεισφέροντες	Ζωή Ακριβούλη, Στέλιος Κουζελέας, Σωτήρης Ξύδης
Έγκριση / Ημερομηνία Αποδέσμευσης	γΤ / 30.12.2015

Χρηματοδότηση

Η παρούσα χρηματοδοτήθηκε στο πλαίσιο του Υποέργου 2 «Υποστήριξη Περιφέρειας Θεσσαλίας στην Εξειδίκευση Σχεδίου Δράσης RIS3» της Πράξης «Μελέτες-Εμπειρογνομοσύνες Προετοιμασίας 5ης Προγραμματικής Περιόδου» στο πλαίσιο του Ε.Π. Χωρική Ενότητα «Θεσσαλία – Στερεά Ελλάδα - Ήπειρος 2007-2013» / Άξονας 10, το έργο «ΜΕΛΕΤΕΣ - ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟΣΥΝΕΣ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ 5ΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ»

Ιστορικό αλλαγών

Έκδοση	Ημνία	Κατάσταση
1.0	23.12.2015	Αρχική Υποβολή.
2.0	30.12.2015	Ενσωμάτωση των σχολίων της Δημόσιας Διαβούλευσης

ΘΕΣΣΑΛΙΑ2020

Περιφερειακή Στρατηγική Καινοτομίας
Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας
Θεσσαλίας για την Προγραμματική
Περίοδο 2014-2020

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ

2^η Έκδοση μετά τη Διαβούλευση

30 Δεκεμβρίου 2015

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Κεφάλαιο 1 Εισαγωγή	7
Κεφάλαιο 2 Εξειδίκευση ανά Προτεραιότητα	9
2.1 Σύνοψη	9
2.2 Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα	11
2.2.1 Σύνοψη Αναγκών	11
2.2.2 Λογική Παρέμβασης & Μίγμα Πολιτικής	12
2.2.3 Ομάδες Στόχου.....	21
2.2.4 Πηγές Χρηματοδότησης & Εργαλεία Εφαρμογής.....	22
2.2.5 Χρονοδιάγραμμα	24
2.2.6 Προϋπολογισμός	24
2.2.7 Δείκτες Εκροών.....	25
2.2.8 Δείκτες αποτελεσμάτων	26
2.3 Κλάδος Μετάλλου & Δομικών Υλικών	28
2.3.1 Σύνοψη Αναγκών	28
2.3.2 Λογική Παρέμβασης & Μίγμα Πολιτικής	29
2.3.3 Ομάδες Στόχου.....	34
2.3.4 Πηγές Χρηματοδότησης & Εργαλεία Εφαρμογής.....	35
2.3.5 Χρονοδιάγραμμα	36
2.3.6 Προϋπολογισμός	36
2.3.7 Δείκτες Εκροών.....	37
2.3.8 Δείκτες Αποτελεσμάτων.....	38
2.4 Περιβάλλον.....	40
2.4.1 Σύνοψη Αναγκών	40
2.4.2 Λογική Παρέμβασης & Μίγμα Πολιτικής	40
2.4.3 Ομάδες Στόχου.....	43
2.4.4 Πηγές Χρηματοδότησης & Εργαλεία Εφαρμογής.....	44
2.4.5 Χρονοδιάγραμμα	44
2.4.6 Προϋπολογισμός & Δείκτες Εκροών	44
2.4.7 Σχετικοί Δείκτες Αποτελεσμάτων.....	45
2.5 Ενέργεια	47
2.5.1 Σύνοψη Αναγκών	47
2.5.2 Λογική Παρέμβασης & Μίγμα Πολιτικής	48
2.5.3 Ομάδες Στόχου.....	52
2.5.4 Πηγές Χρηματοδότησης & Εργαλεία Εφαρμογής.....	53
2.5.5 Χρονοδιάγραμμα	54
2.5.6 Προϋπολογισμός	54
2.5.7 Δείκτες Εκροών.....	55
2.5.8 Δείκτες Αποτελεσμάτων.....	56
2.6 Δημιουργικός Τουρισμός.....	57
2.6.1 Σύνοψη Αναγκών	57
2.6.2 Λογική Παρέμβασης & Μίγμα Πολιτικής	58
2.6.3 Ομάδες Στόχου.....	61
2.6.4 Πηγές Χρηματοδότησης & Εργαλεία Εφαρμογής.....	62
2.6.5 Χρονοδιάγραμμα	64
2.6.6 Προϋπολογισμός	65
2.6.7 Δείκτες Εκροών.....	66
2.6.8 Δείκτες Αποτελεσμάτων.....	67
2.7 Προηγμένες Υπηρεσίες Υγείας & Αποκατάστασης	69
2.7.1 Σύνοψη Αναγκών	69
2.7.2 Λογική Παρέμβασης & Μίγμα Πολιτικής	69

2.7.3 Ομάδες Στόχου.....	73
2.7.4 Πηγές Χρηματοδότησης & Εργαλεία Εφαρμογής.....	74
2.7.5 Χρονοδιάγραμμα	74
2.7.6 Προϋπολογισμός	74
2.7.7 Δείκτες Εκροών.....	75
2.7.8 Δείκτες Αποτελεσμάτων.....	75
2.8 Τεχνολογίες Πληροφορικής & Επικοινωνιών	77
2.8.1 Σύνοψη Αναγκών	77
2.8.2 Λογική Παρέμβασης & Μίγμα Πολιτικής	78
2.8.3 Ομάδες Στόχου.....	83
2.8.4 Πηγές Χρηματοδότησης & Εργαλεία Εφαρμογής.....	83
2.8.5 Χρονοδιάγραμμα	84
2.8.6 Προϋπολογισμός	84
2.8.7 Δείκτες Εκροών.....	85
2.8.8 Δείκτες Αποτελεσμάτων.....	85
2.9 Οριζόντιες Δράσεις.....	87
2.9.1 Σύνοψη Αναγκών	87
2.9.2 Λογική Παρέμβασης & Μίγμα Πολιτικής	88
2.9.3 Ομάδες Στόχου.....	93
2.9.4 Πηγές Χρηματοδότησης & Εργαλεία Εφαρμογής.....	93
2.9.5 Χρονοδιάγραμμα	94
2.9.6 Προϋπολογισμός	94
2.9.7 Δείκτες Εκροών.....	96
2.9.8 Δείκτες Αποτελεσμάτων.....	96
Κεφάλαιο 3 Συγκεντρωτική Ανασκόπηση	98
Κεφάλαιο 4 Μεθοδολογικό Υπόμνημα	102
4.1 Κινητοποίηση των Συμμετόχων	102
4.2 Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης.....	103
4.3 Σύνθεση Σχεδίου Δράσης	105

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 1: Η λογική παρέμβασης στο Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα.....	13
Πίνακας 2: Σύνθεση αποτελεσμάτων Επιχειρηματικής Ανακάλυψης στο Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα	20
Πίνακας 3: Ομάδες Στόχου ανά περιοχή παρέμβασης στο Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα	21
Πίνακας 4: Πηγές και είδος χρηματοδότησης για την υλοποίηση των παρεμβάσεων στο Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα	23
Πίνακας 5: Προϋπολογισμός Δράσεων στο Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα (Δημόσια Δαπάνη).....	24
Πίνακας 6: Δείκτες Εκροών των παρεμβάσεων στο Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα.	25
Πίνακας 7: Δείκτες Αποτελεσμάτων των παρεμβάσεων στο Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα.	27
Πίνακας 8: Η λογική της παρέμβασης στον τομέα Μέταλλο – Δομικά Υλικά	30
Πίνακας 9: Σύνθεση αποτελεσμάτων Επιχειρηματικής Ανακάλυψης στον τομέα Μέταλλο-Υλικά	33
Πίνακας 10: Ομάδες Στόχου ανά περιοχή παρέμβασης στον τομέα Μέταλλο-Υλικά	34
Πίνακας 11: Πηγές και είδος χρηματοδότησης για την υλοποίηση των παρεμβάσεων στον τομέα Μέταλλο-Υλικά.....	35
Πίνακας 12: Προϋπολογισμός Δράσεων του τομέα Μέταλλο-Υλικά (Δημόσια Δαπάνη).....	36
Πίνακας 13: Δείκτες Εκροών του Τομέα Μέταλλο-Υλικά.....	38
Πίνακας 14: Δείκτες Αποτελεσμάτων τομέα Μέταλλο-Υλικά.....	39
Πίνακας 15: Η λογική της παρέμβασης στην προτεραιότητα Περιβάλλον.	41
Πίνακας 16: Σύνθεση αποτελεσμάτων Επιχειρηματικής Ανακάλυψης στον Τομέα Περιβάλλον.....	42
Πίνακας 17: Ομάδες Στόχου ανά περιοχή παρέμβασης στον τομέα Περιβάλλον.	43
Πίνακας 18 Πηγές και είδος χρηματοδότησης για την υλοποίηση των παρεμβάσεων στον τομέα του Περιβάλλοντος.	44
Πίνακας 19 Προϋπολογισμός (δημόσια δαπάνη) ανά κατηγορία παρέμβασης στον τομέα του Περιβάλλοντος.	45
Πίνακας 20 Δείκτες εκροών ανά κατηγορία παρέμβασης στον τομέα του Περιβάλλοντος.	45
Πίνακας 21 Δείκτες αποτελεσμάτων που οδηγούνται από τις παρεμβάσεις του Τομέα Περιβάλλον. ...	45
Πίνακας 22: Η λογική της παρέμβασης στον τομέα Ενέργεια	49
Πίνακας 23: Σύνθεση αποτελεσμάτων Επιχειρηματικής Ανακάλυψης στον Τομέα Ενέργειας.....	51
Πίνακας 24: Προτεινόμενη μεταφορά ιδεών από τον Τομέα Ενέργειας σε Επενδυτικές Προτεραιότητες εκτός RIS3.....	52
Πίνακας 25: Ομάδες Στόχου ανά περιοχή παρέμβασης στον τομέα Ενέργειας	52
Πίνακας 26: Πηγές και είδος χρηματοδότησης για την υλοποίηση των παρεμβάσεων στον τομέα της Ενέργειας.....	53
Πίνακας 27: Προϋπολογισμός Δράσεων του τομέα Ενέργειας (Δημόσια Δαπάνη).....	54
Πίνακας 28: Δείκτες Εκροών του Τομέα Ενέργειας.....	55
Πίνακας 29: Δείκτες Αποτελεσμάτων Τομέα Ενέργειας.....	56
Πίνακας 30: Η λογική της παρέμβασης στον τομέα του Δημιουργικού Τουρισμού.....	59
Πίνακας 31: Σύνθεση αποτελεσμάτων Επιχειρηματικής Ανακάλυψης στον Τομέα Τουρισμού.	61
Πίνακας 32: Ομάδες Στόχου ανά περιοχή παρέμβασης στον τομέα Τουρισμού.....	62
Πίνακας 33 Πηγές και είδος χρηματοδότησης για την υλοποίηση των παρεμβάσεων στον τομέα του Δημιουργικού Τουρισμού.....	63
Πίνακας 34 Προϋπολογισμός Δράσεων του τομέα του Δημιουργικού Τουρισμού (Δημόσια Δαπάνη).65	
Πίνακας 35 Δείκτες Εκροών του Τομέα του Δημιουργικού Τουρισμού.....	67
Πίνακας 36 Δείκτες Αποτελεσμάτων του Τομέα Δημιουργικού Τουρισμού.	68
Πίνακας 37 Η λογική παρέμβασης στην προτεραιότητα Προηγμένες Υπηρεσίες Υγείας και Αποκατάστασης.....	70
Πίνακας 38 Σύνθεση αποτελεσμάτων Επιχειρηματικής Ανακάλυψης στον Προηγμένες Υπηρεσίες Υγείας & Αποκατάστασης.....	72
Πίνακας 39 Ομάδες Στόχου ανά περιοχή παρέμβασης στον τομέα Προηγμένες Υπηρεσίες Υγείας και Αποκατάστασης.....	73

Πίνακας 40 Δυνητικές πηγές και είδος χρηματοδότησης για την υλοποίηση των παρεμβάσεων της προτεραιότητας Προηγμένες Υπηρεσίες Υγείας και Αποκατάστασης.....	74
Πίνακας 41 Προϋπολογισμός Δράσεων του τομέα Προηγμένες Υπηρεσίες Υγείας & Αποκατάστασης (Δημόσια Δαπάνη).....	75
Πίνακας 42 Δείκτες Εκροών για τις παρεμβάσεις στον τομέα Προηγμένες Υπηρεσίες Υγείας & Αποκατάστασης.....	75
Πίνακας 43 Δείκτες Αποτελεσμάτων της προτεραιότητας Υπηρεσίες Υγείας και Αποκατάστασης.	76
Πίνακας 44 Η λογική παρέμβασης στην προτεραιότητα Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών.	79
Πίνακας 45 Σύνοψη αποτελεσμάτων επιχειρηματικής ανακάλυψης στον τομέα ΤΠΕ.	81
Πίνακας 46 Ομάδες Στόχου ανά περιοχή παρέμβασης στον τομέα Τεχνολογίες Πληροφορικής & Επικοινωνιών.....	83
Πίνακας 47 Πηγές και είδος χρηματοδότησης για την υλοποίηση των παρεμβάσεων της προτεραιότητας Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών.....	84
Πίνακας 48 Προϋπολογισμός Δράσεων του τομέα Τεχνολογίες Πληροφορικής & Επικοινωνιών (Δημόσια Δαπάνη).....	84
Πίνακας 49 Δείκτες Εκροών για τις παρεμβάσεις στον τομέα ΤΠΕ.	85
Πίνακας 50 Δείκτες Αποτελεσμάτων της προτεραιότητας Τεχνολογίες Πληροφορικής & Επικοινωνιών.	86
Πίνακας 51: Η λογική της παρέμβασης στην προτεραιότητα Οριζόντιες Δράσεις.....	89
Πίνακας 52: Σύνοψη αποτελεσμάτων Επιχειρηματικής Ανακάλυψης στον Τομέα Οριζόντιες Δράσεις.	92
Πίνακας 53: Ομάδες Στόχου ανά περιοχή παρέμβασης στον τομέα Οριζόντιες Δράσεις.	93
Πίνακας 54: Πηγές και είδος χρηματοδότησης για την υλοποίηση των παρεμβάσεων της προτεραιότητας Οριζόντιες Δράσεις.	94
Πίνακας 55 Προϋπολογισμός Δράσεων του τομέα Οριζόντιες Δράσεις (Δημόσια Δαπάνη).....	95
Πίνακας 56: Δείκτες Εκροών για τις Οριζόντιες Δράσεις.	96
Πίνακας 57: Δείκτες Αποτελεσμάτων Οριζόντιων Δράσεων.....	96
Πίνακας 58 Απολογιστικά δεδομένα εισροών επιχειρηματικής ανακάλυψης.....	98
Πίνακας 59: Συνολικός Προϋπολογισμός RIS3 Περιφέρειας Θεσσαλίας (Δημόσια Δαπάνη σε εκατ. ευρώ.)	99
Διάγραμμα 1 Κατανομή προϋπολογισμού στις Θεματικές Προτεραιότητες.....	99
Πίνακας 60 Σύνοψη Προϋπολογισμού ανά Θ.Σ./Μέτρο ΠΑΑ/Άλλη πηγή (Δημόσια Δαπάνη σε Μ€)	99
Διάγραμμα 2 Κατανομή Προϋπολογισμού ανά Θεματικό Στόχο/Μέτρο ΠΑΑ/Άλλη πηγή.....	99
Πίνακας 61: Συγκεντρωτικοί Δείκτες Εκροών για δράσεις ΕΤΠΑ.	100
Πίνακας 62: Δείκτες Εκροών ΕΠ Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020.	101
Διάγραμμα 3 Η αρχική σελίδα του ηλεκτρονικού συστήματος καταγραφής προτάσεων.	103
Πίνακας 63 Πρόγραμμα ημερίδων επιχειρηματικής ανακάλυψης.	103
Πίνακας 64 Στατιστικά συμμετοχής στις Ημερίδες Επιχειρηματικής Ανακάλυψης.	104
Διάγραμμα 4 Ημερήσια ροή ιδεών από το ηλεκτρονικό κανάλι.	104
Διάγραμμα 5 Στατιστικά εισροών από το ηλεκτρονικό κανάλι: (α) Θεματική συγκέντρωση. (β) Τομεακή συγκέντρωση, (γ) Γεωγραφική συγκέντρωση.....	105

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Σχέδιο Δράσης της Περιφερειακής Στρατηγικής Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS3) της Θεσσαλίας βασίζεται και εξειδικεύει το κυρίως σώμα της στρατηγικής που αναπτύχθηκε με συλλογική εργασία των μελών του Περιφερειακού Συμβουλίου Καινοτομίας Θεσσαλίας (ΠΣΚΘ) και των Θεματικών Ομάδων Εργασίας (ΘΟΕ) που συστάθηκαν απ' αυτό την περίοδο από το Μάιο του 2013 έως το Φεβρουάριο 2015.

Από τα μέσα Νοεμβρίου έως τις αρχές Δεκεμβρίου 2015 έλαβε χώρα η διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης κατά την οποία συγκεντρώθηκαν 952 ιδέες για την ανάπτυξη της Θεσσαλίας οι οποίες στη συνέχεια ομαδοποιήθηκαν και ωρίμασαν σε διαδοχικά βήματα από τις ΘΟΕ με τεχνική και επιστημονική υποστήριξη Τεχνικών Συμβούλων που είχε προσλάβει η Περιφέρεια Θεσσαλίας για το σκοπό αυτό.

Παράλληλα με τη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης, σε εφαρμογή σχετικής απόφασης του Περιφερειακού Συμβουλίου Θεσσαλίας στη συνεδρίασή του την 30^η Οκτωβρίου 2015, ολοκληρώθηκε η σύσταση και η συγκρότηση των οργάνων του Συστήματος Διακυβέρνησης της RIS3 στη Θεσσαλία.

Έχοντας θεσμοθετήσει τα όργανα του Συστήματος Διακυβέρνησης, έχοντας εξασφαλίσει τη χρηματοδότησή τους και έχοντας προδιαγράψει κατά τα προβλεπόμενα το πλαίσιο στο οποίο θα κινηθεί, η Θεσσαλία είναι έτοιμη να ενεργοποιήσει, από τις αρχές του 2016, τους πόρους που έχουν προβλεφθεί στο Περιφερειακό Επιχειρησιακό της Πρόγραμμα για τους Θεματικούς Στόχους 1 (Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία), 2 (Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών) και 3 (Ανταγωνιστικότητα των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων) και να διεκδικήσει, στη βάση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της πόρους από τις υπόλοιπες πηγές χρηματοδότησης που είναι διαθέσιμες (τομεακά προγράμματα, ευρωπαϊκά προγράμματα, Αναπτυξιακός Νόμος, ιδιωτικές επενδύσεις).

Το Σχέδιο Δράσης αποτελεί σημαντική εισροή στο σχεδιασμό των Προσκλήσεων, ιδίως του ΠΕΠ, έχοντας τεκμηριώσει διεξοδικά τη ζήτηση του περιφερειακού ιστού για ειδικές παρεμβάσεις στους τομείς προτεραιότητας της έξυπνης εξειδίκευσης και έχοντας αναδείξει τα κατάλληλα, κατά περίπτωση, εργαλεία εφαρμογής (π.χ., συνεργατικά ερευνητικά σχήματα, κουπόνια καινοτομίας και ΤΠΕ, clusters). Η επιλογή των καλύτερων εργαλείων εφαρμογής για κάθε περίπτωση, η βελτιστοποίηση των δυναμικών χαρακτηριστικών τους (π.χ., κύκλοι/συχνότητα προσκλήσεων, μέγιστος προϋπολογισμός ανά έργο ανά τομέα προτεραιότητας, κ.ο.κ.) θα είναι το αντικείμενο που θ' απασχολήσει τις αρμόδιες Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης και σε τοπικό επίπεδο όλες τις δομές του Συστήματος Διακυβέρνησης της RIS3 Θεσσαλίας την άνοιξη του 2016.

Με το παρόν «κλειδώνουν» οι προς δρομολόγηση παρεμβάσεις για την περίοδο 2016-2017 και η εμπειρία από την εφαρμογή και την υλοποίησή τους θα αποτελέσει εισροή για την προβλεπόμενη ενδιάμεση αναθεώρηση της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Θεσσαλίας το 2018.

Η διαμόρφωση του σχεδίου δράσης, πέραν όλων των άλλων, υπήρξε μια ευκαιρία διάχυσης της λογικής της έξυπνης εξειδίκευσης σε ένα διευρυμένο τμήμα του περιφερειακού ιστού. Η δικτύωση μεταξύ των κλάδων της τετραπλής έλικας κατά τη διάρκεια των ημερίδων επιχειρηματικής ανακάλυψης ήταν το ίδιο σημαντική με την παραγωγή και την διάχυση ιδεών. Η συμμετοχική διαδικασία βοήθησε στη δημιουργία ισχυρού κοινωνικού κεφαλαίου μέσω διαμόρφωσης και ενίσχυσης δεσμών, κάτι που θεωρείται προαπαιτούμενο εν όψει των επακόλουθων κοινών προσπαθειών για τη μεγιστοποίηση των επιπτώσεων από την εφαρμογή της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης. Η δυναμική που αναπτύχθηκε από τη συμμετοχική διαδικασία πρέπει να έχει συνέχεια και ν' αναπτυχθεί σε συστηματική βάση.

Το υπόλοιπο του κειμένου δομείται ως εξής:

- Στο δεύτερο κεφάλαιο, αφού προηγηθεί μία σύνοψη των κυριότερων ευρημάτων από τη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης και τη διαδικασία ομαδοποίησης και ωρίμανσης που ακολούθησε, περιγράφεται αναλυτικά ο σχεδιασμός για κάθε μία από τις προτεραιότητες που έχουν οριστεί στο κυρίως κείμενο της στρατηγικής. Η περιγραφή, για κάθε προτεραιότητα, ξεκινά με την υπενθύμιση των αναγκών, τη διατύπωση της λογικής παρέμβασης, τη σύνοψη των ευρημάτων της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης, το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής, τον προϋπολογισμό ανά επενδυτική προτεραιότητα και ανά επιμέρους δράση, τους δείκτες εκροών και τους δείκτες αποτελεσμάτων.
- Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζονται συγκεντρωτικά στοιχεία για τα οικονομικά και τα επιχειρησιακά δεδομένα του Σχεδίου Δράσης και τέλος,
- στο τέταρτο κεφάλαιο συνοψίζεται η μεθοδολογική προσέγγιση που ακολουθήθηκε για τη σύνθεση των σχεδίων δράσης και ορισμένα στατιστικά στοιχεία για τα επιμέρους βήματα της διαδικασίας. Παρατίθενται επίσης ως παράρτημα οι εισροές (ιδέες) της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης που αξιοποιήθηκαν για τη διαμόρφωση του Σχεδίου Δράσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΑΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ

2.1 ΣΥΝΟΨΗ

Στην παρούσα ενότητα αποτυπώνουμε συνοπτικά τα βασικά ευρήματα από τη διαδικασία που οδήγησε στη διαμόρφωση του Σχεδίου Δράσης ανά τομέα προτεραιότητας.

Όσον αφορά το **Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα**, η διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης ανέδειξε ισχυρή προσφορά ερευνητικών δράσεων και λύσεων ΤΠΕ στις περισσότερες αλυσίδες αξίας, ισχυρή πρόθεση για ιδιωτικές επενδύσεις και την ανάγκη για ένα νέο μηχανισμό εφαρμογής (delivery instrument) που συνδυάζει ταυτόχρονα έρευνα με επιτόπια επίδειξη (ένα είδος living lab με εμπλοκή κατασκευαστών εξοπλισμού και τελικών χρηστών στον πρωτογενή τομέα). Σε σχέση με τη διαδικασία διαμόρφωσης προτεραιοτήτων, ανιχνεύτηκε ζήτηση σε δύο νέες αλυσίδες αξίας (προϊόντα από άλλα ζώα-σαλιγκάρια & μεταξοσκώληκες και γλυκαντικές ουσίες-στέβια) που δεν είχαν εξεταστεί. Η τελική συζήτηση της επεσήμανε ότι εξακολουθεί να υφίσταται κίνδυνος για κατακερματισμό δράσεων μεταξύ των ΠΕΠ / ΕΠΑΝΕΚ / ΕΠΑΑ χωρίς να επιτευχθεί ο ολοκληρωμένος χαρακτήρας των παρεμβάσεων κατά μήκος αλυσίδων αξίας, τόνισε την αναγκαιότητα υιοθέτησης πολλαπλών μηχανισμών υποστήριξης των δράσεων ΕΤΑΚ (κουπόνια καινοτομίας και «τυπικά» έργα συνεργατικής έρευνας).

Στον κλάδο **Μετάλλου-Δομικών Υλικών** η διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης ανέδειξε ότι οι τρεις επιμέρους τομείς (μέταλλο, δομικά υλικά και ξύλο) που δεν είχαν αναλυθεί ομοιόμορφα κατά τη διαδικασία προτεραιοποίησης. Ο πρωτογενής τομέας & α' μεταποίηση στον κλάδο του Ξύλου δείχνει ωριμότητα για υιοθέτηση παρεμβάσεων για αειφόρο εκμετάλλευση δασών η οποία οδηγεί σε αύξηση της εξαγωγικής δραστηριότητας εντός ΕΕ, εμφανίστηκε σημαντική κινητικότητα στο σκέλος προσφοράς γνώσεων τόσο για τα μέταλλα όσο και τα δομικά υλικά και τέλος αναδείχθηκε ο κατακερματισμός στην παροχή υπηρεσιών υποστήριξης των επιχειρήσεων στους τομείς μετρήσεων, πιστοποιήσεων, συμβουλευτικής, κατάρτισης κτλ. Η τελική συζήτηση με τη ΘΟΕ επιβεβαίωσε ότι υπάρχουν εμποδισμένοι δεσμοί των τριών κλάδων (μέταλλο, ξύλο, δομικά υλικά) με τα τοπικά ΑΕΙ/ΤΕΙ/ΕΚ, χαϊρέτησε ως αναγκαίες τις πρωτοβουλίες για διαπιστεύσεις εργαστηρίων μέσω Οριζόντιων Δράσεων και κατέληξε στο ότι απαιτούνται δραστικές λύσεις μετασχηματισμού των κλάδων μετάλλου / δομικών υλικών προς παραγωγή προηγμένων υλικών που βασίζονται στην ποιότητα και την καινοτομία τους παρά στη χαμηλή τιμή τους.

Στον τομέα του **Περιβάλλοντος**, η διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης ανέδειξε σημαντική προσφορά γνώσης από τα ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα της Θεσσαλίας με κυρίαρχο πεδίο την ΕΤΑΚ σε θέματα κυκλικής οικονομίας. Παρατηρήθηκε σημαντική προσφορά για εφαρμογές Τεχνολογιών Πληροφορικής & Επικοινωνιών δημοσίου χαρακτήρα (π.χ., παρακολούθηση ποιότητας υδάτων, παρακολούθηση τήρησης ΜΠΕ σε πραγματικό χρόνο, ...) και μέσω της ζήτησης αναδείχθηκε ότι η επιχειρηματική δραστηριότητα στον τομέα μπορεί ν' αναπτυχθεί ταχύτερα εφόσον δημιουργηθεί με δημόσια ή ιδιωτική πρωτοβουλία ένας μηχανισμός αντιστοίχισης προσφοράς & ζήτησης αποβλήτων προς ανακύκλωση. Στην τελική συζήτηση με τη ΘΟΕ επισημάνθηκε ότι ο μηχανισμός που προαναφέρθηκε θα μπορούσε να λάβει υπόψη τα «Πράσινα Σημεία» που προγραμματίζονται, για να λειτουργήσει αποτελεσματικά απαιτούνται παρεμβάσεις τόσο στην προσφορά όσο και στη ζήτηση (two-sided platform) και τέλος ότι η τήρηση της νομιμότητας όσον αφορά την περιβαλλοντική νομοθεσία είναι επίσης προαπαιτητή για την επιχειρηματική ανάπτυξη στον τομέα του Περιβάλλοντος.

Στον τομέα της **Ενέργειας** η διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης ανέδειξε σημαντική πρόθεση για επενδύσεις στην παραγωγή ενέργειας ή/και θερμότητας (ΘΣ4) και ως πεδίο καινοτόμου επιχειρηματικότητας την παροχή προτυποποιημένων υπηρεσιών ενεργειακών επιθεωρήσεων στη βιομηχανία. Στην τελική συζήτηση με τη ΘΟΕ επισημάνθηκε ότι τα σχέδια διαχείρισης δασών πρέπει

να ξεφύγουν από τον παραδοσιακό χαρακτήρα τους και να λάβουν υπόψη τις δυνατότητες επιχειρηματικής αξιοποίησης της βιομάζας (πουρνάρια, κτλ) και ότι το ζήτημα της καύσης βιομάζας θα πρέπει να εξεταστεί αν είναι η βέλτιστη λύση σε σχέση με άλλους τρόπους εκμετάλλευσής της.

Όσον αφορά το **Δημιουργικό Τουρισμό**, η διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης ανέδειξε σημαντική πρόθεση για ιδιωτικές επενδύσεις σε όλες τις κλίμακες, ισχυρή ζήτηση για ανάπτυξη ιδιωτικών και δημόσιων εφαρμογών ΤΠΕ στον τομέα του τουρισμού/πολιτισμού και ισχυρή ζήτηση για ενίσχυση καινοτόμου επιχειρηματικότητας στον τομέα Τουρισμού-Πολιτισμού («Δημιουργική Βιομηχανία»). Η τελική συζήτηση με τη ΘΟΕ αναγνώρισε ότι εξακολουθούν να υφίστανται κίνδυνοι – όπως και στο Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα - από τον κατακερματισμό δράσεων σε πολλά προγράμματα χωρίς ενιαία στόχευση, λείπει, μέχρι στιγμής, ο μηχανισμός που θα οργανώσει και θα προωθήσει την εφαρμογή του ΔΤ στη Θεσσαλία και τέλος αναγνώρισε την ανάγκη για δημιουργία Destination Management Organisation περιφερειακής κλίμακας σε φυσικό και ψηφιακό επίπεδο.

Στον τομέα των **Προηγμένων Υπηρεσιών Υγείας και Αποκατάστασης** η διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης ανέδειξε ότι από τον ερευνητικό τομέα, η προσφορά γνώσης αφορούσε ερευνητικά έργα ή υπηρεσίες ή υποδομές εκτός RIS3 (κυρίως δημόσια υγεία ή βασική έρευνα ή υποδομές δημόσιων μονάδων). Κατατέθηκαν λίγες αλλά ελπιδοφόρες ιδέες για καινοτόμο επιχειρηματικότητα ενώ καταγράφηκε ιδιαίτερα σημαντική πρόθεση για «παραδοσιακές» ιδιωτικές επενδύσεις σε όλες τις κλίμακες. Ισχυρή ζήτηση καταγράφηκε επίσης για ανάπτυξη ιδιωτικών και δημόσιων εφαρμογών ΤΠΕ στον τομέα της ιατρικής πληροφορικής και της ηλεκτρονικής υγείας.

Τέλος, στον τομέα των **Τεχνολογιών Πληροφορικής & Επικοινωνιών**, η διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης ανέδειξε ότι το Αγροδιατροφικό σύμπλεγμα, ο Τουρισμός και οι Υπηρεσίες Υγείας αποτελούν τους τομείς προτεραιότητας με τα περισσότερα αιτήματα υποστήριξης για ανάπτυξη εφαρμογών από τον ιδιωτικό τομέα ενώ αντίστοιχα, οι τομείς του Τουρισμού, του Περιβάλλοντος και των Υπηρεσιών Υγείας είναι οι τομείς προτεραιότητας με τη μεγαλύτερη προσφορά για ανάπτυξη εφαρμογών για λογαριασμό του δημόσιου τομέα. Η τελική συζήτηση με τη ΘΟΕ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι είναι άξιο διερεύνησης η μελέτη σε μικρή κλίμακα των επιπτώσεων σε όρους παραγωγικότητας από την υιοθέτηση ΤΠΕ σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις, ότι η Θεσσαλία δεν μπορεί να προδιαγράψει αυτόνομα την περιφερειακή της στρατηγική για ανάπτυξη δικτύων νέας γενιάς και συνεπώς ακολουθεί την αντίστοιχη εθνική στρατηγική. Επιβεβαίωσε ότι η νέα καινοτόμος επιχειρηματικότητα στον τομέα ΤΠΕ και η υιοθέτηση ΤΠΕ ως οργανωτική ή προωθητική καινοτομία θα υποστηριχθεί τοπικά μέσω της ΕΠ 3α του ΠΕΠ και μέσω της ΕΠ 2β σε εθνικό επίπεδο (ΕΠΑΝΕΚ) και ότι οι προβλεπόμενες οριζόντιες δράσεις υποστήριξης νεοφυών επιχειρήσεων αρκούν για τις ΤΠΕ. Τέλος, επεσήμανε ότι δεν υπάρχουν μέχρι στιγμής ενδείξεις για το σχεδιασμό των δημόσιων φορέων της Θεσσαλίας αναφορικά με τις δράσεις για την ΕΠ2γ.

Στις ενότητες που ακολουθούν γίνεται με τρόπο ομοιόμορφο, ακολουθώντας τις προδιαγραφές του σχετικού Οδηγού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η παρουσίαση του Σχεδίου Δράσης για κάθε έναν από τους οκτώ τομείς προτεραιότητας που έχουν οριστεί στο πλαίσιο της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της Θεσσαλίας. Η διαδικασία που ακολουθήθηκε ώστε να προκύψει το περιεχόμενο του σχεδίου ανά τομέα προτεραιότητας περιγράφεται στο 4^ο Κεφάλαιο.

2.2 ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑ

2.2.1 Σύνοψη Αναγκών

Ο πρώτος πυλώνας εστίασης της περιφερειακής στρατηγικής καινοτομίας στην Περιφέρεια Θεσσαλίας είναι το αγροδιατροφικό σύμπλεγμα, δηλαδή, η θεώρηση του πρωτογενούς τομέα, της πρώτης μεταποίησης και του κλάδου τροφίμων – ποτών ως ενιαία περιοχή παρέμβασης.

Η ανταγωνιστικότητα τόσο της φυτικής όσο και της ζωικής παραγωγής της Θεσσαλίας σε σχέση με τα ευρωπαϊκά και τα παγκόσμια δεδομένα είναι χαμηλή λόγω του ανταγωνισμού από χώρες ή περιοχές με μεγαλύτερη παραγωγικότητα (εδάφους και εργασίας) και υψηλότερες οικονομίες κλίμακας που χαμηλώνουν το μοναδιαίο κόστος, κάτι που όμως αποτελεί και συστημικό πρόβλημα της χώρας ενώ ο κλάδος των τροφίμων – ποτών παρουσιάζει ενδείξεις για την ικανότητά του να καταστεί ανταγωνιστικός σε πολύ συγκεκριμένες αγορές. Η ακαδημαϊκή & ερευνητική υποδομή της Θεσσαλίας θεωρείται ιδιαίτερα ευνοϊκή για τον αγροδιατροφικό τομέα, δεδομένου ότι έχει ήδη δημιουργηθεί μία κρίσιμη μάζα ερευνητικού προσωπικού ιδιαίτερα υψηλού επιπέδου με γνώσεις συναφείς προς την περιφερειακή οικονομία. Οι ανάγκες που έχουν αναγνωριστεί σε περιφερειακό επίπεδο όσον αφορά το αγροδιατροφικό σύμπλεγμα είναι οι εξής:

- Ανταγωνιστικότητα:** Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του πρωτογενούς τομέα στη βάση της μοναδικότητας σε επίπεδο προϊόντων που δεν ευδοκιμούν αλλού ή γεωγραφικής προέλευσης ή χαρακτηριστικών των προϊόντων. Η συνολική μείωση του κόστους παραγωγής με ταυτόχρονη παραγωγή προϊόντων ποιότητας με την εισαγωγή καινοτομίας και ερευνητικών αποτελεσμάτων στην παραγωγική διαδικασία μπορεί επίσης να οδηγήσει σε τόνωση /αύξηση της ανταγωνιστικότητας στις αλυσίδες αξίας του αγροδιατροφικού συμπλέγματος ενώ στην ίδια κατεύθυνση μπορεί να συμβάλει η καθετοποίηση με στόχο την αύξηση της προστιθέμενης αξίας στα προϊόντα του πρωτογενή τομέα. Ο κλάδος τροφίμων-ποτών κινούμενος στην ίδια λογική μπορεί να καταστεί ανταγωνιστικός σε niche αγορές εκμεταλλεύοντας τα προαναφερθέντα στοιχεία μοναδικότητας. Έτσι, η κάθετη ολοκλήρωση μεταξύ των κλάδων τροφίμων –ποτών και πρώτης μεταποίησης και του πρωτογενή τομέα κυρίως μέσω οργανωσιακών καινοτομιών όπως η συμβολιακή γεωργία, η χρήση καινοτόμων συστημάτων παραγωγής και σύγχρονων τεχνολογιών, τα συνεργατικά σχήματα (clusters), παρεμβάσεις σε κρίσιμα ή προβληματικά σημεία των αλυσίδων αξίας, η γέννηση νέων κλάδων (κυρίως βιολειτουργικά τρόφιμα, έλεγχοι ποιότητας ή πιστοποίησης προέλευσης ή επιβεβαίωσης ισχυρισμών υγείας σε προϊόντα φυτικής και ζωικής παραγωγής με χρήση μοριακών ή γενετικών τεχνικών), η μετάβαση από έναν κλάδο σε κάποιον άλλο, η μπορούν να συμβάλλουν στην ανταγωνιστικότητα του τομέα στην Περιφέρεια Θεσσαλίας. Συνολικά, ο εκσυγχρονισμός των συντελεστών του αγροδιατροφικού συμπλέγματος μέσα από διαδικασίες τεχνολογικής αναβάθμισης και καινοτομίας αλλά και διεργασιακές, οργανωσιακές και προωθητικές καινοτομίες μπορεί να συμβάλει στην ανταγωνιστικότητα των αλυσίδων αξίας και την αύξηση της περιφερειακής προστιθέμενης αξίας.
- Αειφορική παραγωγή:** Το αγροδιατροφικό σύμπλεγμα συνδέεται άμεσα με τα περιβαλλοντικά θέματα και ιδιαίτερα με την επιλογή και προώθηση καλλιεργειών και προϊόντων με χαμηλό περιβαλλοντικό αποτύπωμα, όπως είναι τυπικές μεσογειακές καλλιέργειες (αμπέλι, ελιά), αλλά και η αιγοπροβατοτροφία καθώς και με αειφορικές διαδικασίες στη μεταποίηση. Εντοπίζεται, συνεπώς, ανάγκη για ενίσχυση της αειφορικής παραγωγής αγροτικών προϊόντων και αντίστοιχα στη μεταποίηση, με ορθολογική χρήση - διαχείριση φυσικών πόρων και ενέργειας, με μείωση κόστους εισροών στην παραγωγική διαδικασία, μείωση του όγκου και της τοξικότητας των αποβλήτων και του περιβαλλοντικού αποτυπώματος, και αξιοποίηση για εναλλακτικές χρήσεις των παραπροϊόντων του πρωτογενούς τομέα.

- **Δικτύωση:** Υπάρχει ανάγκη πολυεπίπεδων δικτυώσεων και ως προς τις τρεις συνιστώσες (επιχειρήσεις / παραγωγοί, ερευνητές, περιφερειακή διοίκηση) αλλά και την κοινωνία των πολιτών, συλλογικές οργανώσεις και τοπικά δίκτυα, παραγωγής και διανομής γεωργικών – κτηνοτροφικών προϊόντων, για την ενίσχυση των δεσμών μεταξύ της εφαρμοσμένης και προσανατολισμένης έρευνας και των πραγματικών αναγκών των αγροτών, της αγοράς και του αγροδιατροφικού τομέα μέσω δημιουργίας συνδετικών κρίκων και μορφών συνεργασίας μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων (ερευνητών, συμβούλων, γεωργών, επιχειρήσεων του πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα, ενώσεων καταναλωτών, περιβαλλοντικών οργανώσεων κτλ.). Ο προσανατολισμός μέρους των ερευνητικών δραστηριοτήτων των φορέων παραγωγής γνώσης προς την κατεύθυνση των αναγκών του παραγωγικού τομέα και η ανάπτυξη ικανοτήτων E&TA στις επιχειρήσεις για προϊόντικές και λοιπές καινοτομίες εκτιμάται ότι μπορεί να υλοποιηθούν αποτελεσματικά μέσα από διεργασίες συστηματικής δικτύωσης. Σημαντική είναι και η ανάγκη διασύνδεσης του αγροδιατροφικού τομέα με άλλους κλάδους και κυρίως με κείνον του τουρισμού.
- Στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα εντοπίζεται, επίσης, η ανάγκη ενίσχυσης της πρόσβασης στις τεχνολογίες πληροφορικής, συστηματικής μεταφοράς βέλτιστων πρακτικών, η ανάγκη για υποστηρικτικούς μηχανισμούς σε επίπεδο περιφέρειας, για ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού στον αγροτικό χώρο, κυρίως σε ζητήματα εκπαίδευσης των παραγωγών στη λογική της δια βίου μάθησης, τόσο προς την κατεύθυνση νέων μεθόδων και καλλιεργητικών τεχνικών όσο και για θέματα επιχειρηματικότητας .

Η διαχείριση των παραπάνω διαπιστωμένων αναγκών μπορεί να αντιμετωπίσει κρίσιμα προβλήματα στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα της Περιφέρειας Θεσσαλίας και να δημιουργήσει προϋποθέσεις βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας των θεσσαλικών επιχειρήσεων / εκμεταλλεύσεων. Δημιουργούνται, έτσι προϋποθέσεις για πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα στην τοπική οικονομία με την ενεργοποίηση πεδίων επιχειρηματικής δραστηριότητας και αλυσίδων αξίας στο σύνολο του αγροδιατροφικού συμπλέγματος ακόμα και εκτός του πεδίου παρέμβασης της στρατηγικής της καινοτομίας.

2.2.2 Λογική Παρέμβασης & Μίγμα Πολιτικής

Έχοντας υπόψη:

- 1) Τις διαπιστωμένες ανάγκες όπως συνοψίστηκαν στην προηγούμενη ενότητα·
- 2) Τα αποτελέσματα από τη διαδικασία συλλογής, ομαδοποίησης και εμπλουτισμού ιδεών στο πλαίσιο της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης·
- 3) Τα αποτελέσματα των τεχνικών συναντήσεων με τη συμμετοχή της Θεματικής Ομάδας Εργασίας, του Γραφείου RIS3 και της ΕΥΔ ΕΠ Θεσσαλίας

καταλήγουμε στη λογική παρέμβασης που περιγράφεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 1: Η λογική παρέμβασης στο Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα

Στόχοι	Περιοχή Παρέμβασης	Αλυσίδες Αξίας	Ενδεικτικές Δράσεις	Αναμενόμενα Αποτελέσματα
Παραγωγή νέων, ποιοτικών, καινοτόμων αγροτικών προϊόντων και τροφίμων -ποτών ποιότητας καθώς και υπηρεσιών και διαδικασιών στις αλυσίδες αξίας του αγροδιατροφικού συμπλέγματος στην Περιφέρεια Θεσσαλίας με σκοπό την αύξηση της περιφερειακής προστιθέμενης αξίας	Α-1 Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη στο Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα)	01-Προϊόντα γάλακτος και γαλακτοκομικά με έμφαση στη φέτα	Βελτίωση τεχνικών χαρακτηριστικών κτηνοτροφίας, ανίχνευση/τεκμηρίωση αυθεντικότητας γάλακτος, έξυπνοι ποιοτικοί έλεγχοι και έλεγχοι ασφάλειας, βελτιστοποίηση σιτηρεσιών, νέα /εξειδικευμένα γαλακτοκομικά προϊόντα κ.ά.α.	Ανάπτυξη νέων, καινοτόμων και ποιοτικών αγροτικών προϊόντων Ενίσχυση τοπικών φυλών αιγοπροβατοτροφίας
		02-Προϊόντα σιτηρών ψυχανθών	Αξιοποίηση φυτογενετικών πόρων, σύγχρονα πρωτόκολλα εμπορίας, λίπανσης, απεντόμωσης, πρόληψη μυκοτοξινών κλπ σε όλη την αλυσίδα, νέα προϊόντα κ.ά.α.	Παραγωγή νέων ποικιλιών αγροτικών προϊόντων Αξιοποίηση τοπικών πρώτων υλών για νέα, καινοτόμα και ποιοτικά προϊόντα στα τρόφιμα – ποτά
		03-Κρέας, κρεατοσκευάσματα και αλλαντικά	Ιχνηλασιμότητα, ποιοτικοί έλεγχοι και έλεγχοι ασφάλειας, νέες/βελτιωμένες ζωοτροφές, σιτηρέσια, αναβίωση παλιότερων εκτροφών, νέα /καινοτόμα προϊόντα κ.ά.α.	Ανάπτυξη νέων εναλλακτικών χρήσεων για τα παραπροϊόντα του πρωτογενή τομέα
		05-Μεταποιημένα οπωροκηπευτικά	Αξιοποίηση συστατικών, έλεγχοι ποιοτικοί/ασφάλειας, νέες μέθοδοι επεξεργασίας, νέα / καινοτόμα προϊόντα κ.ά.α.	Ενίσχυση της ανταγωνιστικής θέσης των επιχειρήσεων σε όλες τις αλυσίδες αξίας
		06-Προϊόντα Ελιάς	Αξιοποίηση βιοδραστικών ουσιών, νέα/καινοτόμα προϊόντα	
		07-Προϊόντα αμπέλου, οίνος και αποστάγματα	Νέες τεχνικές, αξιοποίηση υπολειμμάτων οινοποίησης, ταυτότητα προϊόντων, νέα/καινοτόμα προϊόντα, προστιθέμενης αξίας, ζύθοι κ.ά.α.	
		08-Μέλι & προϊόντα μελισσοκομίας	Νέες ποικιλίες μελιού	
		09-Προϊόντα καλλιεργειών υπό κάλυψη	Αύξηση προστιθέμενης αξίας, μείωση κόστους εισροών (ενέργειας, νερού, κλπ)	

<i>Στόχοι</i>	<i>Περιοχή Παρέμβασης</i>	<i>Αλυσίδες Αξίας</i>	<i>Ενδεικτικές Δράσεις</i>	<i>Αναμενόμενα Αποτελέσματα</i>
		10-Αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά	Αξιοποίηση ουσιών για νέα/καινοτόμα προϊόντα, χρήση σε σιτηρέσια ζώων, σε βιολογική γεωργία κ.ά.α.	
		11-Προϊόντα υδατοκαλλιέργειας	έλεγχοι ασφάλειας και αυθεντικότητας, πιστοποιητικά υγείας για εκτρεφόμενους ιχθείς, καινοτόμα αλιευτικά προϊόντα, βιολογικές υδατοκαλλιέργειες, καινοτόμες υδατοκαλλιέργειες γλυκού νερού κ.α. με χρήση αειφορικών μεθόδων, προϊόντα βιοχημικού & φαρμακευτικού ενδιαφέροντος κ.ά.α.	
		12-Βιολειτουργικά Τρόφιμα	Αξιοποίηση τοπικών προϊόντων για παραγωγή βιολειτουργικών τροφίμων υψηλής προστιθέμενης αξίας	
		13-Προϊόντα άλλων ζώων	Παραγωγή πρωτεϊνών μεταξιού, παραγωγή καινοτόμων προϊόντων σαλιγκαροτροφίας (κρέας, χαβιάρι κ.α.), αξιοποίηση ουσιών (βλέννας), σήμανση κ.ά.α.	
		14-Γλυκαντικές ύλες	Νέες τεχνικές α' μεταποίησης στέβιας	
		Τομείς που αγγίζουν πολλαπλές αλυσίδες αξίας	Αξιοποίηση παραπροϊόντων, νέες τεχνικές για βιολιπάσματα, κομποστ, βιομάζα, χαρτογράφηση, ανίχνευση και αειφορική αντιμετώπιση εντομολογικών και μυκητολογικών εχθρών κ ψύλλων, νέα προϊόντα, νέα βιοτεχνολογικά προϊόντα για τη γεωργία κ.α	

Στόχοι	Περιοχή Παρέμβασης	Αλυσίδες Αξίας	Ενδεικτικές Δράσεις	Αναμενόμενα Αποτελέσματα
Υποστήριξη ανοιχτού μοντέλου καινοτομίας προκειμένου να αυξηθεί η καινοτομικότητα των αγροτικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων και των επιχειρήσεων στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα και ιδιαίτερα στις αλυσίδες αξίας γάλακτος και μεταποιημένων οπωροκηπευτικών	A-2 Υποστήριξη πρότυπων επιχειρηματικών επενδύσεων στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	01-Προϊόντα γάλακτος και γαλακτοκομικά με έμφαση στη φέτα	Πρότυπες μονάδες: αιγοπροβατοτροφική μονάδα, αιγοπροβατοστάσιο χαμηλού περιβαλλοντικού αποτυπώματος, αμελκτήριο για αιγοπρόβατα, τυροκομείο, ερευνητική καθετοποιημένη αιγοπροβατοτροφική μονάδα καθαρόαμων Ελληνικών φυλών προβάτων, υψηλής γενετικής αξίας, απαλλαγμένων από νοσήματα, προτυποποίηση αιγοπροβατοστάσιο (για κατασκευή, ζωοτεχνικές πρακτικές), κτηνοτροφική μονάδα,	Δημιουργία και διάχυση εξειδικευμένης γνώσης στις αλυσίδες αξίας γάλακτος-γαλακτοκομικών και μεταποιημένων οπωροκηπευτικών Προτυποποίηση διαδικασιών, συστημάτων και επιχειρηματικών μοντέλων στις παραπάνω αλυσίδες αξίας
		05-Μεταποιημένα οπωροκηπευτικά	Πρότυπο ερευνητικό αγρόκτημα για δενδροκαλλιέργειες	
Σχεδιασμός και υλοποίηση δράσεων που αφορούν στην βελτίωση των επιδόσεων των αλυσίδων αξίας σε ότι αφορά θέματα προώθησης, σήμανσης, πιστοποίησης προϊόντων, μεταφοράς τεχνογνωσίας κ.α.	A-3 Λοιπές δράσεις υποστήριξης στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	03-Κρέας, κρεατοσκευάσματα και αλλαντικά	Πιστοποίηση κρεάτων, κρεατοσκευασμάτων, αλλαντικών	Οίνοι προστιθέμενης αξίας Πιστοποιημένα προϊόντα
		07-Προϊόντα αμπέλου, οίνος και αποστάγματα	Οίνοι παλαιώσης, προστιθέμενης αξίας κ.α	
		08-Μέλι & προϊόντα μελισσοκομίας	Πιστοποίηση μελιού	
		13-Προϊόντα άλλων ζώων	Πιστοποίηση σαλιγκαριών	
Αειφόρος διαχείριση στην παραγωγή αγροδιατροφικών προϊόντων προκειμένου να μειωθεί ο όγκος και η τοξικότητα των αποβλήτων τους και το περιβαλλοντικό τους αποτύπωμα	A-4 Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη στην αειφόρο ανάπτυξη στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	01-Προϊόντα γάλακτος και γαλακτοκομικά με έμφαση στη φέτα	Χρήση ως ζωοτροφών αδιάθετων βιομαζών	
		03-Κρέας, κρεατοσκευάσματα και αλλαντικά	Χρήση αναερόβιας χώνευσης για παραγωγή ενέργειας σε κτηνοτροφικές μονάδες	
		05-Μεταποιημένα οπωροκηπευτικά	Καινοτόμα συστήματα επεξεργασίας των αποβλήτων από τα συσκευαστήρια φρούτου	
		09-Προϊόντα καλλιεργειών υπό	Παραγωγή θεσσαλικών θεροκηπιακών κηπευτικών	

Στόχοι	Περιοχή Παρέμβασης	Αλυσίδες Αξίας	Ενδεικτικές Δράσεις	Αναμενόμενα Αποτελέσματα
		κάλυψη	χαμηλού οικολογικού αποτυπώματος	
		Τομείς που αγγίζουν πολλαπλές αλυσίδες αξίας	Εκτίμηση περιβαλλοντικού αποτυπώματος μονάδων του αγροδιατροφικού τομέα, μείωση περιβαλλοντικού / οικολογικού αποτυπώματος γεωργικών προϊόντων, αειφορική διαχείριση κτηνοτροφικών μονάδων, μείωση των βαρέων μετάλλων, φυτοφαρμάκων και ζιζανιοκτόνων στο νερό	
Ενίσχυση διατροφικής αυτάρκειας σε τοπικό επίπεδο. Ενίσχυση της υγιούς, ανταγωνιστικής και με επιχειρηματική λογική συνεταιριστικής δραστηριότητας και της εξωστρέφειας των μικρών παραγωγών και επιχειρήσεων	Α-5 Συλλογικές δράσεις επιχειρήσεων στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	01-Προϊόντα γάλακτος και γαλακτοκομικά με έμφαση στη φέτα	Συλλογικές δράσεις κτηνοτρόφων αυτόχθονων φυλών / καραγκούνικου προβάτου	Δημιουργία συνεργασιών στη βάση βέλτιστης λειτουργίας τροφοδοτικών αλυσίδων «από το χωράφι στο ράφι», Αποτελεσματική σύνδεση των παραγωγικών φορέων, Υποστήριξη επιχειρηματικής εκκίνησης αγροτών και μικρών επιχειρηματιών
		02-Προϊόντα σιτηρών ψυχανθών	Παραγωγή βιολογικών προϊόντων από τοπικές και παραδοσιακές ποικιλίες σιτηρών, οσπρίων και αρωματικών φυτών	
		03-Κρέας, κρεατοσκευάσματα και αλλαντικά	Παραγωγή αρνιού, κατσικιού Ελασσόνας ΠΟΠ και συλλογικές δράσεις προώθησης	
		05-Μεταποιημένα οπωροκηπευτικά	Δημοπρατήριο Περιφερειακής εμβέλειας, Συνάθροιση παραγωγής αμυγδαλοπαραγωγών	
		07-Προϊόντα αμπέλου, οίνος και αποστάγματα	Συλλογικές δράσεις έξυπνης γεωργίας για βυνοποιήσιμο κριθάρι για Α.Σ. και ομάδες παραγωγών	
		Τομείς που αγγίζουν πολλαπλές αλυσίδες αξίας	Θερμοκοιτίδα Μεταποίησης Τροφίμων, Αγρόκτημα-Θερμοκοιτίδα, συλλογική τυποποίηση τοπικών προϊόντων, βραχείες αλυσίδες & μόνιμες αγορές, συλλογικές δράσεις μικροπαραγωγών σε Ελασσόνα-Όλυμπο σε συνδυασμό και με δημιουργικό τουρισμό	

Στόχοι	Περιοχή Παρέμβασης	Αλυσίδες Αξίας	Ενδεικτικές Δράσεις	Αναμενόμενα Αποτελέσματα
Παραγωγή ποιοτικών και καινοτόμων προϊόντων και βελτίωση ης ανταγωνιστικότητας των τοπικών ΜΜΕ των αλυσίδων αξίας του αγροδιατροφικού συμπλέγματος της Περιφέρειας Θεσσαλίας	Α-6 Υποστήριξη επιχειρηματικών επενδύσεων στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	01-Προϊόντα γάλακτος και γαλακτοκομικά με έμφαση στη φέτα	Μονάδες παραγωγής τυριού, αλοφυωδών προϊόντων με βάση τη φέτα, παραδοσιακών γαλακτοκομικών προϊόντων, λειτουργικά και επισκέψιμα αγροκτήματα με καθετοποιημένη παραγωγή	Αξιοποίηση τοπικών πρώτων υλών και μείωση εισαγομένων Αποτελεσματική σύνδεση αγροδιατροφικών προϊόντων και τουρισμού
		02-Προϊόντα σιτηρών ψυχανθών	Πέτρινος μύλος, καθετοποιημένη παραγωγή ζέας & προϊόντων της, αραχίδας & προϊόντων της, υδροπονικής παραγωγή ζωοτροφών φύτρου "Fodder System"	Ενίσχυση της ανταγωνιστικής θέσης των επιχειρήσεων στις αλυσίδες αξίας του αγροδιατροφικού συμπλέγματος
		03-Κρέας, κρεατοσκευάσματα και αλλαντικά	Εργαστήρια κρεατοσκευασμάτων και αλλαντικών από εγχώριες αγελάδες, επέκταση καθετοποιημένα βουστάσια/ποιμνιοστάσια για παραγωγή κρέατος/κρεατοσκευασμάτων, αξιοποίηση υποπροϊόντων σφαγείου, εκσυγχρονισμός δημοτικών σφαγείων, καθετοποιημένο πτηνοσφαγείο και παραγωγή κρεατοσκευασμάτων/αλλαντικών γαλοπούλας, κ.α.	
		04-Χυμοί και αναψυκτικά	Παραγωγή χυμών με βάση το ρόδι	
		05-Μεταποιημένα οπωροκηπευτικά (13 ιδέες)	Soiless καλλιέργεια μικρολαχανικών, μεταποίηση φλούδας τομάτας, ξήρανση και συντήρηση λαχανικών και φρούτων κάθετης γραμμή ψύξης, τυποποίησης και επεξεργασίας νωπών βιολογικών, γραμμή παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων, μαρμελάδες, σαλάτες, κομπόστ φυτικών υπολειμμάτων κ.α.	
		06-Προϊόντα Ελιάς	Καθετοποιημένη παραγωγή και τυποποίηση προϊόντων ελιάς/ ελαιολάδου και παραπροϊόντων	

<i>Στόχοι</i>	<i>Περιοχή Παρέμβασης</i>	<i>Αλυσίδες Αξίας</i>	<i>Ενδεικτικές Δράσεις</i>	<i>Αναμενόμενα Αποτελέσματα</i>
		07-Προϊόντα αμπέλου, οίνος και αποστάγματα	Καθετοποιημένη παραγωγή και τυποποίηση προϊόντων αμπέλου/οίνου/αποστάγματα, μικρο-ζυθοποιία, αξιοποίηση βαρελιών οινοποιείου	
		08-Μέλι & προϊόντα μελισσοκομίας	Παραγωγή προϊόντων με βάση το μέλι, σκευάσματα με βάση μελισσοκομικά προϊόντα κ.α.	
		10-Αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά	Αποστακτήρια, μονάδες παραγωγής αιθερίων ελαίων και φυτικών εκχυλισμάτων, α' μεταποίηση και συσκευασία, παραγωγή κατάλληλου εξοπλισμού, ολοκληρωμένη διαχείριση φαρμακευτικών και αρωματικών φυτών και με ισχυρισμούς υγείας κ.α.	
		12-Βιολειτουργικά Τρόφιμα	Παραγωγή βιολειτουργικών γαλακτοκομικών με ισχυρισμούς υγείας, παραγωγή και μεταποίηση αγροτικών προϊόντων-υπερτροφών για βιολειτουργικά τρόφιμα	
		13-Προϊόντα άλλων ζώων	Παραγωγή προϊόντων προστιθέμενης αξίας από την εκτροφή σαλιγκαριών, επέκταση -εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων σαλιγκαροτροφίας	
		15-Λοιπά	Παραγωγή υποστρώματος μανιταριών, κατασκευή μηχανήματος κορφολόγησης, ψεκασμού καπνού, τυποποίηση συσκευασία λαρισαϊκού βαμβακιού	
		Τομείς που αγγίζουν πολλαπλές αλυσίδες αξίας	Επισκέψιμα αγροκτήματα (παραγωγή αγροτικών προϊόντων, μεταποίηση, αγροτουρισμός με ή χωρίς κατάλυμα), βοτανικός κήπος, μονάδα κομποστοποίησης φυτικών & ζωικών υπολειμμάτων κ.α	

<i>Στόχοι</i>	<i>Περιοχή Παρέμβασης</i>	<i>Αλυσίδες Αξίας</i>	<i>Ενδεικτικές Δράσεις</i>	<i>Αναμενόμενα Αποτελέσματα</i>
	A-7 Άλλες παρεμβάσεις στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	Υποστήριξη Δημόσιων Παρεμβάσεων που αγγίζουν πολλαπλές αλυσίδες αξίας στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	Στρατηγικός Σχεδιασμός για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη της υπαίθρου σε συνθήκες κλιματικής αλλαγής Δυναμική πληθυσμού κουνουπιών, φαινολογία των φορέων του ιού του Δυτικού Νείλου και της Ελονοσίας αλλά και ελκυστικότητα διαφορετικών τύπων παγίδων σε μια αστική περιοχή της Θεσσαλίας.	
		Λοιπές δράσεις υποστήριξης σε τομείς που αγγίζουν πολλαπλές αλυσίδες αξίας στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	Σχολείο συνεργατισμού για μεμονωμένους παραγωγούς, Εκπαίδευση ανθρώπινου δυναμικού για την αναβάθμιση της επιχειρηματικότητας α'γενούς & β' γενούς τομέα, Πρακτική άσκηση σε θέματα επιχειρηματικότητας στον πρωτογενή τομέα σε καλλιεργητικές τεχνικές, Χειμερινό σχολείο: Ακαδημαϊκό προγ/μα αξιοποίησης του ελαιώνα του Πανεπ. Θεσσαλίας (Μ. Πάου), Δομή εκπαίδευσης νέων κτηνοτρόφων σε καλές πρακτικές (δια βίου μάθηση)	
			Δίκτυο συνεργατικής σίτισης και αντιμετώπισης του υποσιτισμού, Πρότυπο κοινωνικό αγρόκτημα για εντατικές καλλιέργειες	

Οι 6 περιοχές παρέμβασης (Α-1 ως Α-6) καλύπτουν τις προτεραιότητες που τέθηκαν τόσο στην αναφορά της ΘΟΕ για την Έξυπνη Εξειδίκευση στο Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα (πρωτογενή τομέα και τρόφιμα ποτά) όσο και του κειμένου «Περιφερειακή Στρατηγική Καινοτομίας Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Θεσσαλίας για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020» για το Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα. Οι επιμέρους δράσεις που αναφέρονται παραπάνω οριστικοποιήθηκαν μετά από συνεδρίαση της σχετικής ΘΟΕ την 17.12.2015.

Πέραν των 6 περιοχών παρέμβασης εντοπίστηκε η ανάγκη οριζόντιων δράσεων στο Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα, και κατατέθηκαν ιδέες για λοιπές παρεμβάσεις (Α-7 Άλλες παρεμβάσεις στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα, 9 κατατεθειμένες ιδέες) που δεν αφορούν τη στρατηγική RIS3 της Περιφέρειας Θεσσαλίας για το Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα. Περιλαμβάνουν θέματα των ανθρώπινων πόρων στον αγροτικό χώρο, ζητήματα εκπαίδευσης των παραγωγών στη λογική της δια βίου μάθησης, τόσο προς την κατεύθυνση νέων μεθόδων και καλλιεργητικών τεχνικών όσο και για θέματα επιχειρηματικότητας. Τέθηκαν επίσης θέματα κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας.

Πίνακας 2: Σύνοψη αποτελεσμάτων Επιχειρηματικής Ανακάλυψης στο Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα

Περιοχή Παρέμβασης	Συνοπτική Περιγραφή	Πρόβλεψη
A-1 Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη στο Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα	Σχεδιασμός και ανάπτυξη νέων, καινοτομικών προϊόντων ποιότητας, υπηρεσιών και διαδικασιών στο σύνολο των αλυσίδων αξίας του αγροδιατροφικού συμπλέγματος με τη συνεργασία ερευνητικής, επιχειρηματικής κοινότητας και παραγωγών	135 κατατεθειμένες ιδέες
A-2 Υποστήριξη πρότυπων επιχειρηματικών επενδύσεων στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	Υποστήριξη ανοιχτού μοντέλου καινοτομίας με τη συνεργασία ερευνητικής, επιχειρηματικής κοινότητας και παραγωγών	8 κατατεθειμένες ιδέες
A-3 Λοιπές δράσεις υποστήριξης στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	Παραγωγή νέας γνώσης / καλλιεργειών διαδικασιών κυρίως στις αλυσίδες αξίας γάλακτος και σιτηρών -ψυχανθών	9 κατατεθειμένες ιδέες
A-4 Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη στην αειφόρο ανάπτυξη στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	Σχεδιασμός και ανάπτυξη προϊόντων και διαδικασιών για αειφόρο διαχείριση στην παραγωγή αγροδιατροφικών προϊόντων προκειμένου να μειωθεί ο όγκος και η τοξικότητα των αποβλήτων τους και το περιβαλλοντικό τους αποτύπωμα με τη συνεργασία ερευνητικής, επιχειρηματικής κοινότητας και παραγωγών	9 κατατεθειμένες σχετικές ιδέες
A-5 Συλλογικές δράσεις επιχειρήσεων στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	Πολύ-επίπεδες και διαφόρων μορφών δικτύωσεις στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα ως προς τις τέσσερις συνιστώσες (επιχειρήσεις / παραγωγοί, ερευνητές, περιφερειακή διοίκηση, κοινωνικοί και οικονομικοί εταίροι) κ	13 κατατεθειμένες ιδέες
A-6 Υποστήριξη επιχειρηματικών επενδύσεων στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	Υποστήριξη των επιχειρήσεων όλων των αλυσίδων αλυσίδας αξίας στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα σε θέματα ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας τους θέσης στην εγχώρια και στις αγορές του εξωτερικού	77 κατατεθειμένες ιδέες
A-7 Άλλες παρεμβάσεις στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα		9 κατατεθειμένες ιδέες

Σε συνέχεια της αποτύπωσης στον παραπάνω πίνακα επισημαίνουμε ότι, όπως προαναφέρθηκε, είχαν υποβληθεί αρκετές και καλές ιδέες στην κατηγορία «Α-7 Άλλες παρεμβάσεις στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα» που αφορούσαν εργαλεία για την παροχή υπηρεσιών εκπαίδευσης και κατάρτισης ή επιχειρηματικές ιδέες στον τομέα της εκπαίδευσης (δια βίου μάθηση, χειμερινό σχολείο, άλλες δομές εκπαίδευσης) ή ερευνητικές δράσεις εκτός των τομέων προτεραιότητας της RIS3 Θεσσαλίας (π.χ., έρευνα για κουνούπια), ή δημόσιες παρεμβάσεις (στρατηγικός σχεδιασμός για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη της υπαίθρου σε συνθήκες κλιματικής αλλαγής) ή άλλες δράσεις κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας (Δίκτυο συνεργατικής σίτισης και αντιμετώπισης του υποσιτισμού, Πρότυπο κοινωνικό αγρόκτημα). Κατατέθηκαν, επίσης, ιδέες για αγροτικά προϊόντα εκτός αγροδιατροφικού συμπλέγματος (καπνός, βαμβάκι, υπόστρωμα μανιταριών). Οι ιδέες αυτές τέθηκαν υπόψη της ΕΥΔ ΕΠ Θεσσαλίας και των λοιπών αρμοδίων υπηρεσιών της Περιφέρειας ώστε να ληφθούν υπόψη κατά τη φάση εξειδίκευσης των προσκλήσεων του ΠΕΠ που δεν ανήκουν στους θεματικούς στόχους που καλύπτει η RIS3.

Η παραπάνω διαδικασία ανέδειξε και την ανάγκη για διαμόρφωση χωριστών οριζόντιων δράσεων αναβάθμισης ικανοτήτων στο Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα.

Ένα σημαντικό θέμα που αναδείχτηκε κατά τη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης ήταν η συνεργασία μεταξύ ερευνητικής κοινότητας και επιχειρήσεων για τον εντοπισμό περιοχών ενδιαφέροντος. Έτσι, υπήρχαν ιδέες με σαφή βούληση για συνεργασία μεταξύ ερευνητών και επιχειρήσεων και άλλες χωρίς εξίσου σαφή αποτίμηση του πιθανού μετασχηματισμού τους σε προϊόντα. Υπήρξε, ωστόσο και μία διακριτή κατηγορία, που αφορά σε πρότυπες επιχειρηματικές επενδύσεις σε συνεργασία με τον ερευνητικό τομέα στο πλαίσιο του ανοιχτού μοντέλου καινοτομίας όπου οι πελάτες (αγρότες, κτηνοτρόφοι και λοιπές επιχειρήσεις της αλυσίδας αξίας) ενδυναμώνουν τη γνώση τους μέσα από την ενσωμάτωση γνώσεων από το εξωτερικό περιβάλλον (π. χ. προμηθευτές) προκειμένου να αυξηθεί η καινοτομικότητα των επιχειρήσεων/ εκμεταλλεύσεων τους. Το μοντέλο αυτό της καθοδηγούμενης από τους προμηθευτές καινοτομίας (*supplier-driven innovation*) διαμόρφωσε μία διακριτή περιοχές παρέμβασης (Α2-Υποστήριξη πρότυπων επιχειρηματικών επενδύσεων στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα όπου κατατέθηκαν 8 σχετικές ιδέες σε δύο αλυσίδες αξίας) και πιθανότατα θα απαιτήσει ένα νέο είδος μηχανισμού εφαρμογής που ταιριάζει μόνο στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα.

Το βασικό συμπέρασμα από τη συζήτηση στη ΘΟΕ την 17.12.2015, αφού ανασκοπήθηκαν οι ιδέες που οδήγησαν στη διαμόρφωση του σχεδίου δράσης για το αγροδιατροφικό σύμπλεγμα, είναι ότι απαιτείται εστίαση στις επιμέρους αλυσίδες αξίας με κοινό οδικό χάρτη για τις ερευνητικές αλλά και τις επιχειρηματικές δράσεις σε κάθε μία απ' αυτές, ανεξαρτήτως της . Διαφορετικά, θα υπάρξει κατακερματισμός και θα χαθεί η ευκαιρία της συνολικής και ολοκληρωμένης παρέμβασης ανά αλυσίδα αξίας.

2.2.3 Ομάδες Στόχου

Με βάση την αποτύπωση των παρεμβάσεων στην προηγούμενη ενότητα, οι ομάδες-στόχοι για κάθε μία απ' αυτές έχουν ως εξής:

Πίνακας 3: Ομάδες Στόχου ανά περιοχή παρέμβασης στο Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα

Περιοχή παρέμβασης	Ομάδες Στόχου
	Ερευνητές που επιθυμούν την ίδρυση εταιρειών-τεχνοβλαστών για την εμπορική αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων τους ή επιστήμονες με ειδικές γνώσεις στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα
Α-1 Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη στο Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα	Υφιστάμενες επιχειρήσεις / παραγωγοί / αλιείς/ υδατοκαλλιεργητές που ενδιαφέρονται να παράγουν καινοτόμα προϊόντα /υπηρεσίες. Συνεργατικά σχήματα μεταξύ δημόσιων ερευνητικών φορέων, ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και επιχειρήσεων / παραγωγών (συμπεριλαμβανομένων αλιέων, υδατοκαλλιεργητών) με στόχο την ανάπτυξη νέων καινοτόμων προηγμένων προϊόντων / υπηρεσιών.

Περιοχή παρέμβασης	Ομάδες Στόχου
A-2 Υποστήριξη πρότυπων επιχειρηματικών επενδύσεων στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	<p>Συνεργατικά σχήματα μεταξύ δημόσιων ερευνητικών φορέων, ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και επιχειρήσεων με στόχο την έρευνα και την προτυποποίηση διαδικασιών και επιχειρηματικών μοντέλων στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα.</p> <p>Υφιστάμενες επιχειρήσεις / παραγωγοί που επιθυμούν να ενδυναμώσουν τη γνώση τους μέσα από την ενσωμάτωση γνώσεων από το εξωτερικό περιβάλλον προκειμένου να αυξηθεί η καινοτομικότητα των επιχειρήσεών/ εκμεταλλεύσεων τους.</p>
A-3 Λοιπές δράσεις υποστήριξης στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	<p>Ερευνητές ή επιστήμονες με ειδικές γνώσεις στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα</p> <p>Υφιστάμενες επιχειρήσεις / παραγωγοί που επιθυμούν να αξιοποιήσουν τη νέα γνώση</p>
A-4 Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη στην αιφόρο ανάπτυξη στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	<p>Ερευνητές ή επιστήμονες με ειδικές γνώσεις στην αιφόρο διαχείριση</p> <p>Υφιστάμενες επιχειρήσεις / παραγωγοί που ενδιαφέρονται να παράγουν προϊόντα με μειωμένο όγκο και τοξικότητα αποβλήτων και μειωμένο περιβαλλοντικό αποτύπωμα</p> <p>Συνεργατικά σχήματα μεταξύ δημόσιων ερευνητικών φορέων, ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και επιχειρήσεων / παραγωγών με στόχο την παραγωγή προϊόντων με μειωμένο όγκο και τοξικότητα αποβλήτων και μειωμένο περιβαλλοντικό αποτύπωμα</p>
A-5 Συλλογικές δράσεις επιχειρήσεων στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	<p>Πολύ-επίπεδα συνεργατικά (κατά περίπτωση) σχήματα αποτελούμενα από ΜμΕ, παραγωγούς, επαγγελματικές / κλαδικές ενώσεις, κοινωνικούς εταίρους, φορείς εκπαίδευσης, πιστοποίησης, παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών, φορείς στήριξης της επιχειρηματικότητας, ερευνητές, φορείς της εκπαιδευτικής κοινότητας και περιφερειακή διοίκηση .</p>
A-6 Υποστήριξη επιχειρηματικών επενδύσεων στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	<p>Λειτουργούσες επιχειρήσεις σε όλες τις αλυσίδες αξίας του αγροδιατροφικού συμπλέγματος.</p> <p>Νέοι απόφοιτοι ή ερευνητές που ενδιαφέρονται να ιδρύσουν επιχειρήσεις προς εκμετάλλευση ερευνητικών αποτελεσμάτων ή παροχή υπηρεσιών έντασης γνώσης.</p> <p>Μεμονωμένοι παραγωγοί (συμπεριλαμβανομένων αλιέων, υδατοκαλλιεργητών) / Ομάδες παραγωγών / Συνεταιρισμοί</p>
A-7 Άλλες παρεμβάσεις στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	

2.2.4 Πηγές Χρηματοδότησης & Εργαλεία Εφαρμογής

Για τις παρεμβάσεις στο Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα έχουν αναγνωρισθεί οι πηγές χρηματοδότησης του πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 4: Πηγές και είδος χρηματοδότησης για την υλοποίηση των παρεμβάσεων στο Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα

Περιοχή παρέμβασης	Πηγή χρηματοδότησης: Επενδυτική Προτεραιότητα (Ειδικός Στόχος/Μέτρο)				Είδος Χρηματοδότησης
	ΠΕΠ	ΕΠΙΛΑΕΚ	ΕΠΙΛΑΑ	ΕΠΙΛΑΘ	
A-1 Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη στο Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα	1-β (1.2.1)	1.1 (3)	M16	ΠΕ 2.1 ΠΕ 2.4	Κυρίως επιχορηγήσεις συνεργατικής έρευνας και κουπόνια καινοτομίας, πιθανότητα υιοθέτησης άλλων μηχανισμών ή εργαλείων χρηματοδοτικής τεχνικής ή/και επιχορηγήσεις στη βάση επιχειρηματικών σχεδίων
A-2 Υποστήριξη πρότυπων επιχειρηματικών επενδύσεων στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	1-β (1.2.1)	1.1 (3)	M16		Κυρίως επιχορηγήσεις συνεργατικής έρευνας και κουπόνια καινοτομίας, πιθανότητα υιοθέτησης άλλων μηχανισμών ή εργαλείων χρηματοδοτικής τεχνικής ή/και επιχορηγήσεις στη βάση επιχειρηματικών σχεδίων
A-3 Λοιπές δράσεις υποστήριξης στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα			M03		Κυρίως επιχορηγήσεις ή/και επιχορηγήσεις στη βάση επιχειρηματικών σχεδίων
A-4 Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη στην αειφόρο ανάπτυξη στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	1-β (1.2.1)	1.1 (4)	M16		Κυρίως επιχορηγήσεις συνεργατικής έρευνας και κουπόνια καινοτομίας, πιθανότητα υιοθέτησης άλλων μηχανισμών ή εργαλείων χρηματοδοτικής τεχνικής ή/και επιχορηγήσεις στη βάση επιχειρηματικών σχεδίων
A-5 Συλλογικές δράσεις επιχειρήσεων στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	3-γ (1.5.1)	1.4	M03 M04, M16, M19		Επιχορηγήσεις ή επιχορηγήσεις σε συνδυασμό με άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία στη βάση επιχειρηματικών σχεδίων
A-6 Υποστήριξη επιχειρηματικών επενδύσεων στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	3α (1.4.1) 3δ (1.6.1)	1.3 1.5	M04, M19	ΠΕ 5.2	Επιχορηγήσεις ή επιχορηγήσεις σε συνδυασμό με άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία στη βάση επιχειρηματικών σχεδίων
A-7 Άλλες παρεμβάσεις στο αγροδιατροφικό	6-δ		M12		Επιχορηγήσεις ή επιχορηγήσεις σε συνδυασμό με άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία

Περιοχή παρέμβασης	Πηγή χρηματοδότησης: Επενδυτική Προτεραιότητα (Ειδικός Στόχος/Μέτρο)			Είδος Χρηματοδότησης
σύμπλεγμα	8ν (2α.2.1)	8ν (2.2)	M01	Επιχορηγήσεις
	9-γ (1.4.1)	1.3	M02	Επιχορηγήσεις ή επιχορηγήσεις σε συνδυασμό με άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία στη βάση επιχειρηματικών σχεδίων

Σημειώνεται πως τα μεγάλης κλίμακας έργα των Α5 & Α6 θα ενισχυθούν από τις διατάξεις του νέου Αναπτυξιακού Νόμου.

2.2.5 Χρονοδιάγραμμα

Δεν έχει οριστικοποιηθεί μέχρι στιγμής το πρόγραμμα των προσκλήσεων για κανένα από τα αναφερόμενα στον πίνακα επιχειρησιακά προγράμματα.

2.2.6 Προϋπολογισμός

Για την κατάρτιση του προϋπολογισμού των προτεινόμενων δράσεων ελήφθησαν υπόψη:

- η διάρθρωση των περιοχών παρέμβασης σε ενδεικτικές δράσεις
- δεδομένα του τοπικού περιφερειακού συστήματος για τον καθορισμό του προσδοκώμενου πλήθους τελικών δικαιούχων
- μέσες τιμές του μοναδιαίου κόστους της κάθε κατηγορίας παρέμβασης.

Τα αποτελέσματα της άσκησης φαίνονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 5: Προϋπολογισμός Δράσεων στο Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα (Δημόσια Δαπάνη)

Περιοχή Παρέμβασης	Επενδυτική Προτεραιότητα ή αντίστοιχο		Δημόσια Δαπάνη (€)
Α-1 Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη στο Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα	1-β		3.300.000
	M16		1.800.000
	ΠΕ2		1.180.000
Α-2 Υποστήριξη πρότυπων επιχειρηματικών επενδύσεων στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	1-β		750.000
	M16		750.000
Α-3 Λοιπές δράσεις υποστήριξης στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	M03		160.000
Α-4 Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη στην αειφόρο ανάπτυξη στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	1-β		580.000
	M16		750.000
	3-γ		450.000
	M03		600.000
	M04		300.000
Α-5 Συλλογικές δράσεις επιχειρήσεων στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	M16		600.000
	M19		1.000.000
	Αναπτυξιακός		500.000
Α-6 Υποστήριξη επιχειρηματικών επενδύσεων στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	3-α		1.200.000
	3-δ		20.000.000
	M04		14.400.000

Περιοχή Παρέμβασης	Επενδυτική Προτεραιότητα ή αντίστοιχο	Δημόσια Δαπάνη (€)
		M19
	ΠΕ5	1.000.000
	Αναπτυξιακός	5.000.000

Το σύνολο των δράσεων στις 6 περιοχές παρέμβασης απαιτεί Δημόσια Δαπάνη εκτιμώμενου ύψους 68,32Μ€. Σε αυτό το ποσό περιλαμβάνονται ενισχύσεις μεγαλύτερης κλίμακας επενδύσεων των περιοχών παρέμβασης Α-5 και Α-6 οι οποίες θα καλυφθούν από τα κίνητρα του νέου Αναπτυξιακού Νόμου. Η εκτιμώμενη Δημόσια Δαπάνη στο πλαίσιο του νέου Αναπτυξιακού Νόμου ανέρχεται σε 5,5Μ€.

2.2.7 Δείκτες Εκροών

Για τον σχηματισμό του πίνακα δεικτών εκροών των προβλεπόμενων δράσεων στο Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα έγιναν υποθέσεις εργασίας για το πλήθος των δικαιούχων στις προβλεπόμενες δράσεις και ελήφθησαν υπόψη οι δείκτες που έχουν χρησιμοποιηθεί στα επιχειρησιακά προγράμματα της περιόδου 2014-2020. Το αποτέλεσμα φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 6: Δείκτες Εκροών των παρεμβάσεων στο Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα.

Περιοχή Παρέμβασης	ID	Ονομασία	Στόχος
Α-1 Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη στο Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα	-	Παραγωγοί του αγροτικού τομέα και αλιείας που λαμβάνουν στήριξη	80
	2.1	Αριθ. έργων για την καινοτομία, τις συμβουλευτικές υπηρεσίες και την ασφάλιση αποθεμάτων	5
	2.2	Αριθ. έργων για τις παραγωγικές επενδύσεις στην υδατοκαλλιέργεια	2
	5.3	Αριθ. έργων για τη μεταποίηση	2
	CO08	Αύξηση της απασχόλησης	5
	CO01	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	210
	CO26	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που συνεργάζονται με ερευνητικά ιδρύματα	210
	CO24	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός νέων ερευνητών σε φορείς που λαμβάνουν ενίσχυση	15
	T4225	Αριθμός ερευνητικών υποδομών που ενισχύονται	5
	Α-2 Υποστήριξη πρότυπων επιχειρηματικών επενδύσεων στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	-	Παραγωγοί του αγροτικού τομέα που λαμβάνουν στήριξη
CO08		Αύξηση της απασχόλησης	3
CO01		Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	12
CO26		Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που συνεργάζονται με ερευνητικά ιδρύματα	12
CO24		Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός νέων ερευνητών σε φορείς που λαμβάνουν ενίσχυση	4

Περιοχή Παρέμβασης	ID	Ονομασία	Στόχος
	T4225	Αριθμός ερευνητικών υποδομών που ενισχύονται	2
A-3 Λοιπές δράσεις υποστήριξης στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	-	Παραγωγοί του αγροτικού τομέα που λαμβάνουν στήριξη	40
	CO08	Αύξηση της απασχόλησης	2
	CO01	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	10
	CO26	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που συνεργάζονται με ερευνητικά ιδρύματα	5
	CO24	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός νέων ερευνητών σε φορείς που λαμβάνουν ενίσχυση	1
	T4225	Αριθμός ερευνητικών υποδομών που ενισχύονται	1
A-4 Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη στην αειφόρο ανάπτυξη στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	-	Παραγωγοί του αγροτικού τομέα που λαμβάνουν στήριξη	10
	CO05	Αριθμός νέων επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	2
	CO08	Αύξηση της απασχόλησης	2
	CO01	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	27
	CO26	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που συνεργάζονται με ερευνητικά ιδρύματα	27
	CO24	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός νέων ερευνητών σε φορείς που λαμβάνουν ενίσχυση	5
A-5 Συλλογικές δράσεις επιχειρήσεων στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	-	Παραγωγοί του αγροτικού τομέα που λαμβάνουν στήριξη	200
	CO05	Αριθμός νέων επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	5
	CO01	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	45
A-6 Υποστήριξη επιχειρηματικών επενδύσεων στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	-	Παραγωγοί του αγροτικού τομέα που λαμβάνουν στήριξη	10
	CO01	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	180
	CO05	Αριθμός νέων επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	70
	CO08	Αύξηση της απασχόλησης	165

2.2.8 Δείκτες αποτελεσμάτων

Οι δείκτες αποτελεσμάτων στους οποίους αναμένεται να έχει συμβολή η υλοποίηση των προαναφερόμενων παρεμβάσεων στο Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα φαίνονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 7: Δείκτες Αποτελεσμάτων των παρεμβάσεων στο Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα.

Περιοχή Παρέμβασης	ID	Ονομασία
A-1 Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη στο Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα	T1407	Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία Περιφέρειας
	T4212	Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία των 9 στρατηγικών τομέων της χώρας
	T1401	Ερευνητικοί τομείς και κλάδοι που αναπτύσσονται στην Περιφέρεια
	T1402	Δαπάνη E&A των επιχειρήσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ
	T4223	Αριθμός πατεντών (PCT patents)
	2.1	Μεταβολή του όγκου προϊόντων υδατοκαλλιέργειας
	2.2	Μεταβολή της αξίας προϊόντων υδατοκαλλιέργειας
	2.3	Μεταβολή των καθαρών κερδών
	5.1.b	Μεταβολή του όγκου πρώτων πωλήσεων σε ΟΠ
	5.1.d	Μεταβολή του όγκου πρώτων πωλήσεων σε μη ΟΠ
A-2 Υποστήριξη πρότυπων επιχειρηματικών επενδύσεων στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	T1407	Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία Περιφέρειας
	T4212	Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία των 9 στρατηγικών τομέων της χώρας
	T1402	Δαπάνη E&A των επιχειρήσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ
A-3 Λοιπές δράσεις υποστήριξης στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	T1407	Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία Περιφέρειας
	T4212	Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία των 9 στρατηγικών τομέων της χώρας
A-4 Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη στην αειφόρο ανάπτυξη στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	T1407	Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία Περιφέρειας
	T4212	Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία των 9 στρατηγικών τομέων της χώρας
	T1402	Δαπάνη E&A των επιχειρήσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ
	T4223	Αριθμός πατεντών (PCT patents)
A-5 Συλλογικές δράσεις επιχειρήσεων στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	T1407	Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία Περιφέρειας
	T4212	Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία των 9 στρατηγικών τομέων της χώρας
A-6 Υποστήριξη επιχειρηματικών επενδύσεων στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα	T1407	Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία Περιφέρειας
	T4212	Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία των 9 στρατηγικών τομέων της χώρας
	T1408	Αξία Εξαγωγών
	T4214	Εξαγωγές ελληνικών επιχειρήσεων στους 9 στρατηγικούς τομείς της χώρας

2.3 ΚΛΑΔΟΣ ΜΕΤΑΛΛΟΥ & ΔΟΜΙΚΩΝ ΥΛΙΚΩΝ

2.3.1 Σύνοψη Αναγκών

Ο τομέας Μέταλλο-Δομικά υλικά κατά τη διαδικασία διαμόρφωσης της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης περιέλαβε τρεις διακριτούς υποκλάδους με αρκετές μεταξύ τους διαφορές αλλά και αρκετά κοινά χαρακτηριστικά. Πιο συγκεκριμένα:

Ο υποκλάδος παραγωγής και μεταποίησης **μετάλλων και μεταλλικών προϊόντων/κατασκευών** αναγνωρίστηκε ως ο κυριότερος εκφραστής της μεταποιητικής δραστηριότητας της Θεσσαλίας. Χαρακτηρίζεται από σημαντική κρίσιμη μάζα επιχειρήσεων με σημαντική βιομηχανική παράδοση και εμπειρογνώση. Αν και από το 2011 και μετά οι συνολικές επιδόσεις του κλάδου είναι αρνητικές (και αρκετές από τις επιχειρήσεις έχουν κλείσει), παρουσιάζει αναστροφή αρνητικών τάσεων στις εξαγωγικές επιδόσεις χτίζοντας σε εμπειρία από συμμετοχή σε διεθνείς αλυσίδες αξίας. Από την άλλη ο κλάδος συντίθεται από πολλές μικρές επιχειρήσεις με αδυναμία τεχνολογικού εκσυγχρονισμού με χαμηλή ένταση E&A. Ενώ το δυναμικό παραγωγής γνώσης της ΠΘ φαίνεται ικανό να συνεισφέρει στην επίλυση αυτού του προβλήματος δεν έχουν αναπτυχθεί με συστηματικό τρόπο διεπαφές μεταξύ ερευνητικής και ακαδημαϊκής κοινότητας για την προώθηση καινοτόμων χαρακτηριστικών στην παραγωγική διαδικασία ή ανάπτυξη νέων προηγμένων υλικών. Τέλος η απουσία οικονομιών κλίμακας έχει αρνητικές συνέπειες εκτός από την εισαγωγή καινοτομιών στην παραγωγική διαδικασία και στην προσπάθεια εντατικοποίησης της εμπορικής λειτουργίας των επιχειρήσεων (ιδιαίτερα των μικρών) του κλάδου.

Ο υποκλάδος των επιχειρήσεων **δομικών υλικών** περιλαμβάνει τις δραστηριότητες παραγωγής υλικών (και προϊόντων) τα οποία χρησιμοποιούνται κατά κύριο λόγο στις τεχνικές και οικοδομικές δραστηριότητες. Το εύρος των δομικών υλικών είναι μεγάλο και περιλαμβάνει από μη-μεταλλικά προϊόντα ως συνθετικά υλικά για κατασκευές. Καθώς είναι προφανής η διασύνδεση του κλάδου δομικών υλικών με τις οικοδομικές και κατασκευαστικές δραστηριότητες, η ραγδαία μείωση των τελευταίων επέφερε αντίστοιχη μείωση και στην εξέλιξη του κλάδου. Οι αδυναμίες στο μετασχηματισμό του κλάδου προς ανάπτυξη ανταγωνιστικών χαρακτηριστικών που θα βασίζονται στην ποιότητα και την καινοτομία των υλικών παρά στην χαμηλή τιμή και η απαγκίστρωση της εμπορικής πολιτικής των επιχειρήσεων από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και την εγχώρια οικοδομική δραστηριότητα είναι τα κύρια ζητούμενα για την αντιστροφή της πορείας του κλάδου.

Τέλος η **αλυσίδα αξίας του ξύλου** επίσης παρουσιάζει σημαντική κρίσιμη μάζα επιχειρήσεων σε όλα τα στάδιά της (δασοκομία, πρώτη μεταποίηση και παραγωγή τελικών προϊόντων) στην Περιφέρεια. Τα κύρια θέματα που καλείται να αντιμετωπίσει ο κλάδος τα προσεχή χρόνια σχετίζονται (α) με το νομοθετικό περιβάλλον λόγω των κινήτρων που επιβάλλει η Ευρωπαϊκή νομοθεσία περί αειφόρου διαχείρισης και εκμετάλλευσης των δασών και της σήμανσης με CE της δομικής ξυλείας και (β) την παραγωγή ποιοτικών και καινοτόμων προϊόντων από τις επιχειρήσεις κατασκευής επίπλων και ξυλοκατασκευών. Χρήζει αναφοράς επίσης η λειτουργία στην περιοχή του μοναδικού Τμήματος Γ' βάθμιας εκπαίδευσης που σχετίζεται με τον κλάδο στην Ελλάδα.

Οι κοινές ανάγκες που καλείται να καλύψει ο τομέας Μέταλλο – Δομικά υλικά συνοψίζονται στα παρακάτω:

- Παράπλευρη διαφοροποίηση, με αξιοποίηση της υφιστάμενης γνωστικής βάσης και χρήση τεχνολογικά οδηγούμενης καινοτομίας για ανάπτυξη νέων προϊόντων, κατάλληλα πιστοποιημένων ως προς τα λειτουργικά χαρακτηριστικά ή / και την χρήση.
- Μείωση του κόστους θερμικής ενέργειας με επανασχεδιασμό / εκσυγχρονισμό των ενεργοβόρων θερμικών διεργασιών και αξιοποίηση της βιομάζας ή των απορριμμάτων, με παράλληλη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος των μονάδων.
- Βελτίωση της απορροφητικής ικανότητας του κλάδου, συμπεριλαμβανομένης και της στενότερης συνεργασίας του με το ακαδημαϊκό ή ερευνητικό δυναμικό της περιφέρειας.

- Υιοθέτηση οργανωτικών και προωθητικών καινοτομιών για την οικοδόμηση οικονομιών κλίμακας και τη μεγιστοποίηση των συνεργειών, βελτίωση της παραγωγικής ευελιξίας και ανάπτυξη νέων εξαγωγικών αγορών.

Το δεύτερο σημείο (ενεργειακή διαχείριση και εξοικονόμηση) έχει καλυφθεί από εισροές του τομέα προτεραιότητας Ενέργεια (και Περιβάλλοντος αντίστοιχα για τα περιβαλλοντικά ζητήματα του τομέα). Σε ό,τι αφορά στις υπόλοιπες ανάγκες, προσδοκάται ότι η ικανοποίησή τους στο πλαίσιο του παρόντος σχεδίου δράσης θα οδηγήσει στην εφαρμογή στοιχείων εκσυγχρονισμού και καινοτομικότητας στα παραγόμενα προϊόντα, στην παραγωγή νέων προηγμένων υλικών, και στην υιοθέτηση νέων συνεργατικών σχημάτων για την αντιμετώπιση των αδυναμιών από την έλλειψη οικονομιών κλίμακας από την πλειοψηφία των τοπικών επιχειρήσεων.

2.3.2 Λογική Παρέμβασης & Μίγμα Πολιτικής

Έχοντας υπόψη:

- 1) Τις διαπιστωμένες ανάγκες όπως συνοψίστηκαν στην προηγούμενη ενότητα·
- 2) Τα αποτελέσματα από τη διαδικασία συλλογής, ομαδοποίησης και εμπλουτισμού ιδεών στο πλαίσιο της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης·
- 3) Τα αποτελέσματα των τεχνικών συναντήσεων με τη συμμετοχή της Θεματικής Ομάδας Εργασίας, του Γραφείου RIS3 και της ΕΥΔ ΕΠ Θεσσαλίας

καταλήγουμε στη λογική παρέμβασης που περιγράφεται στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 8: Η λογική της παρέμβασης στον τομέα Μέταλλο – Δομικά Υλικά

Στόχοι	Περιοχή Παρέμβασης	Ενδεικτικές Δράσεις	Αναμενόμενα Αποτελέσματα
		Ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων επιχειρήσεων όλων των κλάδων για την εισαγωγή διεργασιακών, οργανωτικών ή προωθητικών καινοτομιών	
Παραγωγή ποιοτικών και καινοτόμων προϊόντων. Δημιουργία στρατηγικής μάζας συνεργασιών και δράσεων καινοτομίας στην αλυσίδα αξίας ξύλου.	B1 - Υποστήριξη της αλυσίδας ξύλου και προϊόντων ξυλείας της Περιφέρειας Θεσσαλίας με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών ΜΜΕ	Εμπέδωση συνεργασιών ερευνητικού τομέα με επιχειρήσεις της αλυσίδας αξίας ξύλου για την εισαγωγή καινοτομικών χαρακτηριστικών στην παραγωγική διαδικασία	Αξιοποίηση της τοπικής α' ύλης και μείωση αντίστοιχα της εισαγόμενης. Ενίσχυση της ανταγωνιστικής θέσης των επιχειρήσεων της αλυσίδας αξίας ξύλου.
		Αξιοποίηση υπολειμμάτων δρυός (ή γενικότερα υλοτομιών) για την παραγωγή μεταποιημένων προϊόντων ξύλου.	
Σχεδιασμός και υλοποίηση κοινών δράσεων που θα αφορούν στην βελτίωση των επιδόσεων του κλάδου σε ό,τι αφορά σε θέματα προβολής και προώθησης, πιστοποίησης προϊόντων, μεταφοράς τεχνογνωσίας κλπ	B2 - Δημιουργία/ενίσχυση δομών υποστήριξης των ΜΜΕ της αλυσίδας αξίας ξύλου	Εφαρμογή συστήματος δέουσας επιμέλειας κανονισμού 995. Ποιοτική ταξινόμηση στρογγυλής ξυλείας - εναρμόνιση με ευρωπαϊκά & διεθνή πρότυπα	Ένταξη των επιχειρήσεων ξύλου/επίπλου σε σημαντικά εγχώρια και διεθνή δίκτυα διάθεσης προϊόντων
		Υποστήριξη για την ίδρυση συνεργατικού σχήματος το οποίο θα περιλαμβάνει όλες τις επιχειρήσεις της αλυσίδας αξίας του ξύλου	

Στόχοι	Περιοχή Παρέμβασης	Ενδεικτικές Δράσεις	Αναμενόμενα Αποτελέσματα
Ενίσχυση της αριστείας και της παραγωγής νέας γνώσης στον τομέα των μετάλλων - υλικών. Εντατικοποίηση της ερευνητικής προσπάθειας των επιχειρήσεων μέσα από τη συνεργασία τους με τους εκπαιδευτικούς και ερευνητικούς φορείς της Περιφέρειας	B3 - Έρευνα και ανάπτυξη νέων καινοτόμων προηγμένων και δομικών υλικών	Ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων επιχειρήσεων έντασης γνώσης και καινοτομίας στον τομέα των μετάλλων - υλικών για την ίδρυση και αρχική λειτουργία τους	Παραγωγή νέας γνώσης για την κάλυψη αναγκών της περιφερειακής οικονομίας. Διεύρυνση της αλυσίδας αξίας του τομέα μετάλλων - υλικών με την παραγωγή νέων καινοτόμων προϊόντων.
		Μελέτη και ανάπτυξη προηγμένων υλικών με χρήση νανοτεχνολογίας	
		Σχεδιασμός, παραγωγή και εφαρμογή νέων τσιμεντοειδών υλικών και προϊόντων για δομικές εφαρμογές	
Εισαγωγή τεχνολογικά οδηγούμενων καινοτομιών. Αύξηση της διείσδυσης των μετάλλων -κατασκευών σε άλλους κλάδους της περιφερειακής και ελληνικής οικονομίας. Βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων με όρους ποιότητας παρά ποσότητας	B4 - Τεχνολογική υποστήριξη επιχειρήσεων για την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας τους θέσης στην εγχώρια και την παγκόσμια αγορά	Σχεδιασμός και παραγωγή νέων χημικών και πολυμερών υλικών με εφαρμογές στους κλάδους των τροφίμων και της γεωργικής παραγωγής	Βελτίωση της αποδοτικότητας των βασικών μεγεθών του κλάδου (ΑΠΑ, κερδοφορία, εξαγωγές, απασχόληση).
		Ενίσχυση ΜΜΕ του κλάδου μετάλλων-υλικών για την επίλυση τεχνολογικών και μη προκλήσεων (εργαλεία προσομοίωσης, βελτιστοποίηση κοπής με laser, ενεργειακή διαχείριση, ανάκτηση αποβλήτων για την παραγωγή νέων προϊόντων, κλπ)	
		Κουπόνια καινοτομίας προς τις επιχειρήσεις για την προμήθεια τεχνογνωσίας σε μεμονωμένα προβλήματα στην παραγωγική τους διαδικασία	
		Μεγάλης κλίμακας επενδύσεις σε επιχειρήσεις του κλάδου για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς τους στο πλαίσιο του Αναπτυξιακού Νόμου	

Στόχοι	Περιοχή Παρέμβασης	Ενδεικτικές Δράσεις	Αναμενόμενα Αποτελέσματα
Σταδιακή Δημιουργία ενός ολοκληρωμένου Περιφερειακού συστήματος υποστήριξης του ανθρώπινου δυναμικού και των επιχειρήσεων στους τομείς Μέταλλα-Υλικά	B5 - Δημιουργία ολοκληρωμένης υποστηρικτικής δομής των επιχειρήσεων μετάλλου και δομικών υλικών με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών ΜΜΕ	Ανάπτυξη εργαστηριακών υποδομών για την ενίσχυση & υποστήριξη των επιχειρήσεων του κλάδου των δομικών & άλλων προϊόντων	
		Δημιουργία δικτύου των υπαρχόντων εργαστηρίων με σκοπό τη στήριξη των επιχειρήσεων σε θέματα κάλυψης αναγκών, εργαστηριακών δοκιμών, βιομηχανικής έρευνας & πιστοποίησης προϊόντων με τη λογική του one-stop-shop	Αύξηση προσφοράς καινοτόμων και ποιοτικών προϊόντων στον κλάδο μετάλλων-υλικών.
		Εκπαίδευση και πιστοποίηση του τεχνικού προσωπικού σε καινοτόμες πρακτικές και μέσα αλλά και στελεχών διοίκησης σε θέματα διαχείρισης καινοτομίας, marketing, ποιότητας, κ.λπ.	Ενίσχυση της εξωστρέφειας, βελτίωση της πρόσβασης σε διεθνείς αγορές. Συνεχής βελτίωση των ικανοτήτων και των δεξιοτήτων των εργαζομένων, μέσω κατάρτισης σε νέες τεχνολογίες και εφαρμογές.
		Ενίσχυση λειτουργίας συνεργατικών σχημάτων με στόχευση την ενίσχυση της εξωστρέφειας του κλάδου μετάλλων-υλικών	

Οι παραπάνω 5 περιοχές παρέμβασης καλύπτουν τις προτεραιότητες που τέθηκαν τόσο στην αναφορά της ΘΟΕ για την Έξυπνη Εξειδίκευση στον Τομέα Μέταλλο όσο και του κειμένου «Περιφερειακή Στρατηγική Καινοτομίας Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Θεσσαλίας για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020» για τους τομείς Αλυσίδα Ξύλου και Δομικά Υλικά.

Πίνακας 9: Σύνθεση αποτελεσμάτων Επιχειρηματικής Ανακάλυψης στον τομέα Μέταλλο-Υλικά

Περιοχή Παρέμβασης	Συνοπτική Περιγραφή	Προέλευση
B1 - Υποστήριξη της αλυσίδας ξύλου και προϊόντων ξυλείας της Περιφέρειας Θεσσαλίας με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών ΜΜΕ	Υποστήριξη της καινοτόμου επιχειρηματικότητας, της δημιουργίας συνεργατικών σχηματισμών, της εφαρμογής τεχνολογικής και μη-τεχνολογικής καινοτομίας στις επιχειρήσεις της αλυσίδας αξίας του ξύλου	10 κατατεθειμένες Ιδέες
B2 - Δημιουργία/ενίσχυση δομών υποστήριξης των ΜΜΕ της αλυσίδας αξίας ξύλου	Υποστήριξη των επιχειρήσεων της αλυσίδας αξίας του ξύλου σε θέματα ενίσχυσης της ανταγωνιστικής τους θέσης στην εγχώρια και στις αγορές του εξωτερικού	4 κατατεθειμένες Ιδέες
B3 - Έρευνα και ανάπτυξη νέων καινοτόμων προηγμένων και δομικών υλικών	Σχεδιασμός και ανάπτυξη νέων καινοτομικών προηγμένων και δομικών υλικών με τη συνεργασία ερευνητικής και επιχειρηματικής κοινότητας	13 κατατεθειμένες Ιδέες
B4 - Τεχνολογική υποστήριξη επιχειρήσεων για την βελτίωση της ανταγωνιστικής τους θέσης στην εγχώρια και την παγκόσμια αγορά	Βελτίωση της παραγωγικής ικανότητας, της ενσωμάτωσης νέων καινοτόμων χαρακτηριστικών με έμφαση στην ανάπτυξη "πράσινων" υλικών και της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων	16 κατατεθειμένες Ιδέες
B5 - Δημιουργία ολοκληρωμένης υποστηρικτικής δομής των επιχειρήσεων μετάλλου και δομικών υλικών με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών ΜΜΕ	Δίκτυο συνεργασίας των σχετικών εργαστηρίων ΑΕΙ/ΤΕΙ και ερευνητικών οργανισμών και Ινστιτούτων με αποστολή την ολοκληρωμένη παροχή υπηρεσιών (βιομηχανική έρευνα, μελέτη, εργαστηριακές δομές, μεταφορά τεχνολογίας/τεχνογνωσίας, διανοητική ιδιοκτησία) που θα λειτουργεί με τη λογική του "one stop shop". Εκπαίδευση και κατάρτιση εργαζομένων. Εμπέδωση δικτύων συνεργασίας με στόχο την ενίσχυση της εξωστρέφειας.	10 κατατεθειμένες Ιδέες

Το πρώτο σημείο που θα πρέπει να προσεχθεί ιδιαίτερος κατά τη διαδικασία ωρίμασης των έργων είναι η πρώιμη συνεργασία μεταξύ ερευνητικής και επιχειρηματικής κοινότητας για την εντοπισμό των περιοχών ενδιαφέροντος όπως ορίζονται από την αγορά. Σε μερικές από τις ιδέες που υποβλήθηκαν ήταν ξεκάθαρα διατυπωμένη μια εκφρασμένη βούληση για συνεργασία μεταξύ ερευνητών και επιχειρήσεων της περιοχής. Πολλές όμως (και ιδιαίτερα σε αυτές που αφορούν νέα προϊόντα) προέρχονταν από τον ερευνητικό τομέα χωρίς να έχει γίνει αποτίμηση της πιθανότητας μετασχηματισμού τους σε προϊόντα προς παραγωγή.

Το δεύτερο σημείο το οποίο προέκυψε από τη διαδικασία της Επιχειρηματικής Ανακάλυψης είναι ότι ενώ για την ενίσχυση της εμπορικής θέσης και της εισόδου σε νέες αγορές του εξωτερικού διατυπώθηκαν προτάσεις για την θεμελίωση συνεργατικών σχηματισμών, στον τομέα της Ε&Α δεν διατυπώθηκαν αντίστοιχες προτάσεις.

Τέλος από τη διαδικασία της επεξεργασίας των προτάσεων προέκυψαν και κάποιες ιδέες οι οποίες ενώ σχετίζονται με τον τομέα Μέταλλα-Υλικά, δεν μπορούν να μπορούν να κατηγοριοποιηθούν στις περιοχές παρέμβασης του παραπάνω πίνακα, καθώς είτε σχετίζονταν με άλλο τομέα (ολοκλήρωση εφαρμογών λογισμικού) είτε είχαν πολύ γενική διατύπωση.

2.3.3 Ομάδες Στόχου

Με βάση την αποτύπωση των παρεμβάσεων στην προηγούμενη ενότητα, οι ομάδες-στόχοι για κάθε μία απ' αυτές έχουν ως εξής:

Πίνακας 10: Ομάδες Στόχου ανά περιοχή παρέμβασης στον τομέα Μέταλλο-Υλικά

Περιοχή παρέμβασης	Ομάδες Στόχου
B1 - Υποστήριξη της αλυσίδας ξύλου και προϊόντων ξυλείας της Περιφέρειας Θεσσαλίας με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών ΜΜΕ	<p>Λειτουργούσες επιχειρήσεις των κλάδων της μεταποίησης που ανήκουν στην αλυσίδα αξίας ξύλου.</p> <p>Ομάδες μικρών παραγωγών του τομέα δασοκομίας.</p>
B2 - Δημιουργία/ενίσχυση δομών υποστήριξης των ΜΜΕ της αλυσίδας αξίας ξύλου	<p>Επαγγελματικές / κλαδικές ενώσεις, σύνδεσμοι και κοινωνικοί εταίροι του τομέα δασοκομίας.</p> <p>Συνεργατικά σχήματα αποτελούμενα από ΜΜΕ των κλάδων μεταποίησης ξύλου και φορείς εκπαίδευσης, πιστοποίησης, παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών, φορείς στήριξης της επιχειρηματικότητας, εμπειρογνώμονες σε θέματα προώθησης εξαγωγών.</p>
B3 - Έρευνα και ανάπτυξη νέων καινοτόμων προηγμένων και δομικών υλικών	<p>Ερευνητές που επιθυμούν την ίδρυση εταιρειών-τεχνοβλαστών για την εμπορική αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων τους ή επιστήμονες με ειδικές γνώσεις στον τομέα των προηγμένων υλικών.</p> <p>Υφιστάμενες επιχειρήσεις που ενδιαφέρονται να παράγουν καινοτόμα προηγμένα και δομικά υλικά.</p> <p>Συνεργατικά σχήματα μεταξύ δημόσιων ερευνητικών φορέων, ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και επιχειρήσεων με στόχο την ανάπτυξη νέων καινοτόμων προηγμένων και δομικών υλικών.</p>
B4 - Τεχνολογική υποστήριξη επιχειρήσεων για την βελτίωση της ανταγωνιστικής τους θέσης στην εγχώρια και την παγκόσμια αγορά	<p>Επιχειρήσεις των κλάδων Μέταλλα-Υλικά που ενδιαφέρονται να εφαρμόσουν καινοτομίες σε όλες τις φάσεις της παραγωγικής τους διαδικασίας.</p>
B5 - Δημιουργία ολοκληρωμένης υποστηρικτικής δομής των επιχειρήσεων μετάλλου και δομικών υλικών με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών ΜΜΕ	<p>Συνεργατικά σχήματα αποτελούμενα από ερευνητικά κέντρα / ινστιτούτα δημόσιου και ιδιωτικού χαρακτήρα τα οποία αποδεδειγμένα παρέχουν υπηρεσίες υποστήριξης στις επιχειρήσεις της Περιφέρειας στον τομέα Μέταλλα-Υλικά.</p> <p>Επιχειρήσεις παροχής συμβουλευτικών/εκπαιδευτικών υπηρεσιών με αποδεδειγμένη τεχνογνωσία στα πεδία πιστοποίησης επαγγελματικών ειδικοτήτων του τομέα Μέταλλα-Υλικά.</p> <p>Συνεργατικά σχήματα αποτελούμενα από ΜΜΕ των κλάδων μεταποίησης Μετάλλου-Υλικών με φορείς στήριξης της επιχειρηματικότητας, εμπειρογνώμονες σε θέματα προώθησης εξαγωγών, επαγγελματικές / κλαδικές ενώσεις, που θα δρουν με τη βοήθεια εξειδικευμένων ελληνικών και διεθνών οργανισμών υποστήριξης των εξαγωγών.</p>

2.3.4 Πηγές Χρηματοδότησης & Εργαλεία Εφαρμογής

Για τις παρεμβάσεις στον τομέα Μέταλλα-Δομικά Υλικά έχουν αναγνωρισθεί οι πηγές χρηματοδότησης του πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 11: Πηγές και είδος χρηματοδότησης για την υλοποίηση των παρεμβάσεων στον τομέα Μέταλλο-Υλικά

Περιοχή παρέμβασης	Πηγή χρηματοδότησης: Επενδυτική Προτεραιότητα (Ειδικός Στόχος/Μέτρο)			Είδος Χρηματοδότησης
	ΠΕΠ	ΕΠΑΝΕΚ	ΕΠΑΑ	
B1 - Υποστήριξη της αλυσίδας ξύλου και προϊόντων ξυλείας της Περιφέρειας Θεσσαλίας με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών ΜΜΕ	3γ (1.5.1)	-	M2, M4	Επιχορηγήσεις στη βάση επιχειρηματικών σχεδίων
B2 - Δημιουργία/ενίσχυση δομών υποστήριξης των ΜΜΕ της αλυσίδας αξίας ξύλου	3δ (1.6.1)	-	M3, M16	Επιχορηγήσεις στη βάση επιχειρηματικών σχεδίων
B3 - Έρευνα και ανάπτυξη νέων καινοτόμων προηγμένων και δομικών υλικών	1β (1.2.1)	1β (1.1)	-	Κυρίως επιχορηγήσεις συνεργατικής έρευνας, πιθανότητα υιοθέτησης άλλων μηχανισμών ή εργαλείων χρηματοδοτικής τεχνικής
	3α (1.4.1)	3α (1.3)	-	Επιχορηγήσεις (ΠΕΠ) ή επιχορηγήσεις σε συνδυασμό με άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία (ΕΠΑΝΕΚ) στη βάση επιχειρηματικών σχεδίων
B4 - Τεχνολογική υποστήριξη επιχειρήσεων για την βελτίωση της ανταγωνιστικής τους θέσης στην εγχώρια και την παγκόσμια αγορά	1β (1.2.1)	1β (1.1)	-	Κυρίως επιχορηγήσεις συνεργατικής έρευνας και κουπόνια καινοτομίας.
	3γ (1.5.1)	3γ (1.4)	-	Επιχορηγήσεις (ΠΕΠ) ή επιχορηγήσεις σε συνδυασμό με άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία (ΕΠΑΝΕΚ) στη βάση επιχειρηματικών σχεδίων
B5 - Δημιουργία ολοκληρωμένης υποστηρικτικής δομής των επιχειρήσεων μετάλλου και δομικών υλικών με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών ΜΜΕ	1α (1.1.1)	1α (3.1)	-	Ερευνητικές επιχορηγήσεις Επιχορηγήσεις δαπανών διαπίστευσης
	3γ (1.4.1)	3γ (1.4)	-	Επιχορηγήσεις (ΠΕΠ) ή επιχορηγήσεις σε συνδυασμό με άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία (ΕΠΑΝΕΚ) στη βάση επιχειρηματικών σχεδίων
	8ν (2α.2.1)	8ν (2.2)	-	Επιχορηγήσεις
	3δ (1.6.1)	3δ (1.5)	-	Επιχορηγήσεις (ΠΕΠ) ή επιχορηγήσεις σε συνδυασμό με άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία (ΕΠΑΝΕΚ) στη βάση επιχειρηματικών σχεδίων

Σημειώνεται πως τα μεγάλης κλίμακας έργα της Β4 θα ενισχυθούν από τις διατάξεις του νέου Αναπτυξιακού Νόμου.

2.3.5 Χρονοδιάγραμμα

Δεν έχει οριστικοποιηθεί μέχρι στιγμής το πρόγραμμα των προσκλήσεων για κανένα από τα αναφερόμενα στον πίνακα επιχειρησιακά προγράμματα.

2.3.6 Προϋπολογισμός

Για την κατάρτιση του προϋπολογισμού των προτεινόμενων δράσεων ελήφθησαν υπόψη:

- η διάρθρωση των περιοχών παρέμβασης σε ενδεικτικές δράσεις
- δεδομένα του τοπικού περιφερειακού συστήματος για τον καθορισμό του προσδοκώμενου πλήθους τελικών δικαιούχων
- μέσες τιμές του μοναδιαίου κόστους της κάθε κατηγορίας παρέμβασης.

Τα αποτελέσματα της άσκησης φαίνονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 12: Προϋπολογισμός Δράσεων του τομέα Μέταλλο-Υλικά (Δημόσια Δαπάνη)

Περιοχή Παρέμβασης	Δράση	Επενδυτική Προτεραιότητα	Δημόσια Δαπάνη (€)
B1 - Υποστήριξη της αλυσίδας ξύλου και προϊόντων ξυλείας της Περιφέρειας Θεσσαλίας με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών ΜΜΕ	Μικρά επιχειρηματικά σχέδια ενίσχυσης επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας στις επιχειρήσεις μεταποίησης της αλυσίδας αξίας ξύλου (συμπεριλαμβανομένων και του τομέα δασοκομίας)	3γ	1.000.000
	Λήψη συμβουλευτικών υπηρεσιών για την εισαγωγή καινοτομιών στην παραγωγική διαδικασία ΜΜΕ της αλυσίδας αξίας ξύλου και της διαχείριση της δασικής εκμετάλλευσης	M4	500.000
		3γ	800.000
		M2	500.000
		3γ	250.000
	<i>Μερικό Σύνολο</i>		<i>3.050.000</i>
B2 - Δημιουργία/ενίσχυση δομών υποστήριξης των ΜΜΕ της αλυσίδας αξίας ξύλου	Ποιοτική ταξινόμηση στρογγυλής ξυλείας - εναρμόνιση με ευρωπαϊκά & διεθνή πρότυπα	M3	500.000
	Υποστήριξη για την ίδρυση συνεργατικού σχήματος το οποίο θα περιλαμβάνει όλες τις επιχειρήσεις της αλυσίδας αξίας του ξύλου (συμπεριλαμβανομένων και του τομέα δασοκομίας)	3δ	500.000
	(συμπεριλαμβανομένων και του τομέα δασοκομίας)	M16	500.000
	<i>Μερικό Σύνολο</i>		<i>1.500.000</i>
B3 - Έρευνα και ανάπτυξη νέων καινοτόμων προηγμένων και δομικών υλικών	Ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων επιχειρήσεων έντασης γνώσης και καινοτομίας στον τομέα των μετάλλων - υλικών για την ίδρυση και αρχική λειτουργία τους	3α	800.000
	Στοχευμένα συνεργατικά ερευνητικά και τεχνολογικά έργα για την ανάπτυξη νέων προηγμένων και δομικών υλικών	1β	6.000.000
	<i>Μερικό Σύνολο</i>		<i>6.800.000</i>

Περιοχή Παρέμβασης	Δράση	Επενδυτική Προτεραιότητα	Δημόσια Δαπάνη (€)
B4 - Τεχνολογική υποστήριξη επιχειρήσεων για την βελτίωση της ανταγωνιστικής τους θέσης στην εγχώρια και την παγκόσμια αγορά	Ενίσχυση ΜΜΕ του κλάδου μετάλλων-υλικών για την επίλυση τεχνολογικών και μη θεμάτων	3γ	5.000.000
	Κουπόνια καινοτομίας προς τις επιχειρήσεις για την προμήθεια τεχνογνωσίας σε μεμονωμένα προβλήματα στην παραγωγική τους διαδικασία	1β	1.800.000
		<i>Μερικό Σύνολο</i>	<i>6.800.000</i>
B5 - Δημιουργία ολοκληρωμένης υποστηρικτικής δομής των επιχειρήσεων μετάλλου και δομικών υλικών με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών ΜΜΕ	Ανάπτυξη εργαστηριακών υποδομών για την ενίσχυση & υποστήριξη των επιχειρήσεων του κλάδου των δομικών & άλλων προϊόντων	1α	750.000
	Δημιουργία δικτύου των υπαρχόντων εργαστηρίων με σκοπό τη στήριξη των επιχειρήσεων	3γ	500.000
	Ανάπτυξη ικανοτήτων εργαζομένων και στελεχών των επιχειρήσεων του κλάδου Μέταλλο-Υλικά	8ν	750.000
	Ενίσχυση λειτουργίας συνεργατικών σχημάτων με στόχευση την ενίσχυση της εξωστρέφειας του κλάδου μετάλλων-υλικών	3δ	2.000.000
		<i>Μερικό Σύνολο</i>	<i>4.000.000</i>

Το σύνολο των δράσεων στις 5 περιοχές παρέμβασης απαιτεί Δημόσια Δαπάνη εκτιμώμενου ύψους 23,9Μ€. Σε αυτό το ποσό δεν περιλαμβάνονται ενισχύσεις μεγαλύτερης κλίμακας επενδύσεων της προτεραιότητας B4 οι οποίες θα καλυφθούν από τα κίνητρα του νέου Αναπτυξιακού Νόμου.

Οι παρεμβάσεις στην αλυσίδα ξύλου καλύπτουν το 19,04% του προϋπολογισμού, ενώ από το υπόλοιπο που αφορά τους κλάδους μέταλλο και λοιπά δομικά υλικά η κατανομή μεταξύ των 3 περιοχών παρέμβασης είναι σχετικά ισομερής.

2.3.7 Δείκτες Εκροών

Για τον σχηματισμό του πίνακα δεικτών εκροών των προβλεπόμενων δράσεων στον τομέα Μέταλλο-Υλικά, ελήφθησαν υπόψη:

- οι υποθέσεις εργασίας για το πλήθος των δικαιούχων στις προβλεπόμενες δράσεις,
- το είδος και οι ορισμοί δεικτών που έχουν αποτυπωθεί στα Επιχειρησιακά Προγράμματα τα οποία αποτελούν εν δυνάμει πηγές χρηματοδότησης των δράσεων
- ειδικά για το ΕΠΑΑ, καθώς δεν υπάρχουν διατυπωμένοι δείκτες εκροών «δανειζόμαστε» δείκτες κατ' αντιστοιχία με το ΕΠΑΝΕΚ.

Τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης αντιστοίχισης αποτυπώνονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 13: Δείκτες Εκρών του Τομέα Μέταλλο-Υλικά

Περιοχή Παρέμβασης	ID	Ονομασία	Στόχος
B1 - Υποστήριξη της αλυσίδας ξύλου και προϊόντων ξυλείας της Περιφέρειας Θεσσαλίας με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών ΜΜΕ	CO01	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	110
	-	Παραγωγοί του τομέα δασοκομίας που λαμβάνουν στήριξη	60
B2 - Δημιουργία/ενίσχυση δομών υποστήριξης των ΜΜΕ της αλυσίδας αξίας ξύλου	CO01	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	30
	-	Παραγωγοί του τομέα δασοκομίας που λαμβάνουν στήριξη	80
B3 - Έρευνα και ανάπτυξη νέων καινοτόμων προηγμένων και δομικών υλικών	CO05	Αριθμός νέων επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	2
	CO08	Αύξηση της απασχόλησης	8
	CO01	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	120
	CO26	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που συνεργάζονται με ερευνητικά ιδρύματα	120
	CO24	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός νέων ερευνητών σε φορείς που λαμβάνουν ενίσχυση	80
B4 - Τεχνολογική υποστήριξη επιχειρήσεων για την βελτίωση της ανταγωνιστικής τους θέσης στην εγχώρια και την παγκόσμια αγορά	CO01	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	100
	CO26	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που συνεργάζονται με ερευνητικά ιδρύματα	200
	T4225	Αριθμός ερευνητικών υποδομών που ενισχύονται	5
B5 - Δημιουργία ολοκληρωμένης υποστηρικτικής δομής των επιχειρήσεων μετάλλου και δομικών υλικών με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών ΜΜΕ	CO24	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός νέων ερευνητών σε φορείς που λαμβάνουν ενίσχυση	10
	CO04	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν μη οικονομική στήριξη	100
	CO05	Αριθμός νέων επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	1.500
	CO01	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	60

2.3.8 Δείκτες Αποτελεσμάτων

Ο Πίνακας 14 παρουσιάζει τους δείκτες αποτελεσμάτων στους οποίους αναμένεται να έχει συμβολή η υλοποίηση των προαναφερόμενων παρεμβάσεων στον τομέα Μέταλλο-Δομικά Υλικά.

Για τους παραπάνω δείκτες αποτελεσμάτων δεν μπορούν να εκτιμηθούν τιμές βάσης και τιμές στόχου έχοντας διαθέσιμο μικρό εύρος παρεμβάσεων όπως αυτό που προτείνεται για τον τομέα Μέταλλο-Υλικά.

Πίνακας 14: Δείκτες Αποτελεσμάτων τομέα Μέταλλο-Υλικά

Περιοχή Παρέμβασης	ID	Ονομασία
B1 - Υποστήριξη της αλυσίδας ξύλου και προϊόντων ξυλείας της Περιφέρειας Θεσσαλίας με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών ΜΜΕ	T1407	Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία Περιφέρειας
	T4212	Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία των 9 στρατηγικών τομέων της χώρας
B2 - Δημιουργία/ενίσχυση δομών υποστήριξης των ΜΜΕ της αλυσίδας αξίας ξύλου	T1408	Αξία Εξαγωγών
	T4214	Εξαγωγές ελληνικών επιχειρήσεων στους 9 στρατηγικούς τομείς της χώρας
	T1406	ΑΠΑ σε κλάδους υψηλής προστιθέμενης αξίας της Περιφέρειας
	T4207	Ποσοστό καινοτόμων επιχειρήσεων επί του συνόλου
B3 - Έρευνα και ανάπτυξη νέων καινοτόμων προηγμένων και δομικών υλικών	T1402	Δαπάνη E&A των επιχειρήσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ
	T4201	Δαπάνη E&A των επιχειρήσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ
	T4223	Αριθμός πατεντών (PCT patents)
B4 - Τεχνολογική υποστήριξη επιχειρήσεων για την βελτίωση της ανταγωνιστικής τους θέσης στην εγχώρια και την παγκόσμια αγορά	T1402	Δαπάνη E&A των επιχειρήσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ
	T4201	Δαπάνη E&A των επιχειρήσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ
	T4223	Αριθμός πατεντών (PCT patents)
	T1407	Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία Περιφέρειας
	T4212	Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία των 9 στρατηγικών τομέων της χώρας
	T1401	Ερευνητικοί τομείς και κλάδοι που αναπτύσσονται στην Περιφέρεια
	T4224	Μέσος αριθμός αναφορών ανά δημοσίευση ελλήνων ερευνητών (δείκτης απήχησης)
B5 - Δημιουργία ολοκληρωμένης υποστηρικτικής δομής των επιχειρήσεων μετάλλου και δομικών υλικών με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών ΜΜΕ	T1407	Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία Περιφέρειας
	T4212	Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία των 9 στρατηγικών τομέων της χώρας
	T1408	Αξία Εξαγωγών
	T4214	Εξαγωγές ελληνικών επιχειρήσεων στους 9 στρατηγικούς τομείς της χώρας
	CR03	Συμμετέχοντες που αποκτούν εξειδίκευση αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους

2.4 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

2.4.1 Σύνοψη Αναγκών

Οι κυριότερες αναπτυξιακές ανάγκες της Θεσσαλίας για την περίοδο 2014 – 2020 όσον αφορά στον τομέα του Περιβάλλοντος και της Διαχείρισης Κινδύνων έχουν αποτυπωθεί στην ενότητα 1.1.1.1 του εγκεκριμένου ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020 (σελ. 4-6). Είναι ξεκάθαρο ότι η βιωσιμότητα της Περιφέρειας Θεσσαλίας εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από την διατήρηση της ποιότητας των τοπικών φυσικών πόρων και την προστασία της βιοποικιλότητας των φυσικών οικοσυστημάτων, αλλά αυτό είναι αρμοδιότητα κυρίως της Δημόσιας Διοίκησης.

Στον επιχειρηματικό τομέα, σύμφωνα με την ανάλυση περιβάλλοντος στο κυρίως σώμα της RIS3 (βλ. ενότητα 1.3.5) δε φαίνεται να υπάρχει σημαντική (αριθμός επιχειρήσεων, θέσεις εργασίας) επιχειρηματική δραστηριότητα στον τομέα της διαχείρισης του περιβάλλοντος, παρά μόνο ανάγκες εφαρμογής λύσεων στη λογική της ενίσχυσης της κυκλικής οικονομίας κυρίως στον πρωτογενή τομέα και τη μεταποίηση με άμεσα ωφελούμενες τις αντίστοιχες επιχειρήσεις ή εκμεταλλεύσεις. Έτσι, αντιμετωπίζονται κρίσιμα και διαπιστωμένα προβλήματα στις αλυσίδες αξίας (π.χ., συμμόρφωση με τη νομοθεσία για θέματα περιβαλλοντικής διαχείρισης) και δημιουργούνται προϋποθέσεις βελτίωσης, είτε της ανταγωνιστικότητας ή του μεριδίου αξίας που καρπώνονται λόγω μετατροπής κάθε είδους παραπροϊόντων σε νέους οικονομικούς πόρους. Δημιουργούνται επίσης οι προϋποθέσεις για πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα στην τοπική οικονομία με την ενεργοποίηση πεδίων επιχειρηματικής δραστηριότητας και αλυσίδων αξίας που βρίσκονται σε λανθάνουσα κατάσταση και συνεισφέρουν στην επίτευξη στόχων που είναι εκτός του πεδίου παρέμβασης της στρατηγικής καινοτομίας, κυρίως στο επίπεδο της αειφόρας ανάπτυξης.

Οι ακαδημαϊκοί και ερευνητικοί φορείς της Θεσσαλίας κατέχουν σημαντική τεχνογνωσία σε θέματα αντιρρυπαντικής τεχνολογίας και προσδιορισμού της περιβαλλοντικής ρύπανσης, οικολογικής ποιότητας και βιοποικιλότητας. Η τεχνογνωσία αυτή μένει ν' αξιοποιηθεί είτε με την εφαρμογή ερευνητικών εισροών σε όλες τις αλυσίδες αξίας στις οποίες υπάρχουν ευκαιρίες εφαρμογής των αρχών της κυκλικής οικονομίας (π.χ., τυροκομεία, ελαιολαβεία, συσκευαστήρια φρούτων), ή να αξιοποιηθεί (εκτός του πεδίου της RIS3) από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές για τη βελτίωση των ικανοτήτων τους σε θέματα άσκησης των αρμοδιοτήτων τους, ή να βρει διέξοδο επιχειρηματικής αξιοποίησης εκτός Θεσσαλίας με αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων καναλιών μεταφοράς τεχνολογίας (ίδρυση τεχνοβλαστών, συνεργατικά ερευνητικά έργα, παροχή υπηρεσιών).

2.4.2 Λογική Παρέμβασης & Μίγμα Πολιτικής

Έχοντας υπόψη:

- 1) Τις διαπιστωμένες ανάγκες όπως συνοψίστηκαν στην προηγούμενη ενότητα·
- 2) Τα αποτελέσματα από τη διαδικασία συλλογής, ομαδοποίησης και εμπλουτισμού ιδεών στο πλαίσιο της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης·
- 3) Τα αποτελέσματα των τεχνικών συναντήσεων με τη συμμετοχή των Θεματικών Ομάδων Εργασίας, του Γραφείου RIS3 και της ΕΥΔ ΕΠ Θεσσαλίας

καταλήγουμε στη λογική παρέμβασης που περιγράφεται στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 15: Η λογική της παρέμβασης στην προτεραιότητα Περιβάλλον.

Στόχοι	Περιοχή Παρέμβασης	Δράσεις	Αναμενόμενα Αποτελέσματα
Αξιοποίηση της ευνοϊκής διάρθρωσης και της τεχνογνωσίας του ακαδημαϊκού και ερευνητικού τομέα στην Θεσσαλία για θέματα περιβάλλοντος. Μεταφορά τεχνολογίας προς επιχειρήσεις για θέματα διαχείρισης περιβάλλοντος & εφαρμογής των αρχών της κυκλικής οικονομίας. Υποστήριξη του δημόσιου τομέα στην άσκηση αποτελεσματικής πολιτικής στον τομέα της διαχείρισης περιβάλλοντος.	C-1 Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία στον Τομέα του Περιβάλλοντος	<p>C1.1 Έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη & καινοτομία σε θέματα κυκλικής οικονομίας</p> <p>C1.2 Έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη & καινοτομία σε θέματα διαχείρισης υδάτων.</p> <p>C1.3 Έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη & καινοτομία σε θέματα διαχείρισης δασών.</p> <p>C1.4 Έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη & καινοτομία σε θέματα διαχείρισης των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.</p> <p>C1.5 Έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη & καινοτομία σε άλλα θέματα που σχετίζονται με το περιβάλλον.</p>	Αύξηση δαπανών E&A του τομέα των επιχειρήσεων. Βελτίωση της παραγωγικότητας και αποδοτικότητας των επιχειρήσεων με υιοθέτηση τεχνολογιών και μεθόδων κυκλικής οικονομίας. Θεσμική ενδυνάμωση των αρμόδιων αρχών για θέματα διαχείρισης περιβάλλοντος και περιορισμού των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.
Περιορισμός του brain drain. Διακράτηση αποφοίτων των ΠΘ & ΤΕΙΘ στη Θεσσαλία. Δημιουργία οικοσυστήματος επιχειρήσεων έντασης γνώσης γύρω από τα ΠΘ & ΤΕΙΘ. Άρση φραγμών αρχικής χρηματοδότησης προς νεοφυείς επιχειρήσεις.	C-2 Υποστήριξη της καινοτόμου επιχειρηματικότητας στον τομέα του Περιβάλλοντος	Πρόωθηση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας στον τομέα του Περιβάλλοντος, κυρίως με αξιοποίηση ώριμων ερευνητικών αποτελεσμάτων.	Ίδρυση καινοτόμων επιχειρήσεων έντασης γνώσης με αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών διαχείρισης περιβάλλοντος.
Τόνωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας στον τομέα του περιβάλλοντος. Δημιουργία κρίσιμης μάζας επιχειρήσεων που θα εφαρμόσουν συλλογικά συστήματα διαχείρισης αποβλήτων και θα τα εκμεταλλευτούν επιχειρηματικά.	C-3 Υποστήριξη συλλογικών συνεργατικών σχημάτων για την προώθηση της κυκλικής οικονομίας σε περιφερειακό επίπεδο	Συνδυασμένη αντιμετώπιση προσφοράς & ζήτησης για ανακυκλώσιμα υλικά προς περαιτέρω αξιοποίηση. Ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση του επιχειρηματικού τομέα σε θέματα κυκλικής οικονομίας.	Δημιουργία προϋποθέσεων για την επιχειρηματική αξιοποίηση της κυκλικής οικονομίας. Ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και αύξηση της απασχόλησης.
Τόνωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας στον τομέα του περιβάλλοντος ή της κυκλικής οικονομίας. Υποστήριξη επενδυτικών σχεδίων υφιστάμενων επιχειρήσεων και παροχή κινήτρων και διευκολύνσεων για την προσέλκυση μεγάλων επενδύσεων.	C-4 Τόνωση επιχειρηματικών επενδύσεων στον τομέα του Περιβάλλοντος και της Κυκλικής Οικονομίας	<p>C4.1 Ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων μικρομεσαίων επιχειρήσεων στον τομέα του περιβάλλοντος και της κυκλικής οικονομίας</p> <p>C4.2 Ενίσχυση μεγάλων επενδυτικών σχεδίων στον τομέα του περιβάλλοντος και της κυκλικής οικονομίας.</p>	Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται επιχειρηματικά στον τομέα του Περιβάλλοντος.

Οι παραπάνω τέσσερις περιοχές παρέμβασης καλύπτουν τις προτεραιότητες που τέθηκαν στο κυρίως σώμα της Περιφερειακής Στρατηγικής Καινοτομίας Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Θεσσαλίας για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020. Ο Πίνακας 16 παρουσιάζει τη σύνθεση των αποτελεσμάτων της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης.

Πίνακας 16: Σύνθεση αποτελεσμάτων Επιχειρηματικής Ανακάλυψης στον Τομέα Περιβάλλον.

Περιοχή Παρέμβασης	Συνοπτική Περιγραφή	Προέλευση
C-1 Έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία στον τομέα του Περιβάλλοντος	<p>C1.1: Αξιοποίηση αποβλήτων συσκευαστηρίων φρούτων, εκμετάλλευση λιγνοκυτταρινούχων υπολειμμάτων και κλασμάτων βιομάζας από βιομηχανικά & αστικά απόβλητα, κομποστοποίηση ή αναερόβια χώνευση οργανικών αποβλήτων, εκμετάλλευση παραπροϊόντων πυρόλυσης οργανικών αποβλήτων, συστήματα υπολογισμού εισροών ενέργειας & αγροχημικών και προσδιορισμού αποτυπώματος άνθρακα, αξιοποίηση παραπροϊόντων μονάδων αλγών, βιομηχανική συμβίωση, ανάλυση κύκλου ζωής αγροτικών προϊόντων, κ.ο.κ.</p> <p>C1.2 Συστήματα εξυγίανσης υδροφόρου ορίζοντα, συστήματα έξυπνης διαχείρισης υδάτων, συστήματα ελέγχου τοξικότητας, βελτιστοποίηση ποσοτικής και ποιοτικής διαχείρισης υπόγειων υδάτων, ενεργοφόρα αντιρρύπανση, κ.ά.</p> <p>C1.3 Πιστοποίηση αιφορικής διαχείρισης δασικών οικοσυστημάτων, αναγωγική διαχείριση υποβαθμισμένων δασικών οικοσυστημάτων, διαχείριση δασικής βιομάζας, κ.ά.</p> <p>C1.4 Πρόληψη ή/και έγκαιρη διαχείριση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.</p> <p>C1.5 Μείωση αερίων ρύπων, σχεδιασμός αιφόρων συστημάτων μεταφορών, αποτίμηση περιβαλλοντικών πολιτικών και εργαλείων εφαρμογής, σχέσεις περιβάλλοντος με τη δημόσια υγεία, ταξινόμηση γενετικού υλικού, κ.ά.</p>	43 σχετικές ιδέες
C-2 Υποστήριξη της καινοτόμου επιχειρηματικότητας στον τομέα του Περιβάλλοντος	Βελτιστοποίηση σχεδιασμού υδροδότησης πόλεων / οικισμών, καθαρισμός υδάτων από βαρέα μέταλλα, αξιοποίηση υφιστάμενων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.	3 σχετικές ιδέες
C-3 Υποστήριξη συλλογικών συνεργατικών σχημάτων για την προώθηση της κυκλικής οικονομίας σε περιφερειακό επίπεδο	Ενδεικτικές δράσεις: συλλογικά συστήματα συλλογής και επεξεργασίας αποβλήτων διαφόρων ειδών (βιομάζα, φυτοφάρμακα, ηλεκτρονικές συσκευές, κ.ά.α). Τονίζεται με έμφαση ότι η διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης ανέδειξε το ζήτημα της δημιουργίας πλατφόρμας σύζευξης της προσφοράς και της ζήτησης κάθε είδους ανακυκλώσιμου ή επαναξιοποιήσιμου υλικού ως βάση για την ανάπτυξη της κυκλικής οικονομίας στη Θεσσαλία με προφανείς θετικές επιπτώσεις.	6 σχετικές ιδέες
C-4 Τόνωση επιχειρηματικών επενδύσεων στον τομέα του Περιβάλλοντος και της Κυκλικής Οικονομίας	<p>C4.1 Στον τομέα αυτό έχουν προταθεί μια σειρά από ιδέες που αφορούν σε παραγωγή προσανάματος από ανακυκλωμένο χαρτί, αξιοποίηση βιομάζας για παραγωγή compost, υπηρεσίες περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, επεξεργασία αποβλήτων τυροκομικών μονάδων, συστήματα συλλογής απορριμμάτων, προμήθεια εξοπλισμού συλλογής και επεξεργασίας βιοαποβλήτων, περιβαλλοντικές κατασκηνώσεις, κ.ά.</p> <p>C4.2 Στον τομέα αυτό έχει προταθεί μία μεγάλη επένδυση της τάξης των 25 εκατ. ευρώ για ολική επεξεργασία αποβλήτων ελαιοτριβείων με παράλληλη αξιοποίηση των παραπροϊόντων τους.</p>	12 σχετικές ιδέες

Επί των εισροών στη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης πρέπει να επισημάνουμε τα ακόλουθα:

- Οι επιμέρους ιδέες που κατατάχθηκαν στην περιοχή παρέμβασης C1 είναι στη συντριπτική τους πλειοψηφία συναφείς με τους στόχους τόσο της περιφερειακής όσο και της εθνικής στρατηγικής για την καινοτομία.
- Έχει κατατεθεί σημαντικός αριθμός ιδεών για εφαρμογές πληροφορικής στον τομέα του Περιβάλλοντος. Στη συντριπτική τους πλειοψηφία αφορούν και απευθύνονται σε δημόσιους φορείς που ασκούν πολιτική στον τομέα, αλλά έχουν προταθεί από ιδιώτες. Έχουν μεταφερθεί και αναλύονται συνολικά με τις υπόλοιπες στην ενότητα 2.8 στη συνέχεια.
- Μία ιδέα που κατατέθηκε αρχικά στον τομέα του Περιβάλλοντος και αφορούσε την διερεύνηση ήπιων μοντέλων αστικής αναγέννησης υποβαθμισμένων αστικών περιοχών είναι εμφανώς εκτός πεδίου και προωθήθηκε στην ΕΥΔ ΕΠ Θεσσαλίας ως εισροή για το σχεδιασμό των παρεμβάσεων στο πλαίσιο της επενδυτικής προτεραιότητας 6ε.

Κατά τη συνεδρίαση της ΘΟΕ Περιβάλλον την 21.12.2015 επισημάνθηκε επίσης ότι σε κάθε έργο κυκλικής οικονομίας, τα απόβλητα που προορίζονται για δευτερογενή χρήση θα πρέπει να συνοδεύονται από πιστοποιητικά ποιότητας. Το ίδιο πρέπει να συμβαίνει για τα pellets και άλλες μορφές βιομάζας. Τέθηκε επίσης το ζήτημα της μέτρησης των ρύπων, του περιβαλλοντικού αποτυπώματος και της τήρησης των όρων των μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων κάθε επιχείρησης σε πραγματικό χρόνο, μέσω ΤΠΕ, από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές ώστε να εφαρμόζεται η περιβαλλοντική νομοθεσία.

2.4.3 Ομάδες Στόχου

Με βάση την αποτύπωση των παρεμβάσεων στην προηγούμενη ενότητα, οι ομάδες-στόχοι για κάθε μία απ' αυτές έχουν ως εξής:

Πίνακας 17: Ομάδες Στόχου ανά περιοχή παρέμβασης στον τομέα Περιβάλλον.

Περιοχή παρέμβασης	Ομάδες Στόχου
C-1 Έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία στον τομέα του Περιβάλλοντος	Επιχειρήσεις ανεξαρτήτως κλάδου που ενδιαφέρονται να εφαρμόσουν καινοτομίες για κάθε μία από τις δραστηριότητες που έχουν αναδειχθεί και ερευνητές που δραστηριοποιούνται ερευνητικά σε όμοια ή συμπληρωματικά πεδία έρευνας.
C-2 Υποστήριξη της καινοτόμου επιχειρηματικότητας στον τομέα του Περιβάλλοντος	Ερευνητές που επιθυμούν την ίδρυση εταιρειών-τεχνοβλαστών για την εμπορική αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων τους ή επιστήμονες με ειδικές γνώσεις στον τομέα του περιβάλλοντος ή υφιστάμενες επιχειρήσεις που ενδιαφέρονται ν' αποσχίσουν τμήμα της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας και να παράσχουν καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες που σχετίζονται με το περιβάλλον.
C-3 Υποστήριξη συλλογικών συνεργατικών σχημάτων για την προώθηση της κυκλικής οικονομίας σε περιφερειακό επίπεδο	Συνεργατικά σχήματα αποτελούμενα από επιχειρήσεις, μεμονωμένους παραγωγούς, αναπτυξιακές εταιρείες ΟΤΑ και ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης
C-4 Τόνωση επιχειρηματικών επενδύσεων στον τομέα του Περιβάλλοντος και της Κυκλικής Οικονομίας	Υφιστάμενες επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες ή προϊόντα ή κατασκευές στον τομέα της διαχείρισης του περιβάλλοντος, μεμονωμένοι επενδυτές ή/και επενδυτικά σχήματα που ενδιαφέρονται να συστήσουν επιχειρήσεις με έδρα τη Θεσσαλία.

2.4.4 Πηγές Χρηματοδότησης & Εργαλεία Εφαρμογής

Για τις παρεμβάσεις στον τομέα του Περιβάλλοντος έχουν αναγνωρισθεί οι ακόλουθες πηγές χρηματοδότησης:

Πίνακας 18 Πηγές και είδος χρηματοδότησης για την υλοποίηση των παρεμβάσεων στον τομέα του Περιβάλλοντος.

<i>Κατηγορία Παρέμβασης</i>	<i>Πηγή Χρηματοδότησης (Ειδικός Στόχος)</i>	<i>Είδος Χρηματοδότησης</i>
C1 Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία στον τομέα του Περιβάλλοντος	ΠΕΠ Θεσσαλίας (1.2.1) ΕΠΑΝΕΚ (1.1)	Κυρίως επιχορηγήσεις συνεργατικής έρευνας και κουπόνια καινοτομίας, πιθανότητα υιοθέτησης άλλων μηχανισμών ή εργαλείων χρηματοδοτικής τεχνικής.
C2 Προώθηση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας στον τομέα του Περιβάλλοντος	ΠΕΠ Θεσσαλίας (1.4.1) ΕΠΑΝΕΚ (1.3)	Επιχορηγήσεις (ΠΕΠ) ή επιχορηγήσεις σε συνδυασμό με άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία (ΕΠΑΝΕΚ) στη βάση επιχειρηματικών σχεδίων.
C3 Συλλογικά συνεργατικά σχήματα για την προώθηση της κυκλικής οικονομίας σε περιφερειακό επίπεδο	ΠΕΠ Θεσσαλίας (1.5.1) ΕΠΑΝΕΚ (1.4)	Επιχορηγήσεις ή συνδυασμός τους με άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία.
C4.1 Ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων μικρομεσαίων επιχειρήσεων στον τομέα του περιβάλλοντος και της κυκλικής οικονομίας	ΠΕΠ Θεσσαλίας (1.6.1) ΕΠΑΝΕΚ (1.5)	Επιχορηγήσεις στη βάση επενδυτικών σχεδίων.
C4.2 Υποστήριξη της ωρίμανσης και ενίσχυση μεγάλης κλίμακας επενδύσεων στον τομέα της κυκλικής οικονομίας	Αναπτυξιακός Νόμος Επενδυτικά κεφάλαια, Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων κ.ά.α.	Επιχορηγήσεις ή φορολογικές απαλλαγές ή άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία. Δάνεια, equity financing

Δεν έχουν οριστικοποιηθεί μέχρι στιγμής τα εργαλεία εφαρμογής για κανένα από τα αναφερόμενα στον πίνακα επιχειρησιακά προγράμματα.

2.4.5 Χρονοδιάγραμμα

Δεν έχει οριστικοποιηθεί μέχρι στιγμής το πρόγραμμα των προσκλήσεων για κανένα από τα αναφερόμενα στον πίνακα επιχειρησιακά προγράμματα.

2.4.6 Προϋπολογισμός & Δείκτες Εκροών

Με βάση απολογιστικά δεδομένα από αντίστοιχα εργαλεία εφαρμογής της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου και εκτιμήσεις του εύρους της ζήτησης ανά κατηγορία παρέμβασης προβαίνουμε στις ακόλουθες εκτιμήσεις για τη δημόσια δαπάνη και το συνολικό προϋπολογισμό των παρεμβάσεων στον τομέα προτεραιότητας Περιβάλλον:

Πίνακας 19 Προϋπολογισμός (δημόσια δαπάνη) ανά κατηγορία παρέμβασης στον τομέα του Περιβάλλοντος.

Κατηγορία Παρέμβασης	Επενδυτική Προτεραιότητα	Δημόσια Δαπάνη (€)
C1	1β	3 000 000
C2	3α	250 000
C3	3γ	500 000
C4.1i	3δ	400 000
C4.2	μ)ε	10 000 000

Πίνακας 20 Δείκτες εκρών ανά κατηγορία παρέμβασης στον τομέα του Περιβάλλοντος.

Κατηγορία Παρέμβασης	Κωδ. Δείκτη	Τίτλος	Εκτίμηση Στόχου	Μονάδες
C1	CO26	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που συνεργάζονται με ερευνητικά ιδρύματα	20	Επιχειρήσεις
C2	CO02	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορηγήσεις	5	Επιχειρήσεις
C3	CO01	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	5	Επιχειρήσεις
C4.1	CO01	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	10	Επιχειρήσεις
C4.2	CO01	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	1	Επιχείρηση

2.4.7 Σχετικοί Δείκτες Αποτελεσμάτων

Οι δείκτες αποτελεσμάτων του Συστήματος Παρακολούθησης που «οδηγούνται» από τις παρεμβάσεις στον τομέα του Περιβάλλοντος είναι οι ακόλουθοι:

Πίνακας 21 Δείκτες αποτελεσμάτων που οδηγούνται από τις παρεμβάσεις του Τομέα Περιβάλλον.

Κατηγορία Παρέμβασης	Κωδ. Δείκτη	Τίτλος	Εκτίμηση Στόχου	Μονάδες
C1	T1402	Δαπάνη E&A των επιχειρήσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ	μ)δ	%
C2	T1406	ΑΠΑ σε κλάδους υψηλής προστιθέμενης αξίας της Περιφέρειας	μ)δ	Εκατ. Ευρώ.
	T4207	Ποσοστό καινοτόμων επιχειρήσεων επί του συνόλου	μ)δ	%

<i>Κατηγορία Παρέμβασης</i>	<i>Κωδ. Δείκτη</i>	<i>Τίτλος</i>	<i>Εκτίμηση Στόχου</i>	<i>Μονάδες</i>
C3	T1407	Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία Περιφέρειας	μ)δ	Εκατ. Ευρώ
C4.1	T1408	Αξία Εξαγωγών	μ)δ	Εκατ. Ευρώ
C4.2	μδ	μ)δ	μ)δ	μ)δ

2.5 ΕΝΕΡΓΕΙΑ

2.5.1 Σύνοψη Αναγκών

Ο τομέας παραγωγής και χρήσης της ενέργειας ως αυτόνομος οικονομικός κλάδος δεν μπορεί να θεωρηθεί από τους πιο βασικούς καθώς το βασικό πεδίο εκμετάλλευσης (όπως σχεδόν στο σύνολο των ελληνικών περιφερειών) είναι η παραγωγή ενέργειας από Φ/Β πεδία. Σε δεύτερο βαθμό στον κλάδο της παραγωγής καυσίμων υπάρχουν μονάδες παραγωγής βιοντίζελ, τόσο από ενεργειακές καλλιέργειες (ηλιόσπορος, ελαιοκράμβη κλπ), όσο και από χρησιμοποιημένα μαγειρικά λάδια (τηγανέλαια). Καθώς όμως οι συνέργειες που αναδεικνύονται με τους πλέον εμποδωμένους κλάδους της ΠΘ, δηλαδή τον πρωτογενή, την μεταποίηση και τον τομέα του τουρισμού οδηγούν τελικά στην αξιολόγησή του τομέα της παραγωγής και χρήσης ενέργειας ως αρκετά σημαντικό για την περιφερειακή οικονομία. Πιο συγκεκριμένα οι ανάγκες που καλείται να καλύψει ο τομέας της ενέργειας συνοψίζονται στα παρακάτω:

- Σε ό,τι αφορά στον πρωτογενή τομέα υπάρχουν σημαντικά αναξιοποίητα ποσά βιομάζας, κτηνοτροφικά και δασικά υπολείμματα. Σε επίπεδο μικρών παραγωγών θα μπορούσε με κατάλληλη μεταφορά τεχνογνωσίας να γίνει τοπικά αξιοποίηση των υπολειμμάτων αυτών.
- Για την αποδοτικότερη εκμετάλλευση της παραπάνω βιομάζας απουσιάζουν δομές διακίνησης της βιομάζας (reverse marketing concept) για την τροφοδοσία μεγαλύτερης κλίμακας μονάδων παραγωγής ενέργειας.
- Σε ό,τι αφορά τον τομέα της μεταποίησης στη Θεσσαλία υπάρχει σημαντικό πλήθος ενεργοβόρων μονάδων με κυριότερους τους κλάδους της παραγωγής και μεταποίησης μεταλλικών προϊόντων καθώς και παραγωγής δομικών προϊόντων. Στις μονάδες αυτές υπάρχει ανάγκη για επεμβάσεις στο σύστημα διαχείρισης ενέργειας καθώς αποτελεί σημαντικό ποσοστό του συνολικού κόστους παραγωγής.
- Τέλος σε ό,τι αφορά τον τουριστικό τομέα, το ενεργειακό κόστος (θέρμανσης και ηλεκτρικής ενέργειας) αποτελεί επίσης σημαντικό τμήμα του κόστους λειτουργίας των ξενοδοχειακών μονάδων.
- Ως οριζόντια ανάγκη προκύπτει και η εφαρμογή παρεμβάσεων σε κελύφη κτιριακών εγκαταστάσεων (αστικών, αγροτικών, βιομηχανικών και δημόσιου χαρακτήρα).
- Σε ό,τι αφορά την παραγωγή και προσφορά γνώσης στον τομέα της ενέργειας, ενώ διαπιστώνεται υψηλής ποιότητας προσφορά γνώσης από τα περιφερειακά ΑΕΙ, φαίνεται να απουσιάζει η συστηματική μεταφορά βέλτιστων πρακτικών προς την παραγωγική βάση της ΠΘ.
- Το ίδιο παρατηρείται και στο φάσμα των παρεχόμενων υπηρεσιών πιστοποίησης, συμβουλευτικής, μετρήσεων, κλπ. τόσο προς τους παρόχους προϊόντων και υπηρεσιών ενέργειας όσο και προς τους τελικούς χρήστες.
- Σε συνέχεια των δύο παραπάνω σημείων, υπάρχει η ανάγκη για την αντιμετώπιση θεμάτων συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και απόκτησης τεχνογνωσίας στα διάφορα πεδία παραγωγής ενέργειας και της εφαρμογής σύγχρονων τεχνικών στην εξοικονόμηση ενέργειας στη βιομηχανία, ενεργειακές επιθεωρήσεις, ευφυείς μετρητές και δίκτυα κτλ.

Η αντιμετώπιση των παραπάνω διαπιστωμένων αναγκών μπορούν να αντιμετωπίσουν κρίσιμα και διαπιστωμένα προβλήματα στις αλυσίδες αξίας των κυριότερων οικονομικών κλάδων της Περιφέρειας και δημιουργούν προϋποθέσεις βελτίωσης, είτε της ανταγωνιστικότητας ή του μεριδίου αξίας που καρπώνονται οι θεσσαλικές επιχειρήσεις / εκμεταλλεύσεις. Δημιουργούν επίσης τις προϋποθέσεις για πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα στην τοπική οικονομία με την ενεργοποίηση πεδίων επιχειρηματικής δραστηριότητας και αλυσίδων αξίας που βρίσκονται σε λανθάνουσα κατάσταση και συνεισφέρουν στην επίτευξη στόχων που είναι εκτός του πεδίου παρέμβασης της στρατηγικής καινοτομίας, κυρίως στο επίπεδο της αειφόρας ανάπτυξης.

2.5.2 Λογική Παρέμβασης & Μίγμα Πολιτικής

Έχοντας υπόψη:

- 1) Τις διαπιστωμένες ανάγκες όπως συνοψίστηκαν στην προηγούμενη ενότητα·
- 2) Τα αποτελέσματα από τη διαδικασία συλλογής, ομαδοποίησης και εμπλουτισμού ιδεών στο πλαίσιο της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης·
- 3) Τα αποτελέσματα των τεχνικών συναντήσεων με τη συμμετοχή των Θεματικών Ομάδων Εργασίας, του Γραφείου RIS3 και της ΕΥΔ ΕΠ Θεσσαλίας

καταλήγουμε στη λογική παρέμβασης που περιγράφεται στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 22: Η λογική της παρέμβασης στον τομέα Ενέργεια

Στόχοι	Περιοχή Παρέμβασης	Ενδεικτικές Δράσεις	Αναμενόμενα Αποτελέσματα
Αξιοποίηση αγροτικών και κτηνοτροφικών υπολειμμάτων, αποβλήτων γεωργικών βιομηχανιών και βιομηχανιών ξυλείας (ελαιοπυρήνας, πριονίδι), αλλά και αστικών αποβλήτων στην παραγωγή ενέργειας μέσω της αξιοποίησης σύγχρονων τεχνολογιών	D1 - Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας μέσω άλλων μορφών ΑΠΕ	Παραγωγή ενέργειας και στερεών καυσίμων από βιομάζα	Αύξηση του μεριδίου από ΑΠΕ στο ενεργειακό ισοζύγιο της ΠΘ. Βελτίωση του βαθμού οικονομικής εκμετάλλευσης αποβλήτων μέσω της μετατροπής τους σε εμπορεύσιμη μορφή ενέργειας
		Εκμετάλλευση αποβλήτων από μονάδες εκτροφής ζώων για την παραγωγή ενέργειας	
		Παραγωγή ενέργειας (θερμική/ηλεκτρική) από την αξιοποίηση οικιακών και ιατρικών αποβλήτων	
Εξοικονόμηση ενέργειας και καυσίμων στις βιομηχανικές εγκαταστάσεις και τις γεωργοκτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις στη Θεσσαλία προς την κατεύθυνση της βελτίωσης της αποδοτικότητας	D2 - Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης ΜΜΕ	Ενεργειακή αξιοποίηση αποβλήτων για μείωση κόστους στις ενεργοβόρες βιομηχανίες	Βελτίωση συντελεστών κόστους παραγωγής μέσω εξοικονόμησης ενέργειας από τις επιχειρήσεις. Δημιουργία κουλτούρας διάχυσης καλών πρακτικών εξοικονόμησης ενέργειας από ομοειδείς βιομηχανίες
		Στοχευμένη δράση εξοικονόμησης ενέργειας σε βιομηχανίες με αδρανοποίηση λυματολάσπης και καύση αυτής για παραγωγή ενέργειας	
		Εξοικονόμηση Ενέργειας με τη χρήση Συστημάτων Διαχείρισης Ενέργειας (Energy Management Systems - EnMS)	
		Υβριδική παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ για ενεργειακή αυτάρκεια αγροκτημάτων	

<i>Στόχοι</i>	<i>Περιοχή Παρέμβασης</i>	<i>Ενδεικτικές Δράσεις</i>	<i>Αναμενόμενα Αποτελέσματα</i>
Δημιουργία στρατηγικής μάζας συνεργασιών και δράσεων καινοτομίας στους τομείς της παραγωγής και εξοικονόμησης ενέργειας	D3 - Έργα E&A στην παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ καθώς και στην εξοικονόμηση ενέργειας	Ανάπτυξη και Εφαρμογή Καινοτόμων Τεχνολογιών Παραγωγής 3ης Γενιάς Αειφόρου Βιοντίζελ	Παραγωγή νέας γνώσης για την κάλυψη αναγκών της περιφερειακής οικονομίας. Αναβάθμιση της ανταγωνιστικότητας ερευνητικών μονάδων. Προώθηση της δημιουργίας συνεργατικών σχηματισμών ως καταλύτης επιχειρηματικής ανάπτυξης.
		Ανάπτυξη και πειραματική εφαρμογή διατάξεων κατάλληλων για αξιοποίηση τοπικά διαθέσιμων αγροτικών υπολειμμάτων	
		Πλατφόρμα ανάπτυξης μοντέλων για τον σχεδιασμό ενεργειακά αποδοτικών κτιρίων	
Σταδιακή δημιουργία ενός ολοκληρωμένου Περιφερειακού συστήματος υποστήριξης του ανθρώπινου δυναμικού και των επιχειρήσεων στους τομείς της παραγωγής και εξοικονόμησης ενέργειας	D4 - Υπηρεσίες και εργαλεία για την εξοικονόμηση ενέργειας	Ανάπτυξη μεταλλικών κατασκευών για την εκμετάλλευση του θαλάσσιου ενεργειακού δυναμικού	Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ της Περιφέρειας και αύξηση προσφοράς καινοτόμων υπηρεσιών στον τομέα της ενέργειας. Συνεχής βελτίωση των ικανοτήτων και των δεξιοτήτων των εργαζομένων, μέσω κατάρτισης σε νέες τεχνολογίες και εφαρμογές.
		Δημιουργία δικτύου εργαστηρίων για τη στήριξη και ανάπτυξη των επιχειρήσεων στους τομείς παραγωγής και εξοικονόμησης ενέργειας με παροχή υπηρεσιών πιστοποιήσεων, μετρήσεων, βιομηχανικής έρευνας, κλπ.	
		Δράσεις κατάρτισης στελεχών σε θέματα που σχετίζονται με διαχείριση και εξοικονόμηση ενέργειας στο σύνολο των κλάδων της Περιφερειακής Οικονομίας	
		Δημιουργία "Κέντρου Ικανότητας" με βάση πλατφόρμα ανοικτής καινοτομίας (ζωντανό εργαστήριο – living lab) για ενεργειακά ζητήματα.	

Οι 4 περιοχές παρέμβασης καλύπτουν τις προτεραιότητες που τέθηκαν τόσο στην αναφορά της ΘΟΕ για την Έξυπνη Εξειδίκευση στον Ενεργειακό Τομέα όσο και του κειμένου «Περιφερειακή Στρατηγική Καινοτομίας Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Θεσσαλίας για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020».

Πίνακας 23: Σύνθεση αποτελεσμάτων Επιχειρηματικής Ανακάλυψης στον Τομέα Ενέργειας

Περιοχή Παρέμβασης	Συνοπτική Περιγραφή	Πρόβλεψη
D1 - Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας μέσω άλλων μορφών ΑΠΕ	Υποστήριξη επιχειρηματικών επενδύσεων για την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (άνεμος, θάλασσα, γεωθερμία βιομάζα) και από την καύση αποβλήτων διαφόρων τύπων. Υποστήριξη για την εφαρμογή μοντέλου εφοδιαστικής αλυσίδας μεγάλης κλίμακας με στόχο τη δημιουργία μονάδων παραγωγής ενέργειας μεγαλύτερης κλίμακας	12 κατατεθειμένες Ιδέες
D2 - Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης ΜΜΕ	Εφαρμογή τεχνολογιών και συστημάτων με στόχο την εξοικονόμηση ενέργειας (ηλεκτρικής και θερμικής) και τη βελτίωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματός τους	9 κατατεθειμένες Ιδέες
D3 - Έργα Ε&Α στην παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ καθώς και στην εξοικονόμηση ενέργειας	Ανάπτυξη και πιλοτική εφαρμογή προϊόντων, τεχνολογιών και υπηρεσιών σχετικών με τις ΑΠΕ, την αποθήκευση ενέργειας, τη βελτιστοποίηση της ενεργειακής διαχείρισης, της συμπαραγωγής κλπ. με έμφαση την εκμετάλλευση χαρακτηριστικών και πλεονεκτημάτων των τοπικών ΜΜΕ όλων των κλάδων	19 κατατεθειμένες Ιδέες
D4 - Υπηρεσίες και εργαλεία για την εξοικονόμηση ενέργειας	Ανάπτυξη και πιστοποίηση συστημάτων υποστήριξης των τοπικών επιχειρήσεων για θέματα εξοικονόμησης ενέργειας	11 κατατεθειμένες Ιδέες

Το σημείο που χρήζει προσοχής κατά τη διαδικασία ωρίμανσης των έργων παραγωγής ενέργειας από απόβλητα είναι η υποστήριξη που πρέπει να δοθεί για τη δημιουργία ολοκληρωμένων εφοδιαστικών αλυσίδων αποβλήτων (ή και βιομάζας) οι οποίες θα πρέπει να περιλαμβάνουν μεγάλο αριθμό πρώτων υλών και ποσοτήτων ώστε να εξασφαλίζεται η απρόσκοπτη προμήθεια πρώτης ύλης προς τους παραγωγούς ενέργειας με αποδεκτά ποιοτικά χαρακτηριστικά. Το συγκεκριμένο ζήτημα, που αναδείχθηκε από τη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης στον τομέα Περιβάλλον, απασχόλησε τη συνεδρίαση της ΘΟΕ την 21.12.2015, όπου αποφασίστηκε να διερευνηθεί στις αρχές του 2016 ο βέλτιστος τρόπος να αντιμετωπιστεί το συγκεκριμένο θέμα. Στην ίδια συνεδρίαση καταγράφηκαν τα ακόλουθα θέματα που επηρεάζουν την εν γένει επιχειρηματική ανάπτυξη στον τομέα της Ενέργειας, ιδίως από ανακυκλώσιμη βιομάζα:

- Το ΠΕΣΔΑ πρέπει να αντιμετωπίζει τόσο τα απορρίμματα όσο και κάθε είδους μάζων.
- Αν επιχειρηθεί η ίδρυση μονάδων διαχείρισης βιομάζας αμιγώς από ιδιωτική πρωτοβουλία υπάρχει κίνδυνος να «κολλήσουν» οι σχετικές επενδύσεις λόγω εγκατάστασης σε γη υψηλής παραγωγικότητας. Αυτό οδηγεί πιθανότατα στη λύση της ίδρυσης τέτοιων μονάδων από αγροτικούς συνεταιρισμούς ή άλλες αντίστοιχες κοινές εκμεταλλεύσεις.
- Αναφέρθηκε μία σειρά προβλημάτων με τα κατά τόπους Δασαρχεία και τους δασικούς συνεταιρισμούς για την αξιοποίηση της δασικής βιομάζας. Απαιτείται επαναπροσανατολισμός στις διαχειριστικές μελέτες των δασών.

Από τη διαδικασία της επεξεργασίας των προτάσεων προέκυψαν και κάποιες ιδέες οι οποίες ενώ σχετίζονται με τον τομέα της Ενέργειας, δεν μπορούν να κατηγοριοποιηθούν στις περιοχές παρέμβασης της RIS3, αλλά θα ληφθούν υπόψη της από την ΕΥΔ ΕΠ Θεσσαλίας και τις λοιπές

αρμόδιες υπηρεσίες της Περιφέρειας κατά τη φάση εξειδίκευσης των προσκλήσεων του ΠΕΠ που δεν ανήκουν στους θεματικούς στόχους που καλύπτει η RIS3.

Πίνακας 24: Προτεινόμενη μεταφορά ιδεών από τον Τομέα Ενέργειας σε Επενδυτικές Προτεραιότητες εκτός RIS3.

<i>Κωδικός</i>	<i>Συνοπτική Περιγραφή</i>	<i>Επενδ. Προτεραιότητα</i>
1410	Χρήση Εναλλακτικών Καυσίμων από τις Αστικές Συγκοινωνίες Λάρισας	6ε
1119	Εκσυγχρονισμός δημοτικού στόλου οχημάτων σε πρότυπα >euro 6. Σταθμού συμπίεσης Φυσικού Αερίου.	4ε
1108	Προμήθεια φωτιστικών σωμάτων LED για εξοικονόμηση ενέργειας σε οδούς και πλατείες της πόλης	6ε
1103	Προμήθεια πρότυπων φωτιστικών μαγνητικής επαγωγής για την εξοικονόμηση ενέργειας	6ε
1655	Πράσινο σχολείο	4γ
1484	Αντλιοταμίευση με χρήση Φ/Β για κάλυψη των ενεργειακών αναγκών των αντλιών της ΔΕΥΑΚ	6β
1214	Εξοικονόμηση ενέργειας στον κτηριακό τομέα	4β
e2w3i04	Μηχανισμός κατασκευής οικισμών ουδέτερου ισοζυγίου άνθρακα	4ε
1133	Αποτύπωση και αξιολόγηση βασικών χαρακτηριστικών των σχετικά αβαθών υδάτινων ταμιευτήρων με στόχο την ενεργειακή αξιοποίησή τους	4ε

2.5.3 Ομάδες Στόχου

Με βάση την αποτύπωση των παρεμβάσεων στην προηγούμενη ενότητα, οι ομάδες-στόχοι για κάθε μία απ' αυτές έχουν ως εξής:

Πίνακας 25: Ομάδες Στόχου ανά περιοχή παρέμβασης στον τομέα Ενέργειας

<i>Περιοχή παρέμβασης</i>	<i>Ομάδες Στόχου</i>
D1 - Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας μέσω άλλων μορφών ΑΠΕ	Λειτουργούσες και υπό σύσταση επιχειρήσεις παραγωγής θερμότητας και συμπαραγωγής θερμότητας και ηλεκτρισμού υψηλής απόδοσης (ΣΗΘΥΑ) από υπολειμματικές μορφές (υπολείμματα γεωργικών καλλιεργειών και αγροτικών βιομηχανιών, υπολείμματα δασικών υλοτομιών και δασικών βιομηχανιών, και κτηνοτροφικά υπολείμματα) και απόβλητα κοντά σε οικισμούς, ΒΠΠΕ και αγροτικές περιοχές. Ομάδες μικρών παραγωγών του πρωτογενούς τομέα.
D2 - Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης ΜΜΕ	Λειτουργούσες επιχειρήσεις ανεξαρτήτου μεγέθους και τομέα, που αποσκοπούν: (α) στην υιοθέτηση μέτρων βελτίωσης ενεργειακής απόδοσης κατά τη λειτουργία τους,

Περιοχή παρέμβασης	Ομάδες Στόχου
	(β) στην ανάπλαση ή βελτίωση των κτιριακών τους εγκαταστάσεων, που χρησιμοποιούν για βιομηχανικούς ή εμπορικούς σκοπούς και στοχεύουν στη λήψη μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας.
D3 - Έργα E&A στην παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ καθώς και στην εξοικονόμηση ενέργειας	<p>Επιχειρήσεις ανεξαρτήτως κλάδου που ενδιαφέρονται να εφαρμόσουν καινοτομίες στα πεδία παραγωγής και εξοικονόμησης ενέργειας και ερευνητές που δραστηριοποιούνται ερευνητικά σε όμοια ή συμπληρωματικά πεδία έρευνας.</p> <p>Ερευνητές που επιθυμούν την ίδρυση εταιρειών-τεχνοβλαστών για την εμπορική αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων τους ή επιστήμονες με ειδικές γνώσεις στον τομέα της ενέργειας ή υφιστάμενες επιχειρήσεις που ενδιαφέρονται ν' αποσχίσουν τμήμα της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας και να παράσχουν καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες που σχετίζονται με την ενέργεια.</p>
D4 - Υπηρεσίες και εργαλεία για την εξοικονόμηση ενέργειας	<p>Συνεργατικά σχήματα αποτελούμενα από ερευνητικά κέντρα / ινστιτούτα δημόσιου και ιδιωτικού χαρακτήρα τα οποία αποδεδειγμένα παρέχουν υπηρεσίες υποστήριξης στις επιχειρήσεις της Περιφέρειας στον τομέα παραγωγής και διαχείρισης ενέργειας.</p> <p>Επιχειρήσεις παροχής συμβουλευτικών/εκπαιδευτικών υπηρεσιών με αποδεδειγμένη τεχνογνωσία στα πεδία παραγωγής και εξοικονόμησης ενέργειας.</p> <p>Επαγγελματίες / κλαδικές ενώσεις, σύνδεσμοι και κοινωνικοί εταίροι που θα δρουν με τη βοήθεια εξειδικευμένων ελληνικών και διεθνών οργανισμών.</p>

2.5.4 Πηγές Χρηματοδότησης & Εργαλεία Εφαρμογής

Για τις παρεμβάσεις στον τομέα της Ενέργειας έχουν αναγνωρισθεί οι πηγές χρηματοδότησης του πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 26: Πηγές και είδος χρηματοδότησης για την υλοποίηση των παρεμβάσεων στον τομέα της Ενέργειας

Περιοχή παρέμβασης	Πηγή χρηματοδότησης: Επενδυτική Προτεραιότητα (Ειδικός Στόχος/Μέτρο)			Είδος Χρηματοδότησης
	ΠΕΠ	ΕΠΑΝΕΚ	ΕΠΑΑ	
D1 - Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας μέσω άλλων μορφών ΑΠΕ	-	4α (1.6)	M16	Επιχορηγήσεις στη βάση επιχειρηματικών σχεδίων, συνδυασμός επιχορηγήσεων και άλλων χρηματοδοτικών εργαλείων (για παράδειγμα δάνεια με χαμηλές εξασφαλίσεις για επενδύσεις και κεφάλαιο κίνησης, εγγυήσεις)
D2 - Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης ΜΜΕ	-	4β (3.3)	M4	Επιχορηγήσεις στη βάση επιχειρηματικών σχεδίων, συνδυασμός επιχορηγήσεων και άλλων χρηματοδοτικών εργαλείων (για παράδειγμα δάνεια με χαμηλές εξασφαλίσεις για επενδύσεις και κεφάλαιο κίνησης, εγγυήσεις)
D3 - Έργα E&A στην παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ καθώς και στην εξοικονόμηση ενέργειας	1β (1.2.1)	1β (1.1)	-	Κυρίως επιχορηγήσεις συνεργατικής έρευνας και κουπόνια καινοτομίας, πιθανότητα υιοθέτησης άλλων μηχανισμών ή εργαλείων χρηματοδοτικής τεχνικής
	3α (1.4.1)	3α (1.3)	-	Επιχορηγήσεις (ΠΕΠ) ή επιχορηγήσεις σε συνδυασμό με άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία (ΕΠΑΝΕΚ) στη βάση επιχειρηματικών

Περιοχή παρέμβασης	Πηγή χρηματοδότησης: Επενδυτική Προτεραιότητα (Ειδικός Στόχος/Μέτρο)			Είδος Χρηματοδότησης
	1α (1.1.1)	1α (3.1)	-	
				σχεδίων
				Επιχορηγήσεις
D4 - Υπηρεσίες και εργαλεία για την εξοικονόμηση ενέργειας	3γ (1.4.1)	3γ (1.4)	M2	Επιχορηγήσεις (ΠΕΠ) ή επιχορηγήσεις σε συνδυασμό με άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία (ΕΠΑΝΕΚ) στη βάση επιχειρηματικών σχεδίων
	8ν (2α.2.1)	8ν (2.2)	M1	Επιχορηγήσεις

2.5.5 Χρονοδιάγραμμα

Δεν έχει οριστικοποιηθεί μέχρι στιγμής το πρόγραμμα των προσκλήσεων για κανένα από τα αναφερόμενα στον πίνακα επιχειρησιακά προγράμματα.

2.5.6 Προϋπολογισμός

Για την κατάρτιση του προϋπολογισμού των προτεινόμενων δράσεων ελήφθησαν υπόψη η διάρθρωση των περιοχών παρέμβασης σε ενδεικτικές δράσεις, τα δεδομένα του τοπικού περιφερειακού συστήματος για τον καθορισμό του προσδοκώμενου πλήθους τελικών δικαιούχων και οι μέσες τιμές του μοναδιαίου κόστους της κάθε κατηγορίας παρέμβασης.

Τα αποτελέσματα της άσκησης φαίνονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 27: Προϋπολογισμός Δράσεων του τομέα Ενέργειας (Δημόσια Δαπάνη)

Περιοχή Παρέμβασης	Δράση	Επενδυτική Προτεραιότητα	Δημόσια Δαπάνη (€)
D1 - Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας μέσω άλλων μορφών ΑΠΕ	Ίδρυση μονάδων παραγωγής ενέργειας από βιομάζα και απόβλητα	4α	2.500.000
	Εγκατάσταση συστήματος παραγωγής ενέργειας από ιδιοχρησιμοποίηση αποβλήτων (ΕΠΑΑ)	4α	1.250.000
	Οργάνωση συλλογής υπολειμάτων από παραγωγούς (ΕΠΑΑ)	M16	1.500.000
		<i>Μερικό Σύνολο</i>	<i>5.250.000</i>
D2 - Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης ΜΜΕ	Ενεργειακή αξιοποίηση αποβλήτων για μείωση κόστους στις ενεργοβόρες βιομηχανίες	4β	3.000.000
	Δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας με τη χρήση έξυπνων συστημάτων διαχείρισης ενέργειας	4β	1.000.000
	Υβριδική παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ για ενεργειακή αυτάρκεια αγροκτημάτων (ΕΠΑΑ)	M4	5.000.000
		<i>Μερικό Σύνολο</i>	<i>9.000.000</i>
D3 - Έργα E&A στην παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ καθώς και στην εξοικονόμηση ενέργειας	Υποστήριξη ανάπτυξης start-ups με αντικείμενο την εκμετάλλευση ερευνητικών αποτελεσμάτων στον τομέα της ενέργειας	3α	600.000
	Στοχευμένα συνεργατικά ερευνητικά και τεχνολογικά έργα για την επίλυση τεχνολογικών προκλήσεων στους τομείς της παραγωγής και εξοικονόμησης ενέργειας	1β	2.400.000
	Κουπόνια καινοτομίας στον τομέα της ενέργειας	1β	900.000
		<i>Μερικό Σύνολο</i>	<i>3.900.000</i>
D4 - Υπηρεσίες και εργαλεία για την εξοικονόμηση	Δημιουργία δικτύου εργαστηρίων για τη στήριξη και ανάπτυξη των επιχειρήσεων	1α	500.000

ενέργειας	Δημιουργία "Κέντρου Ικανότητας" με βάση πλατφόρμα ανοικτής καινοτομίας (ζωντανό εργαστήριο – living lab) για ενεργειακά ζητήματα.	3γ	750.000
	Κατάρτιση στελεχών σε θέματα που σχετίζονται με διαχείριση και εξοικονόμηση ενέργειας στο σύνολο των κλάδων της Περιφερειακής Οικονομίας	8ν	250.000
		<i>Μερικό Σύνολο</i>	<i>1.500.000</i>

Το σύνολο των δράσεων στις 4 περιοχές παρέμβασης απαιτεί Δημόσια Δαπάνη εκτιμώμενου ύψους 21,65Μ€. Το μεγαλύτερο τμήμα (41,57%) κατευθύνεται σε δράσεις εξοικονόμησης της ενέργειας, κάτι που θεωρείται φυσιολογικό αφού επιδρά άμεσα στην βελτίωση του κόστους λειτουργίας τους. Η προτεραιότητα της παραγωγής ενέργειας απορροφά το 24,25% του συνόλου με τη σημείωση ότι η συγκεκριμένη παρέμβαση εμπεριέχει το ρίσκο της νέας επιχειρηματικής δραστηριότητας η οποία στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην εμπέδωση της κουλτούρας της αξιοποίησης των υπολειμμάτων από τους μικρούς παραγωγούς του πρωτογενούς τομέα.

Σημειώνεται πως στις προβλέψεις δεν περιλαμβάνονται πιθανή συμμετοχή φορέων της ΠΘ σε Προγράμματα και Πρωτοβουλίες της ΕΕ σχετικές με τον τομέα της Ενέργειας, η οποία μπορεί να ανεβάσει το παραπάνω σύνολο κατά μεγάλο ποσοστό.

2.5.7 Δείκτες Εκροών

Για τον σχηματισμό του πίνακα δεικτών εκροών των προβλεπόμενων δράσεων στον τομέα Ενέργειας έγιναν υποθέσεις εργασίας για το πλήθος των δικαιούχων στις προβλεπόμενες δράσεις και ελήφθησαν υπόψη οι αντίστοιχοι δείκτες εκροών όλων των σχετικών επιχειρησιακών προγραμμάτων. Ο Πίνακας 28 παρουσιάζει το αποτέλεσμα.

Πίνακας 28: Δείκτες Εκροών του Τομέα Ενέργειας

Περιοχή Παρέμβασης	ID	Ονομασία	Στόχος
D1 - Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας μέσω άλλων μορφών ΑΠΕ	CO05	Αριθμός νέων επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	5
	CO01	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	50
	CO08	Αύξηση της απασχόλησης	20
	CO30	Πρόσθετη δυναμικότητα παραγωγής ανανεώσιμης ενέργειας (MW)	2,5
	-	Παραγωγοί του πρωτογενούς τομέα που λαμβάνουν στήριξη	300
D2 - Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης ΜΜΕ	CO01	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	230
	CO34	Εκτιμώμενη ετήσια μείωση των εκπομπών των αερίων θερμοκηπίου.	Χωρίς εκτίμηση
D3 - Έργα Ε&Α στην παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ καθώς και στην εξοικονόμηση ενέργειας	CO05	Αριθμός νέων επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	2
	CO08	Αύξηση της απασχόλησης	8
	CO01	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	40
	CO26	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που συνεργάζονται με ερευνητικά ιδρύματα	100

Περιοχή Παρέμβασης	ID	Ονομασία	Στόχος
D4 - Υπηρεσίες και εργαλεία για την εξοικονόμηση ενέργειας	CO24	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός νέων ερευνητών σε φορείς που λαμβάνουν ενίσχυση	16
	CO24	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός νέων ερευνητών σε φορείς που λαμβάνουν ενίσχυση	10
	T4225	Αριθμός ερευνητικών υποδομών που ενισχύονται	5
	CO01	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	1
	CO04	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν μη-οικονομική στήριξη	100
	CO05	Απασχολούμενοι, συμπεριλαμβανομένων των αυτοαπασχολουμένων	500

2.5.8 Δείκτες Αποτελεσμάτων

Οι δείκτες αποτελεσμάτων στους οποίους θα συμβάλλει η υλοποίηση των προαναφερόμενων παρεμβάσεων στον τομέα της Ενέργειας φαίνονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 29: Δείκτες Αποτελεσμάτων Τομέα Ενέργειας

Περιοχή Παρέμβασης	ID	Ονομασία
D1 - Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας μέσω άλλων μορφών ΑΠΕ	T4215	Μερίδιο ΑΠΕ στην Ακαθάριστη Τελική Κατανάλωση Ενέργειας
D2 - Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης ΜΜΕ	T4228	Ετήσια εξοικονόμηση τελικής ενέργειας
D3 - Έργα E&A στην παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ καθώς και στην εξοικονόμηση ενέργειας	T1406	ΑΠΑ σε κλάδους υψηλής προστιθέμενης αξίας της Περιφέρειας
	T4207	Ποσοστό καινοτόμων επιχειρήσεων επί του συνόλου
	T1402	Δαπάνη E&A των επιχειρήσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ
	T4223	Αριθμός πατεντών (PCT patents)
D4 - Υπηρεσίες και εργαλεία για την εξοικονόμηση ενέργειας	T1401	Ερευνητικοί τομείς και κλάδοι που αναπτύσσονται στην Περιφέρεια
	T4224	Μέσος αριθμός αναφορών ανά δημοσίευση ελλήνων ερευνητών (δείκτης απήχησης)
	T1407	Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία Περιφέρειας
	T4212	Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία των 9 στρατηγικών τομέων της χώρας
	CR03	Συμμετέχοντες που αποκτούν εξειδίκευση αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους

2.6 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

2.6.1 Σύνοψη Αναγκών

Τις τελευταίες δεκαετίες, παρά τις ορατές αυξήσεις σε εθνικό επίπεδο των κλασικών ποσοτικών στοιχείων μέτρησης της τουριστικής δραστηριότητας (αφίξεις, πληρότητα κτλ.), τα καθαρά έσοδα από τον τουρισμό δεν ακολούθησαν την ίδια αυξητική εξέλιξη (συνεχή ελάττωση της τουριστικής δαπάνης στη Θεσσαλία). Η Θεσσαλία, παρά την πρόοδο στις σχετικές υποδομές, το 2011 δέχθηκε μόλις το 2,4% των αλλοδαπών τουριστών και το 5% του συνόλου των επισκεπτών της χώρας ενώ ο εξωτερικός τουρισμός καταλαμβάνει μικρό μερίδιο σε σχέση με τον τουρισμό σε Εθνικό επίπεδο (35-40% έναντι 75% σε εθνικό επίπεδο). Παρά το γεγονός ότι η Περιφέρεια εμφανίζει καλό επίπεδο υποδομών στις μεταφορές, στα καταλύματα και στην υγεία και τις δαπάνες των διαφόρων επιπέδων δημόσιας διοίκησης για συλλογικές μη εμπορεύσιμες υπηρεσίες, η έλλειψη σχεδίων δράσης σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο δεν επέτρεψαν τη συντονισμένη αξιοποίησή τους. Πιο συγκεκριμένα οι ανάγκες που καλείται να καλύψει ο τομέας του τουρισμού συνοψίζονται στα παρακάτω:

- **Ανταγωνιστικότητα:** Ενίσχυση ανταγωνιστικότητας, βελτίωση του θεσσαλικού τουριστικού προϊόντος, ενίσχυση των δεσμών του με την περιφερειακή οικονομία και αξιοποίηση των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων της Θεσσαλίας. Η ένταξη του δημιουργικού τουρισμού στο τουριστικό προϊόν της Θεσσαλίας μπορεί να ενισχύσει τον ανταγωνισμό με βασικά εργαλεία τη διαχρονικότητα του πολιτισμού, τη ζωντανή παράδοση και τους εδαφικούς δεσμούς που χαρακτηρίζουν την πολιτιστική κληρονομιά της (ένταξη του δημιουργικού τουρισμού σε έναν «εδαφικό τουρισμό»). Η προώθηση της ανάπτυξης νέων ή βελτιωμένων προϊόντων & διαδικασιών πρέπει να γίνει σε ολόκληρη την αλυσίδα αξίας των επιχειρήσεων, από το ξενοδοχείο μέχρι την οργάνωση μιας πολιτιστικής διαδρομής για ανάπτυξη νέων μορφών τουρισμού καθ' όλη την περίοδο του έτους.
- **Δικτύωση:** Ανάγκη δικτύωσης όλων των εμπλεκόμενων φορέων του τουρισμού, απαιτώντας νέες μορφές οργάνωσης (κλαδικές, εδαφικές) αλλά και συντονισμού (περιφερειακή διακυβέρνηση και αντίστοιχες τοπικές). Είναι σημαντική η σύνδεση δικτύων του πολιτισμού με τον τουρισμό καθώς και η ένταξη των προσφερόμενων πολιτιστικών υπηρεσιών σε οργανωμένες τουριστικές δραστηριότητες και σε επίσημα δίκτυα αξιοποίησης.
- **Επιχειρηματική συνεργασία:** Ανάπτυξη κουλτούρας επιχειρηματικής συνεργασίας, μεταξύ των βασικών φορέων των παραγωγικών συστημάτων (επιχειρήσεις, εργαζόμενοι, επιστημονική-ερευνητική κοινότητα, αρμόδιοι κρατικοί φορείς, ενώσεις καταναλωτών, περιβαλλοντικές οργανώσεις).
- **Εκπαίδευση:** Άνοιγμα των δημόσιων ερευνητικών οργανισμών (ΑΕΙ και ΕΚ) στη συνεργασία με επιχειρήσεις στα πεδία της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της έρευνας και της παροχής εξειδικευμένων τεχνικών και επιστημονικών υπηρεσιών που δεν προσφέρονται στην αγορά. Ανάγκη του εγχώριου παραγωγικού δυναμικού να ανταποκριθεί στην τουριστική εγχώρια κατανάλωση.
- **Αξιοποίηση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας (ΤΠΕ):** Παράπλευρη διαφοροποίηση με αξιοποίηση τεχνολογικής καινοτομίας για την ανάπτυξη νέων προϊόντων για την παγκόσμια αγορά, ανάπτυξη και οριζόντια χρήση εφαρμογών ΤΠΕ.
- **Στατιστικά εργαλεία, διερεύνηση και ανάλυση:** Υφίσταται ανάγκη τόσο σε επίπεδο εξειδικευμένων στατιστικών εργαλείων όσο και σε επίπεδο συλλογής ποσοτικών και ποιοτικών στατιστικών στοιχείων στη Περιφέρεια. Τα κυριότερα από αυτά αφορούν σε αφίξεις, διανυκτερεύσεις, πληρότητα, κατανομή των τουριστών και ανάλυση της δυναμικής προσφοράς πολιτιστικών και τουριστικών πόρων με βάση τη ζήτηση εκ μέρους των τουριστών, δεδομένου ότι υπάρχει απουσία καταγραφής του είδους των προϊόντων που καταναλώνουν οι τουρίστες, έλλειψη ανάλυσης της διαφοροποίησης μεταξύ της τουριστικής ζήτησης και προσφοράς. Τα παραπάνω στοιχεία μπορούν και πρέπει να συμβάλουν στην ερμηνεία αλλά και στη διαμόρφωση αποτελεσματικών πολιτικών με στόχο τόσο την αναλογικότερη κατανομή των υποδομών, επισκεπτών και διανυκτερεύσεων, όσο και την ενίσχυση και αξιοποίηση της τουριστικής

δυναμικής στους τομείς της παραγωγής και της απασχόλησης, μέσω της αναπροσαρμογή της εγχώριας προσφοράς στην τουριστική ζήτηση. Η ανάλυση των αναγκών εισαγωγής της καινοτομίας θα πρέπει να γίνει σε επίπεδο αλυσίδας αξίας και όχι σε επίπεδο κλάδου οικονομικής δραστηριότητας.

- **Οργάνωση, υποστήριξη, ανάδειξη, προβολή:** Ανάγκη οργανωτικής καινοτομίας και αξιοποίησης σημαντικού δυναμικού υποστηρικτικών επιχειρήσεων (συγγενείς κλάδοι), στον τομέα της πληροφορικής, των ΤΠΕ, των γραφικών τεχνών και της διαφήμισης, το οποίο μπορεί να αποτελέσει σε συνδυασμό με τα εργαστήρια των ΑΕΙ/ΤΕΙ το όχημα για την εισαγωγή νέας τεχνολογίας και καινοτομίας στον αναδυόμενο κλάδο του πολιτιστικού και δημιουργικού τουρισμού. Ανάγκη ταυτοποίησης και ανάδειξης πόρων με σύγχρονες μεθόδους και εργαλεία με συνδρομή εργαστηρίων ΑΕΙ/ΤΕΙ και υποστηρικτικών μηχανισμών. Ανάγκη συντονισμού τουριστικών επιχειρήσεων στην προβολή (μάρκετινγκ) του θεσσαλικού τουριστικού προϊόντος, κοινή προώθηση, προωθητικές καινοτομίες για εξωστρέφεια.

Η αντιμετώπιση των παραπάνω διαπιστωμένων αναγκών μπορούν να αντιμετωπίσουν κρίσιμα προβλήματα στην αλυσίδα αξίας του Τουρισμού-Πολιτισμού της Περιφέρειας και να δημιουργήσουν προϋποθέσεις βελτίωσης, είτε της ανταγωνιστικότητας ή του μεριδίου αξίας που καρπώνονται οι θεσσαλικές επιχειρήσεις/εκμεταλλεύσεις. Δημιουργούν επίσης τις προϋποθέσεις για πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα στην τοπική οικονομία με την ενεργοποίηση πεδίων επιχειρηματικής δραστηριότητας και αλυσίδων αξίας που βρίσκονται σε λανθάνουσα κατάσταση και συνεισφέρουν στην επίτευξη στόχων που είναι εκτός του πεδίου παρέμβασης της στρατηγικής καινοτομίας, κυρίως στο επίπεδο της αιεφόρας ανάπτυξης.

2.6.2 Λογική Παρέμβασης & Μίγμα Πολιτικής

Έχοντας υπόψη:

- 1) Τις διαπιστωμένες ανάγκες όπως συνοψίστηκαν στην προηγούμενη ενότητα·
- 2) Τα αποτελέσματα από τη διαδικασία συλλογής, ομαδοποίησης και εμπλουτισμού ιδεών στο πλαίσιο της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης·
- 3) Τα αποτελέσματα των τεχνικών συναντήσεων με τη συμμετοχή των Θεματικών Ομάδων Εργασίας, του Γραφείου RIS3 και της ΕΥΔ ΕΠ Θεσσαλίας

καταλήγουμε στη λογική παρέμβασης που περιγράφεται στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 30: Η λογική της παρέμβασης στον τομέα του Δημιουργικού Τουρισμού

Στόχοι	Περιοχή Παρέμβασης	Ενδεικτικές Δράσεις	Αναμενόμενα Αποτελέσματα
Υποστήριξη επενδύσεων για υλό σύσταση και νεοϊδρυόμενες ΜΜΕ σε ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού (πολιτιστικός, οικοτουρισμός, ιατρικός θρησκευτικός γαστρονομικός κλπ). Ενσωμάτωση καινοτομιών και αποτελεσμάτων έρευνας ή τεχνολογίας, ανάπτυξη ή/και βελτίωση παρεχόμενων προϊόντων και υπηρεσιών, διεργασιακός, οργανωτικός και προωθητικός εκσυγχρονισμός των νέων καινοτόμων επιχειρήσεων στην αλυσίδα αξίας του τουρισμού	E1 - Προώθηση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας στον τομέα των ειδικών και εναλλακτικών τουριστικών δραστηριοτήτων	<p>Ανάπτυξη υπηρεσιών στον τομέα της οργάνωσης, έρευνας, προβολής, δημιουργίας νέων προϊόντων και εφαρμογών βιωματικού δημιουργικού τουρισμού</p> <p>Οικο-τουριστική αναβίωση, βιωματική οικοξενάγηση</p> <p>Επιχειρηματική εκμετάλλευση άυλων πολιτιστικών πόρων</p> <p>Θέρετρα, πολυχώροι, πάρκα ειδικών εναλλακτικών μορφών τουρισμού</p>	<p>Αύξηση ρυθμού ίδρυσης νέων επιχειρήσεων σε εναλλακτικές μορφές τουρισμού.</p> <p>Αξιοποίηση σημαντικών πολιτιστικών πόρων.</p> <p>Ενίσχυση επιχειρηματικότητας στον τομέα τουρισμού, σε ορεινές/αγροτικές περιοχές της ΠΘ.</p> <p>Αύξηση απασχόλησης σε καινοτόμες τουριστικές δραστηριότητες.</p>
Ενίσχυση ΜΜΕ για εισαγωγή τεχνολογικών και οργανωτικών επεμβάσεων. Ενίσχυση συνεργιών και τόνωση συμπληρωματικότητας κλάδων της αλυσίδας αξίας του τουρισμού. Αξιοποίηση συγκριτικών- ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων των θεσσαλικών προϊόντων	E2 - Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της συνεργασίας των επιχειρήσεων της αλυσίδας αξίας του τουρισμού	<p>Προβολή - προώθηση - υποστήριξη κοινών τουριστικών πακέτων</p> <p>Σύνδεση τουριστικών - παραγωγικών επιχειρήσεων με αλληλοεπιδρώμενους τομείς του τουρισμού</p> <p>Συνεργασία και δράσεις πολυεπαγγελματικής εκμάθησης λαογραφικών τεχνών και παραγωγής τουριστικών προϊόντων</p>	<p>Ενίσχυση επιχειρηματικότητας μέσω της συνεργασίας των επιχειρήσεων στην αλυσίδα αξίας τουρισμός-πολιτισμός.</p> <p>Αύξηση παραγωγικών επενδύσεων σε επιλεγμένους τομείς του τουρισμού με έμφαση στον δημιουργικό τουρισμό.</p> <p>Ανάδειξη συγκριτικών πλεονεκτημάτων των τουριστικών επιχειρήσεων μέσω δημιουργίας συνεργατικών σχηματισμών.</p>
Αναβάθμιση του επιπέδου επιχειρηματικής οργάνωσης και λειτουργίας των ΜΜΕ. Ενίσχυση κοινών υποδομών και περιβάλλοντος για αναβάθμιση προηγμένων ικανοτήτων των επιχειρήσεων. Ανάδειξη μοναδικών τοπικών χαρακτηριστικών των προϊόντων	E3 - Ενίσχυση δομών υποστήριξης της επιχειρηματικότητας στην αλυσίδα αξίας του τουρισμού (tourism support services)	<p>Δημιουργία ενιαίου φορέα στήριξης, οργάνωσης και συνεργασίας της τουριστικής δραστηριότητας</p> <p>Σχεδιασμός και εφαρμογή ολοκληρωμένης μεθοδολογίας για δημιουργία υποβάθρου δημιουργικού τουρισμού (πόροι, εκπαίδευση στελεχών, δράσεις)</p> <p>Δημιουργία βάσεων πρωτογενών δεδομένων και στρατηγικός σχεδιασμός πακέτων δημιουργικού τουρισμού</p>	<p>Ενίσχυση επιχειρηματικότητας μέσω υποδομών στήριξης των επιχειρήσεων.</p> <p>Αύξηση προστιθέμενης αξίας προϊόντων και υπηρεσιών μέσω της τυποποίησης και πιστοποίησης τους.</p>

<i>Στόχοι</i>	<i>Περιοχή Παρέμβασης</i>	<i>Ενδεικτικές Δράσεις</i>	<i>Αναμενόμενα Αποτελέσματα</i>
Ενίσχυση εξωστρέφειας επιχειρήσεων, αύξηση του εισαγόμενου τουριστικού ρεύματος, υποστήριξη συνεργατικών μορφών επιχειρήσεων, ενίσχυση διακρατικών δράσεων προώθησης του θεσσαλικού τουριστικού προϊόντος	E4.1 - Υποστήριξη γενικών επιχειρηματικών επενδύσεων και επενδύσεων με στόχο τη βελτίωση του εισερχόμενου τουριστικού ρεύματος και της διασύνδεσης των κύριων κλάδων του τουρισμού με άλλους τομείς προτεραιότητας της Περιφέρειας	<p>Οργάνωση και δυνατότητες περιήγησης στοχευμένων ομάδων τουριστών</p> <p>Ψυχαγωγικά πάρκα πολιτισμού και υπαίθριων οικολογικών δραστηριοτήτων</p> <p>Διεθνείς τουριστικές και πολιτιστικές διοργανώσεις</p> <p>Θεματικός αγροτουρισμός</p>	Ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων επιχειρήσεων όλων των κλάδων που ανήκουν στην αλυσίδα αξίας τουρισμός-πολιτισμός για την εισαγωγή διεργασιακών, οργανωτικών ή προωθητικών καινοτομιών με στόχο την αύξηση του εισαγόμενου τουριστικού ρεύματος.
Υποστήριξη μεγάλης κλίμακας επενδύσεων επιχειρήσεων. Ενίσχυση συνεργειών και συμπληρωματικότητας δράσεων επιχειρηματικότητας. Ενίσχυση απασχόλησης	E4.2 - Υποστήριξη της ωρίμανσης και ενίσχυση μεγάλης κλίμακας επενδύσεων στο τουρισμό	<p>Δημιουργία διεθνούς εμβέλειας ιδιωτικών θεματικών/πολιτιστικών πάρκων</p> <p>Αναβάθμιση τουριστικών υποδομών</p> <p>Στρατηγικός σχεδιασμός, οργάνωση, επικοινωνία και συμβουλευτική τουριστικών δράσεων και πακέτων</p>	Αύξηση παραγωγικών επενδύσεων. Δημιουργία νέων επιχειρήσεων και αύξηση απασχόλησης.
Ενίσχυση προστασίας και ελκυστικότητας των πολιτιστικών και φυσικών πόρων. Ενίσχυση της αναγνωρισιμότητας της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς. Αναβάθμιση παροχών τουριστικής δραστηριότητας.	E5 - Προστασία, ανάδειξη, προβολή φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς με τη δημιουργία αντίστοιχων δημόσιων υποδομών	<p>Τουριστική ανάπτυξη, αξιοποίηση - ανάδειξη φυσικής κληρονομιάς</p> <p>Δημιουργία, αποκατάσταση, επανάχρηση μουσείων και μνημείων</p> <p>Δημιουργία πρότυπων κάθετων χώρων έρευνας, τεκμηρίωσης, συντήρησης, αποκατάστασης και ανάδειξης του τοπικού πολιτιστικού αποθέματος</p> <p>Διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς μέσω δημόσιων θεματικών & πάρκων</p>	<p>Προστασία, ανάδειξη, προβολή και ενσωμάτωση του φυσικού περιβάλλοντος ως αναπόσπαστο στοιχείο οικονομικής ανάπτυξης. Προστασία και ανάδειξη μνημείων, μουσείων και αρχαιολογικών χώρων προς αναβάθμιση υπηρεσιών. Ανάδειξη ιδιαίτερων χαρακτηριστικών περιοχών.</p> <p>Ανάδειξη της φυσιογνωμίας, εικόνας και ιστορίας των πόλεων για προβολή της πολιτιστικής και άυλης κληρονομιάς τους. Διάχυση του τουριστικού ρεύματος προς την ενδοχώρα.</p>

Οι περιοχές παρέμβασης καλύπτουν τις προτεραιότητες που τέθηκαν τόσο στην αναφορά της ΘΟΕ για την Έξυπνη Εξειδίκευση στο Τουρισμό όσο και του κειμένου «Περιφερειακή Στρατηγική Καινοτομίας Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Θεσσαλίας για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020».

Πίνακας 31: Σύνοψη αποτελεσμάτων Επιχειρηματικής Ανακάλυψης στον Τομέα Τουρισμού.

Περιοχή Παρέμβασης (Προέλευση)	Συνοπτική Περιγραφή
E1 - Προώθηση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας στον τομέα των ειδικών και εναλλακτικών τουριστικών δραστηριοτήτων (49 σχετικές ιδέες)	Υποστήριξη επενδύσεων για την ανάπτυξη νεοφυών ή υπό σύσταση επιχειρήσεων σε καινοτόμες ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού (πολιτιστικός τουρισμός, οικότουρισμός, ιατρικός τουρισμός, θρησκευτικός τουρισμός, γαστρονομικός τουρισμός, κλπ)
E2 - Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της συνεργασίας των επιχειρήσεων της αλυσίδας αξίας του τουρισμού (13 σχετικές ιδέες)	Υποστήριξη στη δημιουργία μικρών συνεργατικών σχημάτων και δικτύων είτε οριζόντιων είτε κάθετων σε τομείς που αλληλεπιδρούν στην ολοκληρωμένη αλυσίδα αξίας του τουρισμού
E3 - Ενίσχυση δομών υποστήριξης της επιχειρηματικότητας στην αλυσίδα αξίας του τουρισμού (tourism support services) (10 σχετικές ιδέες)	Δημιουργία δομών και μηχανισμών δικτύωσης, στήριξης & εκπαίδευσης επιχειρήσεων και επαγγελματιών του τουρισμού με στόχο τη διασφάλιση της παροχής υπηρεσιών υψηλής ποιότητας
E4.1 - Υποστήριξη γενικών επιχειρηματικών επενδύσεων και επενδύσεων με στόχο τη βελτίωση του εισερχόμενου τουριστικού ρεύματος και της διασύνδεσης των κύριων κλάδων του τουρισμού με άλλους τομείς προτεραιότητας της Περιφέρειας (36 σχετικές ιδέες)	Ενίσχυση γενικών επενδυτικών σχεδίων επιχειρήσεων των κλάδων της αλυσίδας αξίας τουρισμού-πολιτισμού και άλλων επενδυτικών σχεδίων άμεσα συνδεδεμένων με αυτούς κλάδων με στόχο την βελτίωση του εισερχόμενου τουριστικού ρεύματος στην Περιφέρεια Θεσσαλίας
E4.2 - Υποστήριξη της ωρίμανσης και ενίσχυση μεγάλης κλίμακας επενδύσεων στο τουρισμό (7 σχετικές ιδέες)	Ενίσχυση μεγάλης κλίμακας επενδυτικών σχεδίων επιχειρήσεων στον τομέα τουρισμός-πολιτισμός και σε τομείς που αλληλεπιδρούν στην ολοκληρωμένη αλυσίδα αξίας του τουρισμού
E5 - Προστασία, ανάδειξη, προβολή φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς με τη δημιουργία αντίστοιχων δημόσιων υποδομών (24 σχετικές ιδέες)	Δημόσιες υποδομές φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς τοπικού ή/και περιφερειακού χαρακτήρα που συνδέονται με τη στρατηγική RIS3 για την ανάδειξη του τουριστικού προϊόντος της Θεσσαλίας

Η διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης δημιούργησε πολλές ιδέες που αφορούν σε εφαρμογή Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην αλυσίδα αξίας του Τουρισμού (είτε για ενίσχυση της προσφοράς ή και της ζήτησης προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ). Αυτές, για λόγους εποπτείας, ενσωματώθηκαν στην ανάλυση των Τεχνολογιών Πληροφορικής & Επικοινωνιών (βλ. ενότητα 2.8) και περιγράφονται διακριτά εκεί.

Ένα μείζον ζήτημα που αναδείχθηκε κατά την τελευταία συνεδρίαση της ΘΟΕ Δημιουργικός Τουρισμός την 18.12.2015 είναι ο συντονισμός μεταξύ των συμμετόχων για την ενεργοποίηση μηχανισμού που θα «τρέξει» το μοντέλο ανάπτυξης του δημιουργικού τουρισμού στη Θεσσαλία, ανεξάρτητα ή σε συνδυασμό με την θεσμοθέτηση ενός Destination Management Organisation (βλ. λεπτομερείς αποφάσεις στην ενότητα 2.6.5 στη συνέχεια).

2.6.3 Ομάδες Στόχου

Με βάση την αποτύπωση των παρεμβάσεων στην προηγούμενη ενότητα, οι ομάδες-στόχοι για κάθε μία απ' αυτές έχουν ως εξής:

Πίνακας 32: Ομάδες Στόχου ανά περιοχή παρέμβασης στον τομέα Τουρισμού

Περιοχή παρέμβασης	Ομάδες Στόχου
E1 - Προώθηση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας στον τομέα των ειδικών και εναλλακτικών τουριστικών δραστηριοτήτων	Υπό σύσταση ή νεοϊδρυθείσες επιχειρήσεις (μέχρι 3 έτη λειτουργίας) των κλάδων που σχετίζονται με την αλυσίδα αξίας του Τουρισμού-Πολιτισμού σε αστικές ή αγροτικές περιοχές.
E2 - Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της συνεργασίας των επιχειρήσεων της αλυσίδας αξίας του τουρισμού	Συνεργατικά σχήματα και επιχειρηματικές δικτυώσεις αποτελούμενες από επιχειρήσεις της αλυσίδας αξίας του Τουρισμού-Πολιτισμού, κοινωνικούς εταίρους, ερευνητικά κέντρα / ινστιτούτα δημόσιου και ιδιωτικού χαρακτήρα, κλπ.
E3 - Ενίσχυση δομών υποστήριξης της επιχειρηματικότητας στην αλυσίδα αξίας του τουρισμού (tourism support services)	Ιδιωτικές επιχειρήσεις Επαγγελματικές / κλαδικές ενώσεις που δρουν σε συνεργασία ή όχι με ερευνητικά κέντρα / ινστιτούτα δημόσιου και ιδιωτικού χαρακτήρα, συνδέσμους και κοινωνικούς εταίρους εξειδικευμένους ελληνικούς και διεθνείς οργανισμούς, οι οποίοι παρέχουν αποδεδειγμένες υπηρεσίες τεχνολογίας, οργάνωσης, υποστήριξης, συμβουλευτικής και εκπαίδευσης σε επιχειρήσεις της Περιφέρειας στα επιμέρους πεδία του τουρισμού.
E4.1 - Υποστήριξη γενικών επιχειρηματικών επενδύσεων και επενδύσεων με στόχο τη βελτίωση του εισερχόμενου τουριστικού ρεύματος και της διασύνδεσης των κύριων κλάδων του τουρισμού με άλλους τομείς προτεραιότητας της Περιφέρειας	Επιχειρήσεις των κλάδων που σχετίζονται με την αλυσίδα αξίας του Τουρισμού-Πολιτισμού που ενδιαφέρονται να εφαρμόσουν καινοτομίες σε προϊόντα και υπηρεσίες γενικής τουριστικής επιχειρηματικότητας ή αντίστοιχες επιχειρήσεις που επιθυμούν να προωθήσουν το προϊόντικό τους μίγμα σε αλλοδαπούς τουρίστες.
E4.2 - Υποστήριξη της ωρίμανσης και ενίσχυση μεγάλης κλίμακας επενδύσεων στο τουρισμό	Επιχειρήσεις ή επιχειρηματικές δικτυώσεις που προτίθενται να υλοποιήσουν μεγάλης κλίμακας επενδύσεις στον δημιουργικό τουρισμό.
E5 - Προστασία, ανάδειξη, προβολή φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς με τη δημιουργία αντίστοιχων δημόσιων υποδομών	Φορείς της δημόσιας διοίκησης και αυτοδιοίκησης όλων των βαθμίδων.

2.6.4 Πηγές Χρηματοδότησης & Εργαλεία Εφαρμογής

Για τις παρεμβάσεις στον τομέα του Τουρισμού έχουν αναγνωρισθεί οι πηγές χρηματοδότησης που αναφέρει ο Πίνακας 33.

Οι πηγές και το είδος χρηματοδότησης για την υλοποίηση των παρεμβάσεων στον τομέα του Τουρισμού, εκτός των Ταμείων που αναφέρονται στο πιο πάνω πίνακα, δύναται να πλαισιωθούν από συγκεκριμένα εργαλεία στρατηγικής όπως το εργαλείο Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ), (Integrated Territorial Investment – ITI) το οποίο χρηματοδοτείται από άλλα Ευρωπαϊκά διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία.

Πίνακας 33 Πηγές και είδος χρηματοδότησης για την υλοποίηση των παρεμβάσεων στον τομέα του Δημιουργικού Τουρισμού.

Περιοχή Παρέμβασης	Πηγή χρηματοδότησης: Επενδυτική Προτεραιότητα (Ειδικός Στόχος/Μέτρο)			Είδος Χρηματοδότησης
	ΠΕΠ	ΕΠΑΝΕΚ	ΕΠΑΑ	
E1 - Προώθηση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας στον τομέα των ειδικών και εναλλακτικών τουριστικών δραστηριοτήτων	3α (1.4.1)	3α (1.3)	M19	Επιχορηγήσεις (ΠΕΠ) ή επιχορηγήσεις σε συνδυασμό με άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία (ΕΠΑΝΕΚ) στη βάση επιχειρηματικών σχεδίων
E2 - Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της συνεργασίας των επιχειρήσεων της αλυσίδας αξίας του τουρισμού	3γ (1.5.1)	3γ (1.4)	M19	Επιχορηγήσεις (ΠΕΠ) ή επιχορηγήσεις σε συνδυασμό με άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία (ΕΠΑΝΕΚ) στη βάση επιχειρηματικών σχεδίων
E3 - Ενίσχυση δομών υποστήριξης της επιχειρηματικότητας στην αλυσίδα αξίας του τουρισμού (tourism support services)	3γ (1.5.1)	3γ (1.4)	-	Επιχορηγήσεις (ΠΕΠ) ή επιχορηγήσεις σε συνδυασμό με άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία (ΕΠΑΝΕΚ) στη βάση επιχειρηματικών σχεδίων
	8ν (2α.2.1)	8ν (2.2)	-	Επιχορηγήσεις
E4.1 - Υποστήριξη γενικών επιχειρηματικών επενδύσεων και επενδύσεων με στόχο τη βελτίωση του εισερχόμενου τουριστικού ρεύματος και της διασύνδεσης των κύριων κλάδων του τουρισμού με άλλους τομείς προτεραιότητας της Περιφέρειας	3δ (1.6.1)	3δ (1.5)	M19	Επιχορηγήσεις (ΠΕΠ) ή επιχορηγήσεις σε συνδυασμό με άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία (ΕΠΑΝΕΚ) στη βάση επιχειρηματικών σχεδίων
E4.2 - Υποστήριξη της ωρίμανσης και ενίσχυση μεγάλης κλίμακας επενδύσεων στο τουρισμό	-	-	-	Επενδύσεις στο πλαίσιο των κινήτρων του Αναπτυξιακού Νόμου
E5 - Προστασία, ανάδειξη, προβολή φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς με τη δημιουργία αντίστοιχων δημόσιων υποδομών	6γ (3.6.1)	6γ (3.5)	-	Δημόσιες επιχορηγήσεις

Το εργαλείο της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) θα αξιοποιηθεί από την εφαρμογή Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης & σε περιοχές με ομοιογενή χαρακτηριστικά, κοινά προβλήματα, καθώς & ομοειδείς δυνατότητες ανάπτυξης με στόχους την δημιουργία κινήτρων ανάπτυξης της Περιφέρειας & την αντιμετώπιση κοινών προκλήσεων πολυτομειακού χαρακτήρα, με την μέγιστη δυνατή αποδοτικότητα των διαθέσιμων δημόσιων πόρων σε χωρικό επίπεδο.

Επίσης, ένα επιμέρους εργαλείο στρατηγικής που εντάσσεται στο ΟΧΕ είναι αυτό της Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων – ΤΑΠΤΟΚ (Community Led Local Development - CLLD) βασισμένη στην προσέγγιση LEADER και σχετίζεται με επιμέρους και μικρότερης κλίμακας τοπικές στρατηγικές συμπράξεων. Πρόκειται για μια μέθοδο σχεδιασμού και υλοποίησης τοπικών ολοκληρωμένων αναπτυξιακών στρατηγικών με τη συμμετοχή των εταίρων σε τοπικό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνίας των πολιτών, των τοπικών οικονομικών και κοινωνικών φορέων, προκειμένου να αντιμετωπισθούν αποτελεσματικά οι οικονομικές, κοινωνικές, περιβαλλοντικές και δημογραφικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι αγροτικές περιοχές και, μεταξύ άλλων, να συνδεθεί ο αγροτικός τομέας με τον πολιτισμό και τον τουρισμό. Όμως σε αντίθεση με LEADER η ΤΑΠΤΟΚ έχει τη δυνατότητα να χρηματοδοτείται όχι μόνο για τις αγροτικές περιοχές, αλλά και για αστικά συγκροτήματα και άλλες μικτού χαρακτήρα περιοχές ενώ μπορεί να καλύψει μεγαλύτερο εύρος έργων

και δράσεων από ότι στο παρελθόν με μικρό σχετικά προϋπολογισμό, όπως έργα τουριστικού/πολιτιστικού ενδιαφέροντος, καταρτίσεις εργαζομένων και επιχειρηματιών, καινοτόμες δράσεις επιχειρηματικότητας κ.λπ., αντλώντας χρηματοδότηση από τα αντίστοιχα ταμεία του ΕΣΠΑ.

Η ΤΑΠΤΟΚ (CLLD) αποτελεί ένα ισχυρό εργαλείο για τις τοπικές κοινότητες που διαθέτουν αναξιοποίητο πολιτιστικό απόθεμα και το οποίο επιθυμούν να αναπτύξουν με στόχο την ολοκληρωμένη ανάπτυξη της περιοχής τους. Αποτελεί ένα εργαλείο και περιγράφει την “από τη βάση προς την κορυφή” προσέγγιση των τοπικών κοινοτήτων, οι οποίες συγκροτούν μια σύμπραξη, δίκτυο (τοπικό αλλά και υπερτοπικό) (μεταξύ των τοπικών κοινοτήτων, δημόσιων αρχών - κρατικών και ΟΤΑ), προκειμένου να σχεδιάσουν και να εφαρμόσουν μια «...ολοκληρωμένη αναπτυξιακή στρατηγική» με ένα μακροχρόνιο σχεδιασμό (τουλάχιστον επταετή). Η εν λόγω στρατηγική είναι σχεδιασμένη κατά τρόπο, ώστε να αξιοποιεί τα δυνατά σημεία ή τα «πλεονεκτήματα» της κοινότητας σε κοινωνικό, περιβαλλοντικό και οικονομικό επίπεδο, αντί απλώς να εστιάζει στην αντιμετώπιση των προβλημάτων της. Για τον σκοπό αυτό, η σύμπραξη λαμβάνει μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση και αποφασίζει πώς θα τη διαθέσει.

Η ΤΑΠΤΟΚ δίνει την «ευελιξία» και τη δυνατότητα να σχεδιαστούν και να εφαρμοστούν στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης με ολοκληρωμένο και πολυτομεακό χαρακτήρα, λαμβάνοντας υπόψη τις αναπτυξιακές πολιτικές της χώρας αλλά και της Περιφέρειας (πχ ΠΕΠ, Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης), με την υλοποίηση παρεμβάσεων δημοσίου ή ιδιωτικού χαρακτήρα (έργα υποδομής πρόσβασης στα μνημεία (οδικά, πεζοπορικά μονοπάτια, σήμανση), χώροι στάθμευσης, κτίρια εξυπηρέτησης επισκεπτών (μικρά μουσεία, εκθετήρια,...), αλλά και ενισχύσεις στις τουριστικές επιχειρήσεις για βελτίωση των χώρων τους, δράσεις κατάρτισης των επιχειρηματιών και του προσωπικού τους, προβολή του αναβαθμισμένου τουριστικού προϊόντος με παραδοσιακά αλλά κυρίως με ψηφιακά μέσα, ενίσχυση της τοπικής παραγωγής προϊόντων για την προώθησή τους στις τοπικές τουριστικές επιχειρήσεις, ενίσχυση τοπικών δρώμενων παραδοσιακού χαρακτήρα, δικτύωση με άλλες συμπληρωματικές επιχειρηματικές και κοινωνικές πρωτοβουλίες κ.λπ.), καθώς και με δράσεις συνεργασίας, συνδυάζοντας έναν αριθμό υπο-μέτρων του ΕΓΤΑΑ, και γενικότερα έργων και δράσεων στο πλαίσιο επιλεξιμότητας του Καν. (ΕΕ) 1305/2014, καθώς και δράσεων από το ΕΤΘΑ, το ΕΚΤ και το ΕΤΠΑ (σε περίπτωση πολυταμειακής προσέγγισης).

Τέλος, βάσει του κανονισμού, ο πληθυσμός της περιοχής όπου θα εφαρμοστεί η ΤΑΠΤΟΚ ανέρχεται τουλάχιστον σε 10.000 κατοίκους και δεν υπερβαίνει τους 150.000 κατοίκους με εξαιρέσεις. Αν και στους κανονισμούς δεν αναφέρονται όρια στο συνολικό ύψος του προϋπολογισμού κάθε πρωτοβουλίας, εντούτοις “η Επιτροπή θεωρεί ότι οι τοπικοί προϋπολογισμοί για την ΤΑΠΤΟΚ πρέπει να έχουν μια ορισμένη «κρίσιμη μάζα» προκειμένου να αποφέρουν απτά αποτελέσματα, δηλαδή ότι οι προϋπολογισμοί δεν πρέπει εν γενεί να είναι κάτω των 3 εκατ. ευρώ περίπου για περίοδο επτά ετών, σε επίπεδο συνολικής δέσμευσης δημόσιων κονδυλίων για οποιαδήποτε περίοδο χρηματοδότησης. Ωστόσο, μπορεί το ποσό αυτό να είναι μεγαλύτερο στα αστικά κέντρα και σε άλλες περισσότερο πυκνοκατοικημένες περιοχές”.

2.6.5 Χρονοδιάγραμμα

Δεν έχει οριστικοποιηθεί μέχρι στιγμής το πρόγραμμα των προσκλήσεων για κανένα από τα αναφερόμενα στον πίνακα επιχειρησιακά προγράμματα, ούτε έχει οριστικοποιηθεί ο σχεδιασμός για τις ΟΧΕ και τις ΤΑΠΤΟΚ.

Παρόλα αυτά, όπως προκύπτει από την ΘΟΕ για τον Τουρισμό-Πολιτισμό, στο μεταξύ διάστημα μέχρι τις τελικές προσκλήσεις για τη καλύτερη προετοιμασία, οργάνωση και επιτυχή έκβαση του όλου εγχειρήματος, οι παρακάτω συγκεκριμένες προπαρασκευαστικές δράσεις θα ήταν σκόπιμο να δρομολογηθούν εντός του α' τριμήνου 2016:

- Η 1^η δράση σχετίζεται με το σχεδιασμό και εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης μεθοδολογίας για τη δημιουργία υπόβαθρου για το Δημιουργικό Τουρισμό στη Θεσσαλία και τη συνεργασία δημόσιου, κοινωνικού και ιδιωτικού τομέα με στόχο την ανάδειξη και αξιοποίηση πόρων και

δράσεων για το Δημιουργικό Τουρισμό (ΔΤ) σε κλίμακα Δήμων. Η δράση αφορά στην εκπαίδευση ομάδας στελεχών, ένταξη των προτάσεων σε γεωγραφικές και θεματικές ενότητες, δημιουργία δομής διακυβέρνησης του τομέα ΔΤ για συντονισμό οριζόντιων (τοπικές εμπειρίες) και κάθετων (δικτύωση αλυσίδων) δράσεων και για σχεδιασμό, εφαρμογή μιας περιφερειακής στρατηγικής για τον ΔΤ.

- Η 2^η δράση αφορά στη δημιουργία ενιαίου φορέα στήριξης και στρατηγικού σχεδιασμού της τουριστικής δραστηριότητας σε επίπεδο Περιφέρειας καταγράφοντας σε πρώτη φάση απαραίτητα πρωτογενή δεδομένα, σε επίπεδο εμπειρικών ερευνών στο εσωτερικό (π.χ. τοπικές επιχειρήσεις, παραγωγοί κ.α) και στο εξωτερικό (π.χ. επισκέπτες, τουρίστες κ.α) καθώς και σε επίπεδο τάσεων, προτιμήσεων και απαιτήσεων των δυνητικών αγορών στόχων.

2.6.6 Προϋπολογισμός

Για την κατάρτιση του προϋπολογισμού των προτεινόμενων δράσεων ελήφθησαν υπόψη:

- η διάρθρωση των περιοχών παρέμβασης σε ενδεικτικές δράσεις
- δεδομένα του τοπικού περιφερειακού συστήματος για τον καθορισμό του προσδοκώμενου πλήθους τελικών δικαιούχων
- μέσες τιμές του μοναδιαίου κόστους της κάθε κατηγορίας παρέμβασης.

Για την πληρέστερη αποτύπωση των προβλεπόμενων μεγεθών της δημόσιας χρηματοδότησης, τα δεδομένα χωρίζονται σε τρεις επιμέρους προϋπολογισμούς: (α) έργα τα οποία εντάσσονται στους θεματικούς στόχους της RIS3 (β) έργα τα οποία εντάσσονται στα κίνητρα του Αναπτυξιακού Νόμου και (γ) έργα του θεματικού στόχου 6 τα οποία δεν εντάσσονται στη RIS3 αλλά θα ληφθούν υπόψη της ΕΥΔ ΕΠ Θεσσαλίας και τις λοιπές αρμόδιες υπηρεσίες της Περιφέρειας κατά τη φάση εξειδίκευσης των προσκλήσεων του ΠΕΠ.

Τα αποτελέσματα της άσκησης φαίνονται στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 34 Προϋπολογισμός Δράσεων του τομέα του Δημιουργικού Τουρισμού (Δημόσια Δαπάνη).

Περιοχή Παρέμβασης	Δράση	Επενδυτική Προτεραιότητα	Δημόσια Δαπάνη (€)
E1 - Προώθηση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας στον τομέα των ειδικών και εναλλακτικών τουριστικών δραστηριοτήτων	Μικρής κλίμακας επιχειρηματικές επενδύσεις σε Πολιτισμό και ειδικές εναλλακτικές μορφές Τουρισμού	3α	540.000
	Μεγάλης κλίμακας επιχειρηματικές επενδύσεις σε Πολιτισμό και ειδικές εναλλακτικές μορφές Τουρισμού	3α	2.400.000
	Επιχειρηματικές επενδύσεις σε Πολιτισμό και ειδικές εναλλακτικές μορφές Τουρισμού σε αγροτικές περιοχές για τοπική ανάπτυξη	M19	760.000
		<i>Μερικό Σύνολο</i>	<i>3.700.000</i>
E2 - Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της συνεργασίας των επιχειρήσεων της αλυσίδας αξίας του τουρισμού	Ενίσχυση δράσεων συνεργασίας και δικτύωσης επιχειρήσεων της αλυσίδας αξίας του τουρισμού	3γ	1.700.000
	Ενίσχυση δράσεων συνεργασίας και δικτύωσης επιχειρήσεων της αλυσίδας αξίας του τουρισμού και σύνδεσή τους με τον πρωτογενή τομέα (ορεινές και αγροτικές περιοχές)	M19	1.000.000
		<i>Μερικό Σύνολο</i>	<i>2.700.000</i>

Περιοχή Παρέμβασης	Δράση	Επενδυτική Προτεραιότητα	Δημόσια Δαπάνη (€)
E3 - Ενίσχυση δομών υποστήριξης της επιχειρηματικότητας στην αλυσίδα αξίας του τουρισμού (tourism support services)	Μικρής κλίμακας επιχειρηματικές επενδύσεις σε υποστήριξη οργάνωση και εκπαίδευση επιχειρηματικότητας στο Τουρισμό	3γ	1.000.000
	Μεγάλης κλίμακας επιχειρηματικές επενδύσεις σε υποστήριξη οργάνωση και εκπαίδευση επιχειρηματικότητας στο Τουρισμό	3γ	1.200.000
	Κατάρτιση στελεχών σε θέματα που σχετίζονται με την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας σε τουριστικές επιχειρήσεις	8ν	150.000
<i>Μερικό Σύνολο</i>			<i>2.350.000</i>
E4.1 - Υποστήριξη γενικών επιχειρηματικών επενδύσεων και επενδύσεων με στόχο τη βελτίωση του εισερχόμενου τουριστικού ρεύματος και της διασύνδεσης των κύριων κλάδων του τουρισμού με άλλους τομείς προτεραιότητας της Περιφέρειας	Γενικές επιχειρηματικές επενδύσεις στον τομέα του Τουρισμού και σχετικών με αυτόν τομέων	3δ	750.000
	Επιχειρηματικές επενδύσεις για βελτίωση του εισερχόμενου τουριστικού ρεύματος στον τομέα του Τουρισμού και σχετικών με αυτόν τομέων	3δ	1.200.000
	Επιχειρηματικές επενδύσεις (γενικές ή βελτίωσης του εισερχόμενου τουριστικού ρεύματος) στο τομέα του Τουρισμού και σχετικών με αυτόν τομέων σε αγροτικές περιοχές	M19	560.000
<i>Μερικό Σύνολο</i>			<i>2.510.000</i>
E4.2 - Υποστήριξη της ωρίμανσης και ενίσχυση μεγάλης κλίμακας επενδύσεων στο τουρισμό	Ενίσχυση μεγάλης κλίμακας επενδύσεων στον τουρισμό	Αναπτυξιακός Νόμος	2.800.000
<i>Μερικό Σύνολο</i>			<i>2.800.000</i>
E5 - Προστασία, ανάδειξη, προβολή φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς με τη δημιουργία αντίστοιχων δημόσιων υποδομών	Μικρής κλίμακας επενδύσεις Δημοσίων υποδομών φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς	6γ	2.200.000
	Μεγάλης κλίμακας επενδύσεις Δημοσίων υποδομών φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς	6γ	10.400.000
<i>Μερικό Σύνολο</i>			<i>12.600.000</i>

Το σύνολο των δράσεων για τον τομέα Τουρισμός-Πολιτισμός ανέρχεται σε 26,6Μ€ εκ των οποίων στην πρώτη κατηγορία (δράσεις RIS3) κατανέμεται το 42,24%, στην δεύτερη (έργα Αναπτυξιακού Νόμου) το 10,5% και στην τρίτη (δημόσιου χαρακτήρα έργα του ΠΕΠ) το 47,26%. Συνεπώς είναι φανερός ο συσχετισμός των υποδομών δημιουργικού τουρισμού με την δημιουργία ευνοϊκού κλίματος για αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων προς τη συγκεκριμένη κατεύθυνση.

2.6.7 Δείκτες Εκροών

Για τον σχηματισμό του πίνακα δεικτών εκροών των προβλεπόμενων δράσεων στον τομέα του δημιουργικού τουρισμού έγιναν υποθέσεις εργασίας για το πλήθος των δικαιούχων στις

προβλεπόμενες δράσεις και λήφθηκαν υπόψη το είδος και οι ορισμοί των σχετικών, κατά περίπτωση, δεικτών. Ο Πίνακας 35 παρουσιάζει τα αποτελέσματα των παραπάνω.

Πίνακας 35 Δείκτες Εκρών του Τομέα του Δημιουργικού Τουρισμού.

Περιοχή Παρέμβασης	ID	Ονομασία	Στόχος
E1 - Προώθηση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας στον τομέα των ειδικών και εναλλακτικών τουριστικών δραστηριοτήτων	CO01	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	30
	CO05	Αριθμός νέων επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	30
	CO08	Αύξηση της απασχόλησης στις επιχειρήσεις που λαμβάνουν ενίσχυση	90
	-	Επιχειρήσεις σε αγροτικές ή ορεινές περιοχές που λαμβάνουν στήριξη	19
	-	Αύξηση της απασχόλησης στις επιχειρήσεις αγροτικών ή ορεινών περιοχών που λαμβάνουν στήριξη	57
E2 - Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της συνεργασίας των επιχειρήσεων της αλυσίδας αξίας του τουρισμού	CO01	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	85
	-	Επιχειρήσεις σε αγροτικές ή ορεινές περιοχές που λαμβάνουν στήριξη	50
E3 - Ενίσχυση δομών υποστήριξης της επιχειρηματικότητας στην αλυσίδα αξίας του τουρισμού (tourism support services)	CO01	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	32
	CO04	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν μη οικονομική στήριξη	100
	CO05	Απασχολούμενοι, συμπεριλαμβανομένων των αυτοαπασχολούμενων	300
E4.1 - Υποστήριξη γενικών επιχειρηματικών επενδύσεων και επενδύσεων βελτίωσης του εισερχόμενου τουριστικού ρεύματος στον τομέα του Τουρισμού και της διασύνδεσής του με άλλους τομείς προτεραιότητας της Περιφέρειας	CO01	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	30
	-	Επιχειρήσεις σε αγροτικές ή ορεινές περιοχές που λαμβάνουν στήριξη	7
E4.2 - Υποστήριξη της ωρίμανσης και ενίσχυση μεγάλης κλίμακας επενδύσεων στο τουρισμό	CO01	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	7
E5 - Προστασία, ανάδειξη, προβολή φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και αντίστοιχων δημόσιων υποδομών	CO09	Αειφόρος Τουρισμός: Αύξηση του αναμενόμενου αριθμού επισκέψεων σε ενισχυόμενες τοποθεσίες πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς και πόλους έλξης επισκεπτών	650.000/χρόνο

2.6.8 Δείκτες Αποτελεσμάτων

Οι δείκτες αποτελεσμάτων στην επίτευξη των οποίων συμβάλλουν οι παρεμβάσεις του Σχεδίου Δράσης στον τομέα του Δημιουργικού Τουρισμού. Όπως και με τις άλλες προτεραιότητες, δεν υπάρχει αυτή τη στιγμή η δυνατότητα να γίνουν προβλέψεις επί των στόχων.

Πίνακας 36 Δείκτες Αποτελεσμάτων του Τομέα Δημιουργικού Τουρισμού.

<i>Περιοχή Παρέμβασης</i>	<i>ID</i>	<i>Ονομασία</i>
E1 - Προώθηση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας στον τομέα των ειδικών και εναλλακτικών τουριστικών δραστηριοτήτων	T1406	ΑΠΑ σε κλάδους υψηλής προστιθέμενης αξίας της Περιφέρειας
	T4207	Ποσοστό καινοτόμων επιχειρήσεων επί του συνόλου
E2 - Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της συνεργασίας των επιχειρήσεων της αλυσίδας αξίας του τουρισμού	T1407	Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία Περιφέρειας
	T4212	Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία των 9 στρατηγικών τομέων της χώρας
	T1407	Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία Περιφέρειας
E3 - Ενίσχυση δομών υποστήριξης της επιχειρηματικότητας στην αλυσίδα αξίας του τουρισμού (tourism support services)	T4212	Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία των 9 στρατηγικών τομέων της χώρας
	CR03	Συμμετέχοντες που αποκτούν εξειδίκευση αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους
E4.1 - Υποστήριξη γενικών επιχειρηματικών επενδύσεων και επενδύσεων βελτίωσης του εισερχόμενου τουριστικού ρεύματος στον τομέα του Τουρισμού και της διασύνδεσής του με άλλους τομείς προτεραιότητας της Περιφέρειας	T1408	Αξία Εξαγωγών
	T4214	Εξαγωγές ελληνικών επιχειρήσεων στους 9 στρατηγικούς τομείς της χώρας
E4.2 - Υποστήριξη της ωρίμανσης και ενίσχυση μεγάλης κλίμακας επενδύσεων στο τουρισμό	-	-
E5 - Προστασία, ανάδειξη, προβολή φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και αντίστοιχων δημόσιων υποδομών	T1526	Αριθμός διανυκτερεύσεων στη Θεσσαλία

2.7 ΠΡΟΗΓΜΕΝΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ & ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

2.7.1 Σύνοψη Αναγκών

Η αξιοποίηση προηγμένων τεχνολογιών στο χώρο της υγείας θεωρείται ως το σημαντικό στοιχείο προς μια κατεύθυνση διαφοροποίησης της θεσσαλικής οικονομίας πέρα από τους δύο ισχυρούς πυλώνες της (αγροδιατροφικό σύμπλεγμα και κλάδος μετάλλου). Η Θεσσαλία έχει καταστεί ο de facto τρίτος πόλος στην ελληνική επικράτεια σε θέματα αποκατάστασης με 11 κέντρα που παρέχουν σχετικές υπηρεσίες κι αυτό, σε συνδυασμό με τη σημαντική τοπική, και ανταγωνιστική σε ευρωπαϊκό επίπεδο, προσφορά γνώσης σε θέματα βιοχημείας, αθλητριάτρικης, ορθοπαιδικής, φυσικοθεραπείας και αποκατάστασης (βλ. ενότητα 1.5.1 στο κυρίως σώμα της RIS3) δημιουργεί σημαντικό δυναμικό για καινοτομία στην παροχή αντίστοιχων υπηρεσιών αλλά και ανάδειξη νέων πεδίων επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Ομοίως, η ισχυρή εξειδίκευση της Θεσσαλίας σε επίπεδο ανθρώπινων πόρων και υποδομών παροχής υπηρεσιών υγείας-τόσο από το δημόσιο όσο και από τον ιδιωτικό τομέα, σε συνδυασμό με τη θέση της περιφέρειας στην ελληνική επικράτεια και τις άριστες μεταφορικές υποδομές, δημιουργεί προϋποθέσεις για ανάπτυξη πόλου παροχής εξειδικευμένων υπηρεσιών υγείας αρχικά εθνικής και στη συνέχεια διεθνούς εμβέλειας, αν συνδυαστεί με τη μεταφορά και την αξιοποίηση, από τον ιδιωτικό τομέα, της εξαιρετικής τεχνογνωσίας των Τμημάτων Ιατρικής, Βιοχημείας & Βιοτεχνολογίας στη Λάρισα και Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού στα Τρίκαλα και δευτερευόντως των Τμημάτων Ηλεκτρολόγων Μηχανικών στο Βόλο και Πληροφορικής στη Λάρισα.

2.7.2 Λογική Παρέμβασης & Μίγμα Πολιτικής

Έχοντας υπόψη:

- Τις διαπιστωμένες ανάγκες όπως συνοψίστηκαν στην προηγούμενη ενότητα·
- Τα αποτελέσματα από τη διαδικασία συλλογής, ομαδοποίησης και εμπλουτισμού ιδεών στο πλαίσιο της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης·
- Τα αποτελέσματα των τεχνικών συναντήσεων με τη συμμετοχή των Θεματικών Ομάδων Εργασίας, του Γραφείου RIS3 και της ΕΥΔ ΕΠ Θεσσαλίας

καταλήγουμε στη λογική παρέμβασης που περιγράφεται στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 37 Η λογική παρέμβασης στην προτεραιότητα Προηγμένες Υπηρεσίες Υγείας και Αποκατάστασης.

Στόχοι	Περιοχή Παρέμβασης	Δράσεις	Αναμενόμενα Αποτελέσματα
Αξιοποίηση της ευνοϊκής διάρθρωσης του ακαδημαϊκού και ερευνητικού τομέα στην Θεσσαλία για τον εκσυγχρονισμό του παραγωγικού συστήματος και την οικονομική αξιοποίηση του λανθάνοντος δυναμικού για καινοτομία. Ανταλλαγή γνώσεων μεταξύ επιχειρηματικού και ακαδημαϊκού-ερευνητικού τομέα.	F1 – Έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία στις υπηρεσίες υγείας και αποκατάστασης.	Συνεργατικά ερευνητικά έργα για την ανάπτυξη προηγμένων υπηρεσιών υγείας. Συνεργατικά ερευνητικά έργα για την ανάπτυξη νέων υπηρεσιών αποκατάστασης.	Αύξηση των δαπανών E&A των επιχειρήσεων στο χώρο των υπηρεσιών υγείας και αποκατάστασης. Εμπορική εκμετάλλευση της τεχνογνωσίας των ερευνητικών φορέων της Θεσσαλίας.
Εμπορική αξιοποίηση ώριμων ερευνητικών αποτελεσμάτων ή δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας των ΑΕΙ/ΤΕΙ/ΕΚ από υφιστάμενες ή νέες επιχειρήσεις έντασης γνώσης.	F2 – Ενίσχυση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας στον τομέα των υπηρεσιών υγείας ή της αποκατάστασης.	Υποστήριξη προς υφιστάμενες επιχειρήσεις για ν' αναπτύξουν νέα προϊόντα ή υπηρεσίες υγείας ή αποκατάστασης. Υποστήριξη της σύστασης και αρχικής ανάπτυξης νέων καινοτόμων επιχειρήσεων στο χώρο των υπηρεσιών υγείας ή αποκατάστασης.	Αύξηση του αριθμού καινοτόμων επιχειρήσεων στους κλάδους προτεραιότητας της RIS3 Μετατόπιση της παραγωγικής βάσης της περιφερειακής οικονομίας προς διεθνώς εμπορεύσιμα αγαθά και υπηρεσίες Αύξηση της παραγωγής καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών έντασης γνώσης και τεχνολογίας Αύξηση απασχόλησης σε καινοτόμες δραστηριότητες.

<i>Στόχοι</i>	<i>Περιοχή Παρέμβασης</i>	<i>Δράσεις</i>	<i>Αναμενόμενα Αποτελέσματα</i>
<p>Μόγλευση ιδιωτικών επενδύσεων στους κλάδους των υπηρεσιών υγείας και αποκατάστασης καθώς επίσης και κατά μήκος της αλυσίδας αξίας στην οποία ανήκουν οι συγκεκριμένοι κλάδοι. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, αύξηση δυναμικότητας και προώθηση της εξωστρέφειας όλων των παραπάνω.</p>	<p>F3 – Ενίσχυση της επιχειρηματικής ανάπτυξης στην αλυσίδα αξίας της Υγείας.</p>	<p>Υποστήριξη μικρής / μεσαίας κλίμακας επενδύσεων εκσυγχρονισμού και αναβάθμισης της ανταγωνιστικότητας.</p> <p>Υποστήριξη μεγάλης κλίμακας επενδύσεων αναβάθμισης της ικανότητας δραστηριοποίησης στην εθνική και τη διεθνή αγορά.</p>	<p>Αύξηση του μεγέθους της επιχειρηματικής δραστηριότητας των επιχειρήσεων για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς τους.</p> <p>Βελτίωση των χαρακτηριστικών εξωστρέφειας των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων.</p>

Οι παραπάνω τρεις περιοχές παρέμβασης καλύπτουν τις προτεραιότητες που τέθηκαν στο κυρίως σώμα της Περιφερειακής Στρατηγικής Καινοτομίας Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Θεσσαλίας για την περίοδο 2014-2020.

Οι επιμέρους δράσεις που αναφέρονται παραπάνω οριστικοποιήθηκαν μετά από συνεδρίαση της αρμόδιας ΘΟΕ την 15.12.2015 στην οποία ελήφθησαν υπόψη οι εισροές από τη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης που συνοψίζει ο .

Πίνακας 38 Σύνοψη αποτελεσμάτων Επιχειρηματικής Ανακάλυψης στον Προηγμένες Υπηρεσίες Υγείας & Αποκατάστασης.

<i>Περιοχή Παρέμβασης</i>	<i>Συνοπτική Περιγραφή</i>
<p>F1 – Έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία στις υπηρεσίες υγείας και αποκατάστασης.</p> <p>(12 σχετικές ιδέες.)</p>	<p><i>Προηγμένες Υπηρεσίες Υγείας:</i> Ανάπτυξη ανοσοκατασταλτικών σκευασμάτων, ιστική αποκατάσταση μέσω επαγόμενων πολυδύναμων βλαστοκυττάρων, ανάπτυξη προγνωστικών δεικτών για διάφορες ασθένειες, ανάπτυξη στοχευμένων θεραπειών σε κατηγορίες ασθενών κ.ο.κ. Συστήματα διαχείρισης ιατρικών πληροφοριών, ιατρικών απεικονίσεων, διαχείρισης δεδομένων μεγάλου όγκου (big data), συστήματα λήψης αποφάσεων από ιατρικά δεδομένα, συστήματα ανάλυσης οπτικοακουστικού περιεχομένου για τον εντοπισμό διαφόρων παθήσεων, εφαρμογή μεθόδων ταχείας προτυποποίησης στην ιατρική πληροφορική, κ.ά.α.</p> <p><i>Προηγμένες Υπηρεσίες Αποκατάστασης:</i> Έρευνα για τη βελτιστοποίηση της θεραπείας μέσω άσκησης στους ασθενείς με προβλήματα ψυχικής υγείας και ως θεραπεία συμπληρωματική της αποκατάστασης.</p>
<p>F2 – Ενίσχυση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας στον τομέα των υπηρεσιών υγείας ή της αποκατάστασης.</p> <p>(20 σχετικές ιδέες.)</p>	<p><i>Καινοτόμες Υπηρεσίες Υγείας:</i> Νέες υπηρεσίες ανοσοθεραπείας, αξιοποίηση βιοδεικτών για διαγνωστικούς ή προληπτικούς σκοπούς, ανάπτυξη ιατροτεχνολογικών προϊόντων.</p> <p><i>Καινοτόμες Ψηφιακές Υπηρεσίες Υγείας:</i> Λογισμικό και συστήματα βιοϊατρικών απεικονίσεων, εφαρμογές mHealth, παροχή υπηρεσιών τηλεπαρακολούθησης ή τηλεφροντίδας ή τηλεϊατρικής, καινοτόμα ψηφιακά συστήματα επικοινωνίας κωφαλάλων, ψηφιακές εφαρμογές προώθησης της φυσικής δραστηριότητας κ.ά.α.</p> <p><i>Καινοτόμες Υπηρεσίες Αποκατάστασης:</i> Ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών οικιακού προπονητηρίου, παροχή υπηρεσιών μέσω προηγμένων υπηρεσιών ρομπτικής ιατρικής, φυσιοθεραπείας και εργομετρίας.</p>
<p>F3 – Ενίσχυση της επιχειρηματικής ανάπτυξης στην αλυσίδα αξίας της Υγείας.</p> <p>(41 σχετικές ιδέες)</p>	<p><i>Μικρής ή μεσαίας κλίμακας επενδύσεις στο χώρο της υγείας:</i> Προμήθεια εξοπλισμού σε ιδιωτικά ιατρεία ή αντίστοιχα. Δημιουργία μονάδων αντιμετώπισης χρόνιου πόνου, πολυχώρο υγείας & ευεξίας, ιδιωτικές μονάδες ημερήσιας νοσηλείας, διαγνωστικά κέντρα, κέντρα αντιμετώπισης παχυσαρκίας και σχετικών διαταραχών, δομές υποβοηθούμενης αναπαραγωγής, δομές αποθήκευσης βλαστοκυττάρων, επενδύσεις ιατρικού τουρισμού για άτομα τρίτης ηλικίας, ιδιωτικά κέντρα ψυχικής υγείας, αναβάθμιση εγκαταστάσεων σε υφιστάμενες μονάδες παροχής υπηρεσιών υγείας, επενδύσεις στην κατασκευή φαρμάκων ή παραφαρμακευτικών προϊόντων.</p> <p><i>Μεγάλης κλίμακας επενδύσεις στο χώρο της υγείας:</i> Κέντρο ολιστικής υποστήριξης τρίτης ηλικίας, τράπεζα βιολογικού υλικού ασθενών με αυτοάνοσα νοσήματα, κέντρο αδρονικής θεραπείας.</p> <p><i>Μικρής ή μεσαίας κλίμακας επενδύσεις στο χώρο της αποκατάστασης:</i> Κέντρα παροχής ολιστικών υπηρεσιών αποκατάστασης, απόκτηση εξοπλισμού αποκατάστασης από υφιστάμενες μονάδες, ίδρυση επιχειρήσεων παραγωγής εξοπλισμού αποκατάστασης ή ορθοπεδικών ειδών ή μηχανημάτων διευκόλυνσης προσβασιμότητας, κέντρα άσκησης για πρόληψη ή αντιμετώπιση χρόνιων παθήσεων ή για αποκατάσταση, κ.ά.</p>

Πέρα των αναγραφόμενων στον παραπάνω πίνακα, κατά τη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης κατατέθηκαν επίσης:

- Περί τις 10 ιδέες που αφορούν αμιγώς ερευνητικές δράσεις στο χώρο της υγείας ή δράσεις προώθησης της δημόσιας υγείας. Αυτές, αναγκαστικά θα χρειαστεί ν' αναζητήσουν χρηματοδότηση από δράσεις ενίσχυσης του ερευνητικού της χώρας.
- Πέντε (5) ιδέες που αφορούν την ανάπτυξη υποδομών υγείας σε δημόσια νοσοκομεία (π.χ., θάλαμοι υπερβαρικού οξυγόνου, περιγεννητικό κέντρο στο ΠΓΝΛ, κ.ά.α.). Αυτές, εμφανώς δεν ανήκουν στο πεδίο παρέμβασης της RIS3 και προωθήθηκαν ήδη στην ΕΥΔ ΕΠ Θεσσαλίας προς αξιολόγηση στο πλαίσιο των λοιπών δράσεων βελτίωσης της πρόσβασης σε δημόσιες υπηρεσίες υγείας.

Επιχειρώντας μία αποτίμηση των δεδομένων που συνοψίζει ο **Σφάλμα! Το αρχείο προέλευσης της αναφοράς δεν βρέθηκε.**, επισημαίνουμε τα ακόλουθα σημεία:

- Περισσότερες από τις μισές ιδέες που κατετάγησαν τελικά στις ομάδες F1 και F2 αφορούν το πεδίο της ιατρικής πληροφορικής ή της παροχής υπηρεσιών υγείας μέσω ΤΠΕ. Θα πρέπει να συνεκτιμηθούν μ' εκείνες που αναφέρονται για τον τομέα της Υγείας στις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών. Μερικές από αυτές συνυποβλήθηκαν από φορείς που δεν έχουν όλοι έδρα ή παραγωγική εγκατάσταση στη Θεσσαλία: αυτές, για να ενταχθούν, πρέπει να υποβληθούν σε τομεακό πρόγραμμα.
- Οι αναφερόμενες ως «μεγάλης κλίμακας επενδύσεις στο χώρο της Υγείας» στην ομάδα F3 του πίνακα απαιτούν χρηματοδότηση που υπερβαίνει την κλίμακα των πόρων που είναι διαθέσιμοι σε περιφερειακό επίπεδο για υποστήριξη της επιχειρηματικότητας. Αναγκαστικά, θα πρέπει ν' αναζητήσουν χρηματοδότηση είτε βάσει των διατάξεων του νέου Αναπτυξιακού Νόμου ή μέσω άλλων καναλιών (Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, ΣΔΙΤ, κ.ο.κ.).

2.7.3 Ομάδες Στόχου

Με βάση την αποτύπωση των παρεμβάσεων στην προηγούμενη ενότητα, οι ομάδες-στόχοι για κάθε μία απ' αυτές έχουν ως εξής:

Πίνακας 39 Ομάδες Στόχου ανά περιοχή παρέμβασης στον τομέα Προηγμένες Υπηρεσίες Υγείας και Αποκατάστασης.

Περιοχή παρέμβασης	Ομάδες Στόχου
F1 – Έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία στις υπηρεσίες υγείας και αποκατάστασης.	Ερευνητές στα πεδία της ιατρικής, της βιοχημείας, της μοριακής βιολογίας, της αποκατάστασης, της αθλητιατρικής, της (ιατρικής) πληροφορικής, κ.ά.α. Επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην παροχή υπηρεσιών υγείας ή αποκατάστασης, ή βιοτεχνολογίας, ή διαγνωστικών υπηρεσιών, ή ανάπτυξης και ολοκλήρωσης συστημάτων, κ.ά.α.
F2 – Ενίσχυση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας στον τομέα των υπηρεσιών υγείας ή της αποκατάστασης.	Υφιστάμενες ή νέες επιχειρήσεις στους κλάδους που αναφέρονται παραπάνω. Νέοι επιστήμονες που ενδιαφέρονται να δραστηριοποιηθούν επιχειρηματικά στους ίδιους κλάδους.
F3 – Ενίσχυση της επιχειρηματικής ανάπτυξης στην αλυσίδα αξίας της Υγείας.	Υφιστάμενες ή νέες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην αλυσίδα αξίας της υγείας ή της αποκατάστασης, επενδυτικά σχήματα ή ιδιώτες επενδυτές.

2.7.4 Πηγές Χρηματοδότησης & Εργαλεία Εφαρμογής

Για τις παρεμβάσεις στον τομέα των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών έχουν αναγνωρισθεί οι πηγές χρηματοδότησης του πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 40 Δυνητικές πηγές και είδος χρηματοδότησης για την υλοποίηση των παρεμβάσεων της προτεραιότητας Προηγμένες Υπηρεσίες Υγείας και Αποκατάστασης.

Περιοχή παρέμβασης	Πηγή χρηματοδότησης				Είδος Χρηματοδότησης
	Επενδυτική Προτεραιότητα (Ειδικός Στόχος/Μέτρο)				
	ΠΕΠ	ΕΠΑΝΕΚ	ΕΠΑΑ	Άλλο	
F1	1b (1.2.1)	1b (1.1)	-		
F2	3a (1.4.1)	3a (1.3)	-		Επιδότησεις ή συνδυασμός επιδοτήσεων με άλλα εργαλεία όπως δάνεια με χαμηλές εξασφαλίσεις, εγγυήσεις, κεφάλαια συνεπένδυσης.
F3	3d (1.6.1)	3d (1.5)	-	Αναπτυξιακός Νόμος, Ιδιώτες ή θεσμικοί επενδυτές	

Τα εργαλεία εφαρμογής για όλες τις παραπάνω περιοχές παρέμβασης δεν έχουν γίνει ακόμα γνωστά, για κανένα από τα αναφερόμενα επιχειρησιακά προγράμματα.

2.7.5 Χρονοδιάγραμμα

Δεν έχει οριστικοποιηθεί μέχρι στιγμής το πρόγραμμα των προσκλήσεων για κανένα από τα αναφερόμενα στον πίνακα επιχειρησιακά προγράμματα.

2.7.6 Προϋπολογισμός

Για την κατάρτιση του προϋπολογισμού των προτεινόμενων δράσεων ελήφθησαν υπόψη η διάρθρωση των περιοχών παρέμβασης σε ενδεικτικές δράσεις, τα δεδομένα του περιφερειακού ιστού για τον καθορισμό του προσδοκώμενου πλήθους τελικών δικαιούχων, οι μέσες τιμές του μοναδιαίου κόστους της κάθε κατηγορίας παρέμβασης με βάση απολογιστικά δεδομένα της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου, οι επιδόσεις των φορέων της Θεσσαλίας σε αντίστοιχα μέτρα εργαλεία εφαρμογής του ΕΣΠΑ για το συγκεκριμένο τομέα και οι προϋπολογισμοί των τομεακών προγραμμάτων ανά κωδικό παρέμβασης. Ο Πίνακας 41 παρουσιάζει τα αποτελέσματα της άσκησης αυτής.

Το σύνολο των δράσεων στις 3 περιοχές παρέμβασης απαιτεί Δημόσια Δαπάνη εκτιμώμενου ύψους 31,5 Μ€ το μεγαλύτερο τμήμα της οποίας αφορά τις μεγάλες επενδύσεις που έχουν προταθεί στο χώρο της Υγείας.

Πίνακας 41 Προϋπολογισμός Δράσεων του τομέα Προηγμένες Υπηρεσίες Υγείας & Αποκατάστασης (Δημόσια Δαπάνη).

Περιοχή Παρέμβασης	Δράση	Επενδυτική Προτεραιότητα	Δημόσια Δαπάνη (€)
F-1	Έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία στις υπηρεσίες υγείας και αποκατάστασης.	1b	1.500.000
F-2	Ενίσχυση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας στον τομέα των υπηρεσιών υγείας ή της αποκατάστασης.	3a	2.000.000
F-3	Ενίσχυση της επιχειρηματικής ανάπτυξης στην αλυσίδα αξίας της Υγείας:		
	Μικρής & μεσαίας κλίμακας επενδύσεις:	3d	3.000.000
	Μεγάλες επενδύσεις:	μ)δ	25.000.000

2.7.7 Δείκτες Εκροών

Για τον σχηματισμό του πίνακα δεικτών εκροών των προβλεπόμενων δράσεων ελήφθησαν υπόψη οι υποθέσεις εργασίας για το πλήθος των δικαιούχων στις προβλεπόμενες δράσεις, το είδος και οι ορισμοί δεικτών που έχουν αποτυπωθεί στα Επιχειρησιακά Προγράμματα τα οποία αποτελούν εν δυνάμει πηγές χρηματοδότησης των δράσεων και οι επιδόσεις των φορέων σε αντίστοιχες δράσεις της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου. Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης αντιστοίχισης.

Πίνακας 42 Δείκτες Εκροών για τις παρεμβάσεις στον τομέα Προηγμένες Υπηρεσίες Υγείας & Αποκατάστασης.

Περιοχή Παρέμβασης	ID	Ονομασία	Στόχος
F-1	CO01	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	10
	CO02	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορηγήσεις	10
	CO29	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν ενίσχυση για να εισάγουν νέα προϊόντα στην εταιρεία	10
F-2	CO01	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	20
	CO02	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορηγήσεις	20
F-3	CO01	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	40
	CO02	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορηγήσεις	40
	CO08	Παραγωγικές επενδύσεις: Αύξηση της απασχόλησης στις επιχειρήσεις που λαμβάνουν ενίσχυση	85

2.7.8 Δείκτες Αποτελεσμάτων

Οι δείκτες αποτελεσμάτων στους οποίους αναμένεται να έχει συμβολή η υλοποίηση των προαναφερόμενων παρεμβάσεων στο πλαίσιο των Οριζοντίων Δράσεων φαίνονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 43 Δείκτες Αποτελεσμάτων της προτεραιότητας Υπηρεσίες Υγείας και Αποκατάστασης.

<i>Περιοχή Παρέμβασης</i>	<i>ID</i>	<i>Ονομασία</i>	<i>Στόχος</i>
F1 – Έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία στις υπηρεσίες υγείας και αποκατάστασης.	T1402	Δαπάνη E&A των επιχειρήσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ	
F2 – Ενίσχυση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας στον τομέα των υπηρεσιών υγείας ή της αποκατάστασης.	T1406	ΑΠΑ σε κλάδους υψηλής προστιθέμενης αξίας της Περιφέρειας	
	T4207	Ποσοστό καινοτόμων επιχειρήσεων επί του συνόλου	
F3 – Ενίσχυση της επιχειρηματικής ανάπτυξης στην αλυσίδα αξίας της Υγείας.	T1408	Αξία Εξαγωγών	

Για το σύνολο των παραπάνω δεικτών αποτελεσμάτων δεν μπορούν να εκτιμηθούν προς το παρόν οι τιμές στόχου.

2.8 ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ & ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

2.8.1 Σύνοψη Αναγκών

Στον τομέα των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών, έχουν υλοποιηθεί ή / και υλοποιούνται έργα ανάπτυξης ευρυζωνικών δικτύων, έργα αξιοποίησης της κοινωνίας της πληροφορίας από την εκπαιδευτική και μαθητική κοινότητα, καθώς και έργα ψηφιακών υπηρεσιών για τον πολίτη και για την βελτίωση της πρόσβασης των ΜΜΕ στις ΤΠΕ. Ο ρυθμός υλοποίησης και το εύρος της εξάπλωσής τους όμως είναι σε χαμηλά επίπεδα και καλύπτουν ένα σχετικά μικρό μέρος του χώρου / έκτασης και των δραστηριοτήτων των πολιτών, της διοίκησης και των επιχειρήσεων της Θεσσαλίας. Ορισμένες ενδιαφέρουσες πρωτοβουλίες από φορείς της αυτοδιοίκησης (π.χ., eTrikala) στις περισσότερες περιπτώσεις έμειναν στο επιδεικτικό στάδιο και δεν κατάφεραν να εξαπλωθούν, κυρίως λόγω έλλειψης πόρων.

Οι βασικοί άξονες της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σχεδιάζονται, προκηρύσσονται και υλοποιούνται μέσω έργων εθνικής εμβέλειας σε κεντρικό επίπεδο, αφήνοντας πολύ λίγα περιθώρια παρέμβασης σε περιφερειακό επίπεδο.

Η ζήτηση για προϊόντα και υπηρεσίες ΤΠΕ στη Θεσσαλία είναι πολύ μικρή, οφειλόμενη, κυρίως, στην έλλειψη «ψηφιακών» δεξιοτήτων. Το ποσοστό ατόμων που δεν έχει χρησιμοποιήσει ποτέ υπολογιστή είναι από τα υψηλότερα στην Ευρώπη, αν και βελτιώνεται λόγω της δημογραφικής εξέλιξης και η διεύθυνση ευρυζωνικών συνδέσεων στα νοικοκυριά βρίσκεται στα 2/3 του ευρωπαϊκού μ.ό. με πολύ μικρούς, πλέον, ρυθμούς βελτίωσης. Ως εκ τούτου, δεν έχει αναπτυχθεί σημαντικά ο κλάδος που χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη μικρού αριθμού επιχειρήσεων ΤΠΕ με κατεύθυνση δραστηριοτήτων την ολοκλήρωση, τη συντήρηση και την υποστήριξη λογισμικού για τις δημόσιες υπηρεσίες, καθώς και για άλλες τοπικές ιδιωτικές επιχειρήσεις· όλες οι προαναφερθείσες δραστηριότητες έχουν πολύ μικρό ποσοστό τοπικής προστιθέμενης αξίας. Η «ρηχή» αγορά (προσφορά) ΤΠΕ στη Θεσσαλία πρέπει να βαθύνει τεχνολογικά και επιχειρηματικά εστιάζοντας στην εξυπηρέτηση των παραδοσιακά ισχυρών κλάδων της περιφερειακής οικονομίας που δεν έχουν ακόμα ενσωματώσει τις ΤΠΕ στις λειτουργίες τους (π.χ., πρωτογενής τομέας, τουρισμός).

Στα τοπικά ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα υπάρχουν σημαντικοί πυρήνες με σχετική εξειδίκευση που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως μοχλοί, τόσο για τη διάδοση καινοτομιών σε άλλους κλάδους της οικονομίας, όσο και για εμπορική εκμετάλλευση, με τον κατάλληλο κατά περίπτωση τρόπο, των ερευνητικών αποτελεσμάτων τους. Ως εκ τούτου, είναι αναγκαίο να δημιουργηθούν κανάλια διοχέτευσης της προσφοράς γνώσης στον τομέα ΤΠΕ από τον ερευνητικό τομέα στους άλλους δύο τομείς της τριπλής έλικας, όπως π.χ., με την ενίσχυση διαδρομών εμπορικής εκμετάλλευσης μέσω δημιουργίας τεχνοβλαστών (spinoffs) που θα εγκατασταθούν στη Θεσσαλία, την εκτέλεση επιδεικτικών έργων μικρής κλίμακας με στόχο την προσέλκυση ενδιαφέροντος από το επιχειρηματικό περιβάλλον για περαιτέρω αξιοποίηση, και τη συμμετοχή ως παρόχων λύσεων (solution providers) σε συνεργατικά σχήματα για εφαρμογή καινοτομιών στις αλυσίδες αξίας που αποτελούν τον κορμό παρεμβάσεων της RIS3 και την ανάπτυξη συστημάτων ΤΠΕ προς ικανοποίηση των αναγκών της Δημόσιας Διοίκησης.

Τέλος, ως προς τον τρόπο κάλυψης των ευρυζωνικών αναγκών, σήμερα κυριαρχούν οι τεχνολογίες τοπικού βρόχου (ADSL, με ικανοποιητικά επίπεδα κάλυψης) και χωρίς σημαντικές – και αμφίβολης βιωσιμότητας αποκλειστικά με οικονομικούς όρους – επενδύσεις σε οπτικά δίκτυα διανομής η μοναδική περίπτωση βελτίωσης της μέσης ταχύτητας των συνδέσεων είναι η βαθμιαία μετάβαση στην τεχνολογία VDSL. Όσον αφορά τα δίκτυα νέας γενιάς, ο σχεδιασμός θα επιβάλλεται να γίνει σε εθνικό επίπεδο, αφού ληφθεί υπόψη ο σχετικά χαμηλός, για τα ευρωπαϊκά δεδομένα, ρυθμός διεύθυνσης των ευρυζωνικών συνδέσεων και η σημαντική μεταβλητότητα της πληθυσμιακής πυκνότητας, δύο παράγοντες που επηρεάζουν την οικονομική βιωσιμότητα αντίστοιχων επενδύσεων.

2.8.2 Λογική Παρέμβασης & Μίγμα Πολιτικής

Έχοντας υπόψη:

- Τις διαπιστωμένες ανάγκες όπως συνοψίστηκαν στην προηγούμενη ενότητα·
- Τα αποτελέσματα από τη διαδικασία συλλογής, ομαδοποίησης και εμπλουτισμού ιδεών στο πλαίσιο της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης·
- Τα αποτελέσματα των τεχνικών συναντήσεων με τη συμμετοχή των Θεματικών Ομάδων Εργασίας, του Γραφείου RIS3 και της ΕΥΔ ΕΠ Θεσσαλίας

καταλήγουμε στη λογική παρέμβασης που περιγράφεται στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 44 Η λογική παρέμβασης στην προτεραιότητα Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών.

Στόχοι	Περιοχή Παρέμβασης	Δράσεις	Αναμενόμενα Αποτελέσματα
Τόνωση της ζήτησης για εφαρμογές ΤΠΕ και διάχυσή τους στον πρωτογενή τομέα με σκοπό να επιτευχθούν βελτιώσεις στην παραγωγικότητά του μέσω της εφαρμογής οργανωτικών, προωθητικών και διεργασιακών καινοτομιών.	G-1 digiAgro: Ενίσχυση της υιοθέτησης εφαρμογών ΤΠΕ και αυτοματισμών στον πρωτογενή τομέα για βελτίωση των παραγωγικότητας των εκμεταλλεύσεων.	Πιλοτικό έργο τόνωσης ζήτησης / διάχυσης της χρήσης ΤΠΕ σε αγροτικές εκμεταλλεύσεις. Εφαρμογή κουπονιών ΤΠΕ μικρού κόστους ή προσέγγισης αντίστοιχης με digiLodge της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου. Αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και σε περίπτωση επιτυχίας εφαρμογή του σε μεγαλύτερη κλίμακα.	Βελτίωση ικανοτήτων σχεδιασμού ΤΠΕ από τις περιφερειακές αρχές (policy experimentation). Εκτίμηση των επιπτώσεων από την υιοθέτηση ΤΠΕ στον πρωτογενή τομέα.
Βελτίωση των υποδομών ευρυζωνικής πρόσβασης με ρυθμούς ανώτερους των 30 Mbps και παροχή ευρυζωνικής πρόσβασης στο 100% του πληθυσμού της Θεσσαλίας.	G-2 Επέκταση υποδομών ευρυζωνικών υπηρεσιών και δικτύων υψηλών ταχυτήτων, ανάπτυξη δικτύων νέας γενιάς.	Ολοκλήρωση της ευρυζωνικής πρόσβασης σε αγροτικές περιοχές (Rural Broadband) και εφαρμογή της εθνικής στρατηγικής για την ανάπτυξη δικτύων νέας γενιάς εντός της Θεσσαλίας.	Ενίσχυση της διαθεσιμότητας και διείσδυσης ευρυζωνικών υπηρεσιών υψηλών και υπερ-υψηλών ταχυτήτων. Αύξηση ποσοστού των επιχειρήσεων που έχουν σταθερή ευρυζωνική πρόσβαση. Ανάπτυξη υποδομών για την ενίσχυση της Ψηφιακής Οικονομίας.
Τεχνολογική και επιχειρηματική ωρίμανση υφιστάμενων παικτών στην περιφερειακή αγορά ΤΠΕ και κίνητρα για δημιουργία νέων καινοτόμων επιχειρήσεων στο χώρο με αξιοποίηση ώριμων ερευνητικών αποτελεσμάτων.	G-3 Αύξηση της προσφοράς διεθνώς ανταγωνιστικών ψηφιακών υπηρεσιών, εφαρμογών και ολοκληρωμένων λύσεων ΤΠΕ από υφιστάμενες ή νέες επιχειρήσεις της Θεσσαλίας.	Ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων υφιστάμενων ή νέων επιχειρήσεων στις ΤΠΕ για την ανάπτυξη διεθνώς ανταγωνιστικών ψηφιακών εφαρμογών ή περιεχομένου και υποστήριξη της διάθεσης αυτών εκτός Ελλάδας.	Διεύρυνση της αγοράς ΤΠΕ στη Θεσσαλία, ιδίως σε νέα θεματικά πεδία. Δημιουργία οικοσυστήματος επιχειρήσεων γύρω από τα δύο ακαδημαϊκά ιδρύματα. Ανάπτυξη νέων προϊόντων/υπηρεσιών ΤΠΕ, ιδίως με διεθνώς ανταγωνιστικά χαρακτηριστικά. Διακράτηση θέσεων εργασίας αποφοίτων ΤΠΕ

<i>Στόχοι</i>	<i>Περιοχή Παρέμβασης</i>	<i>Δράσεις</i>	<i>Αναμενόμενα Αποτελέσματα</i>
Διεύρυνση της αξιοποίησης ΤΠΕ και βελτίωση της πληροφοριακή ωριμότητα στη δημόσια διοίκηση, την αυτοδιοίκηση και στους φορείς και οργανισμούς της Θεσσαλίας. Δημιουργία προϋποθέσεων εκμετάλλευσης δημόσιων δεδομένων. Βελτίωση της εξυπηρέτησης των πολιτών και της ποιότητας εκτέλεσης της αποστολής των δημόσιων φορέων.	G-4 Ψηφιακές εφαρμογές και περιεχόμενο δημόσιων φορέων για εξυπηρέτηση των πολιτών της Θεσσαλίας και αποδοτική εκπλήρωση της νομοθετικά ορισμένης αποστολής τους.	G3.1 Δημιουργία και λειτουργία υποδομών παροχής υψηλού επιπέδου υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, από φορείς της Περιφέρειας.	Εμπλοκή περισσότερων πολιτών-επιχειρήσεων στη χρήση ψηφιακών υπηρεσιών του δημόσιου τομέα.
		G3.2 Ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών ηλεκτρονικής προβολής των πολιτιστικών / τουριστικών πόρων καθώς και υπηρεσιών υγείας/πρόνοιας σε τοπικό επίπεδο.	Ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας στη δημιουργική βιομηχανία με αξιοποίηση δημόσιου ψηφιακού περιεχομένου.
		G3.3 Εφαρμογές «έξυπνων πόλεων» για την εξυπηρέτηση πολιτών και επισκεπτών.	Ολοκληρωμένη προβολή και διαχείριση των τουριστικών και πολιτιστικών πόρων.
Συνδυασμένη παρέμβαση στην προσφορά και τη ζήτηση από μικρομεσαίες επιχειρήσεις στους τομείς προτεραιότητας RIS3 για υιοθέτηση οργανωτικών, διεργασιικών και προωθητικών καινοτομιών που βασίζονται σε ΤΠΕ για βελτίωση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητάς τους.	G-5 Προώθηση της υιοθέτησης των ΤΠΕ από υφιστάμενες επιχειρήσεις στους τομείς προτεραιότητας της RIS3 για βελτίωση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητάς τους.	Ανάπτυξη νέων προϊόντων ή υπηρεσιών ΤΠΕ και πρώτη εφαρμογή τους σε επιχειρήσεις στους τομείς προτεραιότητας της RIS3 στη βάση ενίσχυσης κοινών επενδυτικών σχεδίων δύο ή περισσότερων μερών.	Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων σε τομείς προτεραιότητας RIS3 με υιοθέτηση ΤΠΕ. Ανάπτυξη νέων-στην-αγορά προϊόντων ΤΠΕ.

Οι παραπάνω πέντε περιοχές παρέμβασης καλύπτουν τις προτεραιότητες που τέθηκαν στο κυρίως σώμα της Περιφερειακής Στρατηγικής Καινοτομίας Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Θεσσαλίας για την περίοδο 2014-2020. Οι επιμέρους δράσεις που αναφέρονται παραπάνω οριστικοποιήθηκαν μετά από συνεδρίαση της αρμόδιας ΘΟΕ την 18.12.2015 στην οποία ελήφθησαν υπόψη τα ευρήματα τις διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης που περιγράφει ο Πίνακας 45.

Πίνακας 45 Σύνοψη αποτελεσμάτων επιχειρηματικής ανακάλυψης στον τομέα ΤΠΕ.

Περιοχή Παρέμβασης	Συνοπτική Περιγραφή
<p>G-3 Αύξηση της προσφοράς διεθνώς ανταγωνιστικών ψηφιακών υπηρεσιών, εφαρμογών και ολοκληρωμένων λύσεων ΤΠΕ από υφιστάμενες ή νέες επιχειρήσεις της Θεσσαλίας.</p> <p>(16 σχετικές ιδέες.)</p>	<p><i>Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα:</i> Μείωση εισροών ενέργειας, νερού και χημικών στα θερμοκήπια, ψηφιακό οικοσύστημα για την αλυσίδα αξίας του Οίνου, Λογισμικό παρακολούθησης ποιότητας παραγομένου γάλακτος από κάθε ζώο. Γεωργία ακριβείας σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης με χρήση Μη επανδρωμένου Πτητικού Μέσου (UAV). Αρδευση ακριβείας με τη συνέργεια υπόγειων και υπέργειων ρομποτικών διατάξεων. Ανάπτυξη ενός μη επεμβατικού συστήματος για την πρόωφη αυτόματη ανίχνευση της χωλότητας των προβάτων, κ.ά.</p> <p><i>Περιβάλλον:</i> Εκτενής πίνακας εργαλείων (dashboard) για τα υπόγεια νερά. Σύστημα Έγκαιρης Ειδοποίησης και Προστασίας Παραθαλάσσιων Αστικών Περιοχών από Ακραία Πλημμυρικά Φαινόμενα.</p> <p><i>Τουρισμός & Πολιτιστική Βιομηχανία:</i> Σοβαρά παιχνίδια για ανάπτυξη δεξιοτήτων επαγγελματικής επικοινωνίας σε ένα διαπολιτισμικό επιχειρησιακό περιβάλλον με εφαρμογές στον τομέα του τουρισμού.</p> <p><i>Υπηρεσίες Υγείας:</i> 'Έξυπνη' διασύνδεση συσκευών για την παροχή υπηρεσιών υγείας σε άτομα 3ης ηλικίας και ΑμΕΑ. Ανάπτυξη Πλατφόρμας Υποστήριξης Κλινικών Αποφάσεων (Clinical Decision Support) για σύνδεση με εφαρμογές διαχείρισης ιατρικών δεδομένων.</p> <p><i>Λοιπές Υπηρεσίες:</i> Υπηρεσίες ανθρωπίνων πόρων βασισμένες σε εξόρυξη δεδομένων κοινωνικών μέσων. Σχεδιασμός και Υλοποίηση Υπηρεσιών Μετάδοσης Βίντεο (Video Streaming) σε καμπίνες Αμαξοστοιχιών και Αεροσκαφών.</p>
<p>G-4 Ψηφιακές εφαρμογές και περιεχόμενο δημόσιων φορέων για εξυπηρέτηση των πολιτών της Θεσσαλίας και αποδοτική εκπλήρωση της νομοθετικά ορισμένης αποστολής τους.</p> <p>(35 σχετικές ιδέες.)</p>	<p><i>Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα:</i> Portal για την μεταφορά καλών πρακτικών κατά την εφαρμογή των συστημάτων ποιότητας στον πρωτογενή τομέα και την πρώτη μεταποίηση.</p> <p><i>Περιβάλλον:</i> Σύστημα διαχείρισης & παρακολούθησης δασικών οικοσυστημάτων. Δίκτυο μετρητών για αέριους ρύπους και Η)Μ ακτινοβολία. Portal περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης για την αειφορία θαλάσσιων οικοσυστημάτων. Παρακολούθηση ποιότητας υδάτων (εσωτερικών και θαλάσσιων, χημικής και βιολογικής ποιότητας). Τεχνολογίες πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών για την ολοκληρωμένη διαχείριση υδατικών πόρων.</p> <p><i>Πολιτισμός/Τουρισμός:</i> Χρήση προηγμένων τεχνολογιών πολυμέσων & εικονικής πραγματικότητας για ανάδειξη πολιτιστικών & τουριστικών προορισμών. Ψηφιακή ενοποίηση αρχαιοτήτων, μουσείων, πολιτιστικών και λαογραφικών ιδρυμάτων. Ψηφιακή εικονική αναβίωση Θεσσαλικών ιστορικών πολιτισμών, γεγονότων και διαδρομών. Χρήση UAV-Γεωραντάρ για εντοπισμό θαμμένων αρχαιολογικών θησαυρών. Αναδείχθηκε ως πρωτεύον θέμα στην κατηγορία αυτή η δημιουργία ενός ψηφιακού συστήματος διαχείρισης προορισμού (Destination Management System) με 11 σχετικές ιδέες που συνολικά περιγράφουν μια πολύ ενδιαφέρουσα λειτουργικότητα.</p> <p><i>Υποδομές και συστήματα διαχείρισης πληροφοριών στη λογική των «έξυπνων πόλεων»</i> (4 σχετικές ιδέες) και συμπληρωματικά υποσυστήματα αυτών (π.χ. πλατφόρμα για την μετακίνηση τροχοφόρων που κινούνται με ανθρώπινη ενέργεια, παροχή υπηρεσιών τηλεϊατρικής σε ειδικές ομάδες-στόχου στις πόλεις ή σε</p>

Περιοχή Παρέμβασης	Συνοπτική Περιγραφή
G4 (συνέχεια)	<p>απομακρυσμένες περιοχές).</p> <p><i>Υπηρεσίες Υγείας:</i> Ανάπτυξη δικτυακού (web-based) συστήματος διαχείρισης ιατρικών δεδομένων με ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών και μοντέλων χρήσης. Ανάπτυξη υπηρεσιών ηλεκτρονικής υγείας γενικής εφαρμογής (e-health). Ψηφιακά συστήματα διάγνωσης, θεραπείας και αποκατάστασης νοσημάτων της γήρανης. Συστήματα μέτρησης μη ιονίζουσας ακτινοβολίας για την ασφάλεια χώρων εργασίας. Υπηρεσίες διαχείρισης ιατρικών εικόνων σε δημόσια νοσοκομεία.</p> <p><i>Εκπαίδευση:</i> Ειδικές πλατφόρμες τηλε-εκπαίδευσης για διακριτές ομάδες-στόχου, ψηφιακή ενσωμάτωση μειονεκτουσών ομάδων-στόχου κ.ά.</p>
G-5 Προώθηση της υιοθέτησης των ΤΠΕ από υφιστάμενες επιχειρήσεις στους τομείς προτεραιότητας της RIS3 για βελτίωση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητάς τους. (44 σχετικές ιδέες)	<p><i>Αγροδιατροφικό σύμπλεγμα:</i> Εφαρμογές στην αλυσίδα αξίας του οίνου (eSommelier, σύστημα πρόβλεψης αρωματικού αποτυπώματος). Webinar Cooking. Συστήματα άθροισης προσφοράς αγροτικών προϊόντων για πρόσβαση σε μεγάλες αγορές. Εφαρμογές Internet of Things στην ασφάλεια τροφίμων και αποθηκευμένων προϊόντων. Συστήματα ιχνηλασιμότητας. Ψηφιακή αναγνώριση ασθενειών φυτών. Συστήματα big data για ανάπτυξη προβιοτικών με τεχνολογίες γονιδιωματικής. Συστήματα μέτρησης αποτυπωμάτων νερού και άνθρακα σε αλυσίδες αξίας. Συστήματα σχεδιασμού διατροφής, κ.ά.α.</p> <p><i>Μέταλλο & Δομικά Υλικά:</i> Ψηφιακά portals για ηλεκτρονική συνεργασία κατά μήκος της αλυσίδας αξίας, ολοκλήρωση συστημάτων ERP με CAD/CAM.</p> <p><i>Περιβάλλον:</i> Συστήματα διευκόλυνσης πολυτροπικής κινητικότητας ανθρώπων και αγαθών. Ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης και αξιοποίησης αποβλήτων.</p> <p><i>Τουρισμός/Πολιτισμός:</i> Χωρική διασύνδεση οικοτουριστικών υπηρεσιών. Ηλεκτρονικοί οδηγοί ξενάγησης/περιήγησης. Συστήματα εξατομικευσης τουριστικών προϊόντων και μηχανές αναζήτησης για τουριστικά πακέτα. Θεματικά marketplaces κ.ά.α..</p> <p><i>Υπηρεσίες Υγείας:</i> Ανάπτυξη Εφαρμογών για αντιμετώπιση εθισμών. Διαδικτυακές εφαρμογές για προώθηση της Φυσικής Δραστηριότητας. Ηλεκτρονικές Κάρτες Υγείας. Online πλατφόρμα για προσωποποιημένο διατροφολόγιο, κ.ά.α.</p>

Επιχειρώντας μία αποτίμηση των δεδομένων που συνοψίζει ο Πίνακας 45 επισημαίνουμε τα ακόλουθα σημεία:

- Όπως ήταν αναμενόμενο, η εισροή ιδεών για εφαρμογές ΤΠΕ ήταν σημαντική αλλά αφορούσε στην πλειοψηφία της καινοτομίες που είναι νέες σε περιφερειακή κλίμακα. Αυτό δημιουργεί σημαντικές επιφυλάξεις για το αν η ζήτηση που καταγράφεται παραπάνω θα εξακολουθήσει να υφίσταται μόλις οριστικοποιηθούν οι σχετικές προσκλήσεις τόσο του ΠΕΠ όσο και των τομεακών προγραμμάτων.
- Στην κατηγορία G4 (ψηφιακές υπηρεσίες για τη δημόσια διοίκηση και την αυτοδιοίκηση) η πλειοψηφία των εισροών προέρχεται από τον ερευνητικό τομέα χωρίς ωστόσο να ταυτίζεται με ανάγκες διατυπωμένες από την ίδια τη δημόσια διοίκηση στη βάση του επιχειρησιακού σχεδιασμού της τελευταίας.
- Τονίζεται η ανάδειξη της αναγκαιότητας ενός ψηφιακού συστήματος διαχείρισης προορισμού που θα υποστηρίξει σε επίπεδο διαχείρισης πληροφορίας τη σχετική οργανωτική δομή που προγραμματίζεται στον τομέα του Δημιουργικού Τουρισμού.
- Η κατάταξη των ιδεών στις ομάδες G3 και G5 παραπάνω έγινε εμπειρικά από το Σύμβουλο, χωρίς να είναι οριστική ή δεσμευτική. Προφανώς, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επιδιώξουν την ένταξή τους σε οποιοδήποτε από τα δύο προγράμματα που χρηματοδοτούν την κάθε ομάδα.

2.8.3 Ομάδες Στόχου

Με βάση την αποτύπωση των παρεμβάσεων στην προηγούμενη ενότητα, οι ομάδες-στόχοι για κάθε μία απ' αυτές έχουν ως εξής:

Πίνακας 46 Ομάδες Στόχου ανά περιοχή παρέμβασης στον τομέα Τεχνολογίες Πληροφορικής & Επικοινωνιών.

Περιοχή παρέμβασης	Ομάδες Στόχου
G-1 digiAgro: Ενίσχυση της υιοθέτησης εφαρμογών ΤΠΕ και αυτοματισμών στον πρωτογενή τομέα για βελτίωση των παραγωγικότητας των εκμεταλλεύσεων.	Ιδιοκτήτες αγροτικών εκμεταλλεύσεων της Θεσσαλίας (τελικοί χρήστες) Επιχειρήσεις ανάπτυξης λογισμικού, επιχειρήσεις ολοκλήρωσης συστημάτων.
G-2 Επέκταση υποδομών ευρυζωνικών υπηρεσιών και δικτύων υψηλών ταχυτήτων, ανάπτυξη δικτύων νέας γενιάς.	Πάροχοι τηλεπικοινωνιακών και διαδικτυακών υπηρεσιών. Ιδιώτες ή θεσμικοί επενδυτές.
G-3 Αύξηση της προσφοράς διεθνώς ανταγωνιστικών ψηφιακών υπηρεσιών, εφαρμογών και ολοκληρωμένων λύσεων ΤΠΕ από υφιστάμενες ή νέες επιχειρήσεις της Θεσσαλίας.	Υφιστάμενες ή νέες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον κλάδο ΤΠΕ ή προσφέρουν υπηρεσίες που βασίζονται σε σημαντικό βαθμό σε ΤΠΕ.
G-4 Ψηφιακές εφαρμογές και περιεχόμενο δημόσιων φορέων για εξυπηρέτηση των πολιτών της Θεσσαλίας και αποδοτική εκπλήρωση της νομοθετικά ορισμένης αποστολής τους.	<i>Φορείς λειτουργίας:</i> Υπηρεσίες της περιφερειακής και τοπικής αυτοδιοίκησης. Άλλοι δημόσιοι φορείς με έδρα τη Θεσσαλία. Αναπτυξιακές εταιρείες. Αποκεντρωμένες δομές της κυβέρνησης. <i>Χρήστες:</i> Πολίτες. Επιχειρήσεις. Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις. Τουρίστες.
G-5 Προώθηση της υιοθέτησης των ΤΠΕ από υφιστάμενες επιχειρήσεις στους τομείς προτεραιότητας της RIS3 για βελτίωση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητάς τους.	Υφιστάμενες επιχειρήσεις-χρήστες στους κλάδους προτεραιότητας της RIS3. Επιχειρήσεις ή φυσικά πρόσωπα που δραστηριοποιούνται με την ανάπτυξη ή την ολοκλήρωση λύσεων ΤΠΕ.

2.8.4 Πηγές Χρηματοδότησης & Εργαλεία Εφαρμογής

Για τις παρεμβάσεις στον τομέα των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών έχουν αναγνωρισθεί οι πηγές χρηματοδότησης του πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 47 Πηγές και είδος χρηματοδότησης για την υλοποίηση των παρεμβάσεων της προτεραιότητας Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών.

Περιοχή παρέμβασης	Πηγή χρηματοδότησης				Είδος Χρηματοδότησης
	Επενδυτική Προτεραιότητα (Ειδικός Στόχος/Μέτρο)				
	ΠΕΠ	ΕΠΑΝΕΚ	ΕΠΑΑ	Άλλο	
G1			M16.2		Κουπόνια ΤΠΕ.
G2		2a (3.2)			ΣΔΙΤ ή επιχορήγηση ή συνδυασμός επιχορήγησης με άλλα χρηματοοικονομικά εργαλεία.
G3		2b (1.2)			Επιχορηγήσεις ή συνδυασμός επιχορηγήσεων με άλλα εργαλεία όπως δάνεια με χαμηλές εξασφαλίσεις, εγγυήσεις, κεφάλαια συνεπένδυσης.
G4	2c (1.3.1)				Μη επιστρεπτές επιδοτήσεις.
G5	3c (1.5.1)				Μη επιστρεπτές επιδοτήσεις.

2.8.5 Χρονοδιάγραμμα

Δεν έχει οριστικοποιηθεί μέχρι στιγμής το πρόγραμμα των προσκλήσεων για κανένα από τα αναφερόμενα στον πίνακα επιχειρησιακά προγράμματα.

2.8.6 Προϋπολογισμός

Για την κατάρτιση του προϋπολογισμού των προτεινόμενων δράσεων ελήφθησαν υπόψη η διάρθρωση των περιοχών παρέμβασης σε ενδεικτικές δράσεις, τα δεδομένα του περιφερειακού ιστού για τον καθορισμό του προσδοκώμενου πλήθους τελικών δικαιούχων, οι μέσες τιμές του μοναδιαίου κόστους της κάθε κατηγορίας παρέμβασης και οι προϋπολογισμοί των τομεακών προγραμμάτων ανά κωδικό παρέμβασης. Ο Πίνακας 48 παρουσιάζει τα αποτελέσματα της άσκησης αυτής.

Το σύνολο των δράσεων στις 5 περιοχές παρέμβασης απαιτεί Δημόσια Δαπάνη εκτιμώμενου ύψους 49,03 Μ€ το μεγαλύτερο τμήμα της οποίας αφορά την επενδυτική προτεραιότητα 2a (μέσω ΕΠΑΝΕΚ στο πλαίσιο της εφαρμογής της εθνικής στρατηγικής για τα δίκτυα νέας γενιάς).

Πίνακας 48 Προϋπολογισμός Δράσεων του τομέα Τεχνολογίες Πληροφορικής & Επικοινωνιών (Δημόσια Δαπάνη).

Περιοχή Παρέμβασης	Δράση	Επενδυτική Προτεραιότητα	Δημόσια Δαπάνη (€)
G-1	digitAgro: Ενίσχυση της υιοθέτησης εφαρμογών ΤΠΕ και αυτοματισμών στον πρωτογενή τομέα για βελτίωση των παραγωγικότητας των εκμεταλλεύσεων.	μ)ε	500.000
G-2	Επέκταση υποδομών ευρυζωνικών υπηρεσιών και δικτύων υψηλών ταχυτήτων, ανάπτυξη δικτύων νέας γενιάς.	2a	42.000.000
G-3	Αύξηση της προσφοράς διεθνώς ανταγωνιστικών ψηφιακών υπηρεσιών, εφαρμογών και ολοκληρωμένων λύσεων ΤΠΕ από υφιστάμενες ή νέες επιχειρήσεις της	2b	3.000.000

Περιοχή Παρέμβασης	Δράση	Επενδυτική Προτεραιότητα	Δημόσια Δαπάνη (€)
Θεσσαλίας.			
G-4	Ψηφιακές εφαρμογές και περιεχόμενο δημόσιων φορέων για εξυπηρέτηση των πολιτών της Θεσσαλίας και αποδοτική εκπλήρωση της νομοθετικά ορισμένης αποστολής τους.	2c	3.125.000
G-5	Προώθηση της υιοθέτησης των ΤΠΕ από υφιστάμενες επιχειρήσεις στους τομείς προτεραιότητας της RIS3 για βελτίωση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητάς τους.	3c	900.000

2.8.7 Δείκτες Εκροών

Για τον σχηματισμό του πίνακα δεικτών εκροών των προβλεπόμενων δράσεων ελήφθησαν υπόψη οι υποθέσεις εργασίας για το πλήθος των δικαιούχων στις προβλεπόμενες δράσεις, το είδος και οι ορισμοί δεικτών που έχουν αποτυπωθεί στα Επιχειρησιακά Προγράμματα τα οποία αποτελούν εν δυνάμει πηγές χρηματοδότησης των δράσεων και οι επιδόσεις των φορέων σε αντίστοιχες δράσεις της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου. Ο Πίνακας 49 παρουσιάζει τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης αντιστοίχισης.

Πίνακας 49 Δείκτες Εκροών για τις παρεμβάσεις στον τομέα ΤΠΕ.

Περιοχή Παρέμβασης	ID	Ονομασία	Στόχος
G-1	μδ	Αριθμός άλλων δραστηριοτήτων συνεργασίας (ομάδες, δίκτυα/συνεργατικοί σχηματισμοί, πιλοτικά έργα, ...) (16.2 έως 16.9)	1
G-2	CO10	Υποδομές ΤΠΕ: Πρόσθετα νοικοκυριά με πρόσβαση σε ευρυζωνικά δίκτυα με ταχύτητες τουλάχιστον 30 Mbps	383 775
	T4227	Πρόσθετες επιχειρήσεις με ευρυζωνική πρόσβαση με ταχύτητα μεγαλύτερη των 30 Mbps	7 675
G-3	CO01	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	10
G-4	T1404	Χρήστες υπηρεσιών ΤΠΕ που παρέχονται από δημόσιους φορείς	105 000
G-5	CO01	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	60
	CO29	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν ενίσχυση για να εισάγουν νέα προϊόντα στην εταιρεία	30

2.8.8 Δείκτες Αποτελεσμάτων

Οι δείκτες αποτελεσμάτων στους οποίους αναμένεται να έχει συμβολή η υλοποίηση των προαναφερόμενων παρεμβάσεων στο πλαίσιο των Οριζοντίων Δράσεων φαίνονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 50 Δείκτες Αποτελεσμάτων της προτεραιότητας Τεχνολογίες Πληροφορικής & Επικοινωνιών.

<i>Περιοχή Παρέμβασης</i>	<i>ID</i>	<i>Ονομασία</i>	<i>Στόχος</i>
G-1	Σ2	Συνολικός αριθμός πράξεων συνεργασίας που λαμβάνουν στήριξη στο πλαίσιο του μέτρου Συνεργασίας (τομέας επικέντρωσης 1B)	
G-2	T4206	Ποσοστό των σταθερών ευρυζωνικών συνδέσεων ταχύτητας $\geq 100\text{Mbps}$	
G-3	T4205	Υιοθέτηση ΤΠΕ από επιχειρήσεις	
G-4	T1403	Παρεχόμενες κατηγορίες υπηρεσιών ΤΠΕ από δημόσιους φορείς της Περιφέρειας	5
G-5	T1407	Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία Περιφέρειας	

Για το σύνολο των παραπάνω δεικτών αποτελεσμάτων δεν μπορούν να εκτιμηθούν προς το παρόν τιμές στόχου.

2.9 ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

2.9.1 Σύνοψη Αναγκών

Με βάση την ανάλυση στο κυρίως σώμα της RIS3 Θεσσαλίας, η κατάταξη της Θεσσαλίας ως περιφέρεια έντασης του πρωτογενή τομέα με στοιχεία διαρθρωτικής αδράνειας με βάση την τυπολογία του ΟΟΣΑ καθιστά αναγκαίες στρατηγικές περιορισμού του χάσματος με τις λοιπές ευρωπαϊκές περιφέρειες. Η ανάλυση SWOT (βλ. ενότητα 1.8 στο κυρίως σώμα της RIS3) περιγράφει ως βασικές αδυναμίες του περιφερειακού συστήματος καινοτομίας τις ακόλουθες:

- Ανεπαρκής δημόσια χρηματοδότηση της Έρευνας σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο·
- ανεπαρκής σύνδεση έρευνας – παραγωγής παρά την περιφερειακή επιστημονική εξειδίκευση που είναι συμβατή με τη διάρθρωση της περιφερειακής οικονομίας·
- έλλειψη συγκροτημένης ερευνητικής στρατηγικής στο σύνολο των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων παρά τις ενδείξεις αριστείας σε ορισμένους τομείς και τις ικανοποιητικές επιδόσεις του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και του ΙΕΤΕΘ σε ευρωπαϊκά ανταγωνιστικά προγράμματα·
- μικρή συνάφεια των περιοχών επιστημονικής αριστείας με την διάρθρωση της περιφερειακής οικονομίας·
- εξαιρετικά χαμηλές επιδόσεις επιχειρήσεων σε δαπάνες E&A τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο·
- διάρθρωση της περιφερειακής οικονομίας που δεν ευνοεί την επιχειρηματικότητα έντασης γνώσης·
- ασυνέχειες στο σχεδιασμό και εκτέλεση περιφερειακής κλίμακας στρατηγικής ΕΤΑΚ·
- έλλειψη "εστιακών επιχειρήσεων" σε όλους τους τομείς της περιφερειακής οικονομίας·
- ιδιαίτερα χαμηλές επιδόσεις στο ρυθμό ανανέωσης των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού παρά τις ικανοποιητικές επιδόσεις στη διαθεσιμότητα ανθρώπινων πόρων με τίτλους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης·
- αμελητέα συμμετοχή επιχειρήσεων σε ευρωπαϊκά ανταγωνιστικά προγράμματα E&A·
- έλλειψη πρόσβασης σε κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου·
- έλλειψη ενδιάμεσων δομών για τη σύνδεση E&TA με τις επιχειρήσεις·

Καταλήγει δε στις ακόλουθες γενικές στρατηγικές που είναι σχετικές με το θέμα των οριζόντιων δράσεων:

- 1i) Αξιοποίηση της ευνοϊκής διάρθρωσης του ακαδημαϊκού και ερευνητικού τομέα στην Θεσσαλία και της επάρκειας μορφωμένων ανθρώπινων πόρων για τον εκσυγχρονισμό του παραγωγικού συστήματος με τη λογική της Έξυπνης Εξειδίκευσης και την οικονομική αξιοποίηση του λανθάνοντος δυναμικού για καινοτομία. Για να επιτύχει αυτή η στρατηγική απαιτείται σημαντική βελτίωση της δικτύωσης στο περιφερειακό σύστημα καινοτομίας για ανταλλαγή γνώσεων μεταξύ επιχειρηματικού και ακαδημαϊκού/ερευνητικού τομέα, ένταση προωθητικών ενεργειών και ενεργειών ευαισθητοποίησης και στιβαρός συντονισμός.
- 1ii) Περαιτέρω ενίσχυση ερευνητικών ομάδων με χαρακτηριστικά αριστείας ώστε να είναι σε θέση να διεκδικήσουν ερευνητική χρηματοδότηση από το πρόγραμμα ΟΡΙΖΩΝ2020.
- 3i) Η περιορισμένη θεσμική ικανότητα του περιφερειακού συστήματος καινοτομίας πρέπει να θεραπευθεί άμεσα με την θεσμοθέτηση του προτεινόμενου από την Έξυπνη Εξειδίκευση συμμετοχικού σχήματος διακυβέρνησης, την πρόβλεψη κατάλληλων πόρων για τη λειτουργία του και την εφαρμογή κατάλληλων μεταρρυθμίσεων ή βέλτιστων διεθνών πρακτικών.

- 3iii) Βελτίωση των ανθρώπινων πόρων σε επίπεδο γνώσεων αλλά και κουλτούρας μέσω κατάλληλα προσαρμοσμένων περιφερειακών στρατηγικών κατάρτισης και δια βίου μάθησης.

2.9.2 Λογική Παρέμβασης & Μίγμα Πολιτικής

Έχοντας υπόψη:

- Τις διαπιστωμένες ανάγκες όπως συνοψίστηκαν στην προηγούμενη ενότητα·
- Τα αποτελέσματα από τη διαδικασία συλλογής, ομαδοποίησης και εμπλουτισμού ιδεών στο πλαίσιο της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης·
- Τα αποτελέσματα των τεχνικών συναντήσεων με τη συμμετοχή των Θεματικών Ομάδων Εργασίας, του Γραφείου RIS3 και της ΕΥΔ ΕΠ Θεσσαλίας

καταλήγουμε στη λογική παρέμβασης που περιγράφεται στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 51: Η λογική της παρέμβασης στην προτεραιότητα Οριζόντιες Δράσεις

Στόχοι	Περιοχή Παρέμβασης	Δράσεις	Αναμενόμενα Αποτελέσματα
Αναβάθμιση της θεσμικής ικανότητας του Περιφερειακού Συστήματος Καινοτομίας και των συστατικών του, διεύρυνση της εμπλοκής των συμμετόχων στο σχεδιασμό και την εφαρμογή πολιτικών ΕΤΑΚ, θεσμοθέτηση των συστατικών του Συστήματος Διακυβέρνησης της RIS3.	H-1 Αναβάθμιση Ικανοτήτων Σχεδιασμού και Εφαρμογής Περιφερειακής Στρατηγικής για την Καινοτομία	H1.1 Ίδρυση Εταιρείας Προώθησης Καινοτομίας Θεσσαλίας (Regional Innovation Agency) κατά τα προβλεπόμενα από το Σύστημα Διακυβέρνησης της RIS3 (ενότητα 2.2 στο κυρίως σώμα).	Θεσμοθέτηση και αποτελεσματική λειτουργία του συμμετοχικού συστήματος διακυβέρνησης ΕΤΑΚ
		H1.2 Εφαρμογή εργαλείων για τη θεσμική ενδυνάμωση του περιφερειακού συστήματος καινοτομίας (προοπτική διερεύνηση, πλατφόρμα ανοικτών δημοσκοπήσεων, μοντελοποίηση & προσομοίωση πολιτικών, κ.ά.)	Υιοθέτηση, εμπέδωση και αξιοποίηση βέλτιστων πρακτικών για το σχεδιασμό πολιτικής ΕΤΑΚ
		H1.3 Ίδρυση ερευνητικού ινστιτούτου καινοτομίας, επιχειρηματικότητας και ανάπτυξης.	Αξιοποίηση ενδογενούς δυναμικού και γνώσης για θέματα καινοτομίας και επιχειρηματικότητας για κάλυψη των αναγκών της Θεσσαλίας και ως μοχλό για τη διεύρυνση της γνωσιακής της βάσης.
		H1.4 Ολοκληρωμένες στρατηγικές έρευνας σε ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα	
Αξιοποίηση εγκατεστημένης τεχνολογικής υποδομής (εργαστήρια, επιστημονικός εξοπλισμός) και γνώσεων για παροχή υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας σε επιχειρήσεις εντός και εκτός Θεσσαλίας.	H-2 Ενίσχυση ερευνητικών υποδομών και ικανοτήτων σε τομείς προτεραιότητας της περιφερειακής οικονομίας	H2.1 Υλοποίηση του εγκεκριμένου χάρτη εθνικών ερευνητικών υποδομών (OMIC-ENGINE)	Βελτίωση της ικανότητας για καινοτομία των επιχειρήσεων στους τομείς προτεραιότητας της RIS3 και άρση εμποδίων για την πρόσβασή τους στην παγκόσμια αγορά. Ενίσχυση των δεσμών μεταξύ ερευνητικού τομέα και επιχειρήσεων.
		H2.2 Διαπιστεύσεις πρόσθετος εξοπλισμός εργαστηρίων σε ΑΕΙ/ΤΕΙ/ΕΚ για κάλυψη απαιτήσεων που προβλέπονται από Ευρωπαϊκή ή Εθνική Νομοθεσία και αφορούν τους τομείς προτεραιότητας RIS3 Θεσσαλίας	
		H2.3 Ενίσχυση ερευνητικού εξοπλισμού ακαδημαϊκών & ερευνητικών μονάδων της Θεσσαλίας	

Στόχοι	Περιοχή Παρέμβασης	Δράσεις	Αναμενόμενα Αποτελέσματα
Αξιοποίηση της ευνοϊκής διάρθρωσης του ακαδημαϊκού και ερευνητικού τομέα στην Θεσσαλία για τον εκσυγχρονισμό του παραγωγικού συστήματος και την οικονομική αξιοποίηση του λανθάνοντος δυναμικού για καινοτομία. Ανταλλαγή γνώσεων μεταξύ επιχειρηματικού και ακαδημαϊκού/ερευνητικού τομέα, ένταση προωθητικών ενεργειών και ενεργειών ευαισθητοποίησης.	H-3 Ενίσχυση της Μεταφοράς Τεχνολογίας προς όφελος των επιχειρήσεων	H3.1 Υποστήριξη της αποτελεσματικής λειτουργίας των μηχανισμών Μεταφοράς Τεχνολογίας των Ακαδημαϊκών και Ερευνητικών Φορέων της Θεσσαλίας	Συστηματοποίηση της λειτουργίας μεταφοράς τεχνολογίας σε ΠΘ & ΤΕΙΘ (υποδομές, πολιτικές, ροές εργασιών, κοινό front end). Δράσεις ενεργητικής μεταφοράς τεχνολογίας προς επιχειρήσεις (technology audits, κ.ο.κ.)
Περιορισμός του brain drain. Διακράτηση αποφοίτων των ΠΘ & ΤΕΙΘ στη Θεσσαλία. Δημιουργία οικοσυστήματος επιχειρήσεων έντασης γνώσης γύρω από τα ΠΘ & ΤΕΙΘ. Άρση φραγμών αρχικής χρηματοδότησης προς νεοφυείς επιχειρήσεις.	H-4 Οριζόντιες Δράσεις Υποστήριξης της Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας	H4.1 Περιφερειακής κλίμακας μηχανισμός υποστήριξης καινοτόμου επιχειρηματικότητας	Υπηρεσίες θερμοκοιτίδας, χώροι συνεργασίας, επιταχυντής, mentoring, δια-ιδρυματικό (ΠΘ&ΤΕΙΘ) με τουλάχιστον δύο σημεία παρουσίας (Βόλος & Λάρισα). Διαμόρφωση χώρων, εκπαίδευση προσωπικού, startup fund,
Ανάληψη συγκροτημένων και συστηματικών προσπαθειών για βελτίωση της πρόσβασης στη διεθνή αγορά και τη συμμετοχή σε διεθνείς αλυσίδες αξίας. Αξιοποίηση επιχειρηματικών δικτύων των ομογενών της διασποράς.	H-5 Οριζόντιες Δράσεις Υποστήριξης της Εξωστρεφούς Επιχειρηματικότητας	H5.1 Προετοιμασία και εφαρμογή κλαδικών ή τομεακών σχεδίων εξωστρέφειας H5.2 Εξειδικευμένη ανάλυση αγορών-στόχου.	Ανάδειξη των τομέων στους οποίους απαιτείται η εξαγωγική ωριμότητα των ΜμΕ και, αφετέρου, η προετοιμασία και πραγματοποίηση των απαραίτητων ενεργειών και δράσεων για την είσοδό τους σε στοχευμένες νέες αγορές Ενίσχυση των επιχειρήσεων ώστε να προετοιμαστούν κατάλληλα για την είσοδό τους σε νέες αγορές και να διακρίνουν τα ανταγωνιστικά τους πλεονεκτήματα έναντι του ανταγωνισμού.

Στόχοι	Περιοχή Παρέμβασης	Δράσεις	Αναμενόμενα Αποτελέσματα
<p>Ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων στον ερευνητικό και επιχειρηματικό τομέα. Ενίσχυση της διατομεακής και διεθνούς κινητικότητας για απόκτηση εμπειριών και γνώσεων. Προώθηση της επιχειρηματικής κουλτούρας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Αναδιάρθρωση δεξιοτήτων (re-skilling) στην αγορά εργασίας.</p>	<p>H-6 Βελτίωση των Ανθρώπινων Πόρων για Έρευνα και Καινοτομία - Κινητικότητα Ανθρώπινων Πόρων</p>	<p>H6.1 Ενδυνάμωση του ανθρώπινου δυναμικού της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.</p>	
		<p>H6.2 Βελτίωση της κινητικότητας μεταξύ του ερευνητικού και επιχειρηματικού τομέα.</p>	<p>Διασφάλιση της ερευνητικής ανταγωνιστικότητας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε τομείς εκτός των προτεραιοτήτων της RIS3.</p>
		<p>H6.3 Προώθηση της επιχειρηματικότητας των τελειόφοιτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.</p>	<p>Ενίσχυση των ροών γνώσης μεταξύ ερευνητικού και επιχειρηματικού τομέα. Ανάπτυξη δυναμικού επιχειρηματικότητας στους τελειόφοιτους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.</p>
		<p>H6.4 Βελτίωση της πρόσβασης ερευνητών και στελεχών επιχειρήσεων σε διεθνή δίκτυα γνώσης.</p>	
		<p>H6.5 Προσαρμογή των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στις αλλαγές</p>	

Οι παραπάνω έξι περιοχές παρέμβασης καλύπτουν τις προτεραιότητες που τέθηκαν στο κυρίως σώμα της Περιφερειακής Στρατηγικής Καινοτομίας Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Θεσσαλίας για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020. Οι επιμέρους δράσεις που αναφέρονται παραπάνω προέκυψαν μετά από συνεδρίαση της σχετικής ΘΟΕ με διευρυμένη σύνθεση την 15.12.2015 στην οποία ελήφθησαν υπόψη

Πίνακας 52: Σύνθεση αποτελεσμάτων Επιχειρηματικής Ανακάλυψης στον Τομέα Οριζόντιες Δράσεις.

Περιοχή Παρέμβασης	Συνοπτική Περιγραφή	Προέλευση
H-1 Αναβάθμιση Ικανοτήτων Σχεδιασμού και Εφαρμογής Περιφερειακής Στρατηγικής για την Καινοτομία	Ινστιτούτο Καινοτομίας, Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης· Σχεδιασμός ολοκληρωμένου ευφυούς συστήματος σχεδιασμού χάραξης στρατηγικών και λήψης αποφάσεων σε επίπεδο Περιφέρειας Θεσσαλίας για τον αγροδιατροφικό τομέα· Κέντρο Περιφερειακής Προοπτικής Διερεύνησης· Διαδικτυακή Πλατφόρμα Ανοιχτών Δημοσίων Διαβουλεύσεων	4 σχετικές ιδέες
H-2 Ενίσχυση ερευνητικών υποδομών και ικανοτήτων σε τομείς προτεραιότητας της περιφερειακής οικονομίας	Ανάπτυξη, εφαρμογή και πιστοποίηση Συστημάτων Διαχείρισης σε Εργαστήρια του ΤΕΙ Θεσσαλίας· Πρότυπο Κέντρο Ικανότητας Γενωμικών Ερευνών και Εφαρμογών Επόμενης Γενεάς στη Γεωργία και την Κτηνοτροφία· Δημιουργία υποδομής one stop shop υπηρεσιών δικτύωσης εργαστηρίων (πιστοποίηση προϊόντων και υπηρεσιών)· Ανάπτυξη Πρότυπου Εργαστηρίου Ιχθυοαλιείας	5 σχετικές ιδέες
H-3 Ενίσχυση της Μεταφοράς Τεχνολογίας προς όφελος των επιχειρήσεων	Χρηματοδότηση δράσεων δημοσιότητας για ανάδειξη και προαγωγή της έρευνας – καινοτομίας – επιχειρηματικότητας· Academy-Industry Modelling (AIM) Weeks· Αξιοποίηση ερευνητικού και τεχνολογικού δυναμικού	3 σχετικές ιδέες
H-4 Οριζόντιες Δράσεις Υποστήριξης της Καινοτομίας Επιχειρηματικότητας	Ηλεκτρονική πλατφόρμα επιχειρηματικών εργαλείων στήριξης της νεοφυούς και καινοτόμας επιχειρηματικότητας· Δημιουργία Επιχειρηματικών Χώρων Εργασίας· Περιφερειακός Μηχανισμός υποστήριξης νεοφυών επιχειρήσεων· επιχειρηματικός επιταχυντής· Δημιουργία, λειτουργική υποστήριξη και υποδομή στήριξης καινοτομίας και επιχειρηματικότητας με την παροχή συστηματικής και στοχευμένης συμβουλευτικής υποστήριξης νεοφυών και καινοτόμων επιχειρηματικών σχημάτων· Crowdfunding· Πρότυπο Επιχειρηματικό Κέντρο· Περιφερειακό δίκτυο θερμοκοιτίδων του αγροδιατροφικού τομέα στη Θεσσαλία.	13 σχετικές ιδέες
H-5 Οριζόντιες Δράσεις Υποστήριξης της Εξωστρεφούς Επιχειρηματικότητας	Η ανάπτυξη μιας διαδικτυακής υπηρεσίας/πλατφόρμας Δικτύωσης της Ομογενειακής Επιχειρηματικότητας των Θεσσαλών. Προετοιμασία, εφαρμογή και αξιολόγηση τομεακών ή κλαδικών σχεδίων εξωστρέφειας.	2 σχετικές ιδέες
H-6 Βελτίωση των Ανθρώπινων Πόρων για Έρευνα και Καινοτομία - Κινητικότητα Ανθρώπινων Πόρων	Ολοκληρωμένες πλατφόρμες εκπαίδευσης για την ανάπτυξη και επέκταση δεξιοτήτων Δια Βίου Μάθησης· Σχεδιασμός, παραγωγή και εξ αποστάσεως στήριξη λειτουργίας καινοτόμων ψηφιακών περιβαλλόντων πολλαπλών γραμματισμών κοινωνικά ευαίσθητων ομάδων· Πρόγραμμα επικαιροποίησης γνώσεων επιχειρηματιών και στελεχών επιχειρήσεων στην Καινοτόμο Επιχειρηματικότητα· Διερευνητικά περιβάλλοντα μάθησης υποστηριζόμενα από ΤΠΕ· Πλατφόρμα ανάπτυξης και βελτίωσης γλωσσικών δεξιοτήτων των εργαζομένων στον τουριστικό κλάδο· ανάπτυξη εκπαιδευτικών προϊόντων, υπηρεσιών και μεθόδων για την αναβάθμιση της διδασκαλίας των φυσικών επιστημών, κατάρτιση/επανακατάρτιση ανέργων γυναικών του κλάδου της κλωστοϋφαντουργίας· Ψηφιακές δεξιότητες για αύξηση της παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας του αγροτικού τομέα μέσα από την αποτελεσματική και έγκαιρη πρόσβαση, ερμηνεία, και εκμετάλλευση πληροφορίας και γνώσης· Κοινωνικές φάρμες καινοτομίας.	35 σχετικές ιδέες.

Σε συνέχεια της αποτύπωσης στον παραπάνω πίνακα επισημαίνουμε ότι είχαν υποβληθεί αρκετές και καλές ιδέες στην κατηγορία «Οριζόντιες Δραστηριότητες» που αφορούσαν είτε εργαλεία για την παροχή υπηρεσιών εκπαίδευσης και κατάρτισης ή επιχειρηματικές ιδέες στον τομέα της εκπαίδευσης, ή ερευνητικές δράσεις εκτός των τομέων προτεραιότητας της RIS3 Θεσσαλίας (π.χ., για τον τομέα του φαρμάκου ή της εκπαιδευτικής τεχνολογίας). Οι ιδέες αυτές τέθηκαν υπόψη της ΕΥΔ ΕΠ Θεσσαλίας και των λοιπών αρμοδίων υπηρεσιών της Περιφέρειας ώστε να ληφθούν υπόψη κατά τη φάση εξειδίκευσης των προσκλήσεων του ΠΕΠ που δεν ανήκουν στους θεματικούς στόχους που καλύπτει η RIS3.

2.9.3 Ομάδες Στόχου

Με βάση την αποτύπωση των παρεμβάσεων στην προηγούμενη ενότητα, οι ομάδες-στόχοι για κάθε μία απ' αυτές έχουν ως εξής:

Πίνακας 53: Ομάδες Στόχου ανά περιοχή παρέμβασης στον τομέα Οριζόντιες Δράσεις.

Περιοχή παρέμβασης	Ομάδες Στόχου
H-1 Αναβάθμιση Ικανοτήτων Σχεδιασμού και Εφαρμογής Περιφερειακής Στρατηγικής για την Καινοτομία	H1.1: Οι θεσμικοί συμμετοχοί του περιφερειακού συστήματος καινοτομίας Θεσσαλίας, Περιφέρεια Θεσσαλίας. H1.2: Οι θεσμικοί συμμετοχοί του περιφερειακού συστήματος καινοτομίας Θεσσαλίας, ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και δημόσιοι ερευνητικοί οργανισμοί, Περιφέρεια Θεσσαλίας. H1.3 & H1.4: Ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και δημόσιοι ερευνητικοί οργανισμοί με παρουσία στη Θεσσαλία.
H-2 Ενίσχυση ερευνητικών υποδομών και ικανοτήτων σε τομείς προτεραιότητας της περιφερειακής οικονομίας	H2.1-3: Ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και δημόσιοι ερευνητικοί οργανισμοί με παρουσία στη Θεσσαλία.
H-3 Ενίσχυση της Μεταφοράς Τεχνολογίας προς όφελος των επιχειρήσεων	H3.1 Ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και δημόσιοι ερευνητικοί οργανισμοί με παρουσία στη Θεσσαλία.
H-4 Οριζόντιες Δράσεις Υποστήριξης της Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας	H4.1 Ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με παρουσία στη Θεσσαλία, τελειόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, νέοι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ιδιώτες και θεσμικοί επενδυτές.
H-5 Οριζόντιες Δράσεις Υποστήριξης της Εξωστρεφούς Επιχειρηματικότητας	H5.1 & H5.2 Επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην παραγωγή και εμπορία διεθνώς εμπορευσίμων προϊόντων και υπηρεσιών, συλλογικοί φορείς των παραπάνω επιχειρήσεων, επιμελητήρια, ενώσεις, φορείς στήριξης της επιχειρηματικότητας, εμπειρογνώμονες σε θέματα προώθησης εξαγωγών.
H-6 Βελτίωση των Ανθρώπινων Πόρων για Έρευνα και Καινοτομία - Κινητικότητα Ανθρώπινων Πόρων	H6.1 Ερευνητικό προσωπικό στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. H6.2 Ερευνητές, επιχειρηματίες, τελειόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. H6.3 Δομές ΜΟΚΕ των ιδρυμάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, τελειόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. H6.4 Ερευνητές σε ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και δημόσιους ερευνητικούς οργανισμούς, επιχειρηματίες, στελέχη επιχειρήσεων, προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές. H6.5 Όπως προβλέπεται στα αντίστοιχα μέτρα των ΠΕΠ & ΕΠΑΝΕΚ.

2.9.4 Πηγές Χρηματοδότησης & Εργαλεία Εφαρμογής

Για τις παρεμβάσεις στον τομέα της Ενέργειας έχουν αναγνωρισθεί οι πηγές χρηματοδότησης του πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 54: Πηγές και είδος χρηματοδότησης για την υλοποίηση των παρεμβάσεων της προτεραιότητας Οριζόντιες Δράσεις.

Περιοχή παρέμβασης	Πηγή χρηματοδότησης				Είδος Χρηματοδότησης
	Επενδυτική Προτεραιότητα (Ειδικός Στόχος/Μέτρο)				
	ΠΕΠ	ΕΠΑΝΕΚ	ΕΠΑΑ	Άλλο	
H1.1	1b (1.2.1a) 3a (1.4.1γ)	-	-	Ιδιωτική συμμετοχή και άλλοι πόροι	Επιχορηγήσεις στη βάση επιχειρηματικών σχεδίων.
H1.2	1a (1.1.1)	1b (1.1)	-	Interreg Europe κ.ά.α.	Ερευνητικές επιχορηγήσεις.
H1.3	1a (1.1.1)	-	-	-	Ερευνητικές επιχορηγήσεις.
H1.4	-	1a (3.1)	-	-	Ερευνητικές επιχορηγήσεις
H2.1	-	1a (3.1)	-	-	
H2.2 & 2.3	1a (1.1.1)	-	-	-	Επιχορηγήσεις
H3.1	1b (1.2.1δ)			ΕΠΑνΑΔΔΒΜ 10ii (10.2 (ii) 1)	
H4.1	3a (1.4.1)	3a (1.3)	-	-	Επιχορηγήσεις στη βάση επενδυτικού σχεδίου.
H5.1	3d (1.6.1β)	3d (1.5)	-	-	
H5.2	3d (1.6.1β)	3d (1.5)	-	-	
H6.1	-	-	-	ΕΠΑνΔΕΔΒΜ (10ii/2/2&3) Erasmus+, Marie Curie Actions Horizon2020	
H6.2	-	-	-	ΕΠΑνΔΕΔΒΜ (10iv/2/1)	Ενίσχυση προγραμμάτων πρακτικής άσκησης φοιτητών.
H6.3	-	-	-	ΕΠΑνΔΕΔΒΜ (10iv/2/2)	Ενίσχυση και διεύρυνση του ρόλου των ΜΟΚΕ στα ΑΕΙ/ΤΕΙ
H6.4				Erasmus+, Marie Curie Actions	
H6.5	8v (2α2.1)	8v (2.2)			

2.9.5 Χρονοδιάγραμμα

Δεν έχει οριστικοποιηθεί μέχρι στιγμής το πρόγραμμα των προσκλήσεων για κανένα από τα αναφερόμενα στον πίνακα επιχειρησιακά προγράμματα.

2.9.6 Προϋπολογισμός

Για την κατάρτιση του προϋπολογισμού των προτεινόμενων δράσεων ελήφθησαν υπόψη:

- η διάρθρωση των περιοχών παρέμβασης σε ενδεικτικές δράσεις

- δεδομένα του τοπικού περιφερειακού συστήματος για τον καθορισμό του προσδοκώμενου πλήθους τελικών δικαιούχων
- μέσες τιμές του μοναδιαίου κόστους της κάθε κατηγορίας παρέμβασης.

Τα αποτελέσματα της άσκησης φαίνονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 55 Προϋπολογισμός Δράσεων του τομέα Οριζόντιες Δράσεις (Δημόσια Δαπάνη).

Περιοχή Παρέμβασης	Δράση	Επενδυτική Προτεραιότητα	Δημόσια Δαπάνη (€)	
H-1	H1.1 Ίδρυση Εταιρείας Προώθησης Καινοτομίας Θεσσαλίας	1β	400.000	
		3α	400.000	
	H1.2 Εφαρμογή εργαλείων για τη θεσμική ενδυνάμωση του περιφερειακού συστήματος καινοτομίας	1α	200.000	
		1β	400.000	
		Interreg Europe	300.000	
H1.3 Ίδρυση ερευνητικού ινστιτούτου καινοτομίας, επιχειρηματικότητας και ανάπτυξης στο ΙΕΤΕΘ (Φάση I: 2016-2017)	1α	200.000		
H1.4 Ολοκληρωμένες στρατηγικές έρευνας σε ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα	1α	8.000.000		
H-2	H2.1 Υλοποίηση του εγκεκριμένου χάρτη εθνικών ερευνητικών υποδομών (OMIC-ENGINE)	1α	6.000.000	
		H2.2 Διαπιστεύσεις εργαστηρίων	1α	900.000
		H2.3 Ενίσχυση εξοπλισμού ερευνητικών μονάδων	1α	1.120.000
H-3	H3.1 Υποστήριξη της αποτελεσματικής λειτουργίας των μηχανισμών Μεταφοράς Τεχνολογίας (Φάση I: 2016-17)	1β	250.000	
		10ii	800.000	
H-4	H4.1 Περιφερειακής κλίμακας μηχανισμός υποστήριξης καινοτόμου επιχειρηματικότητας	3α	5.000.000	
H-5	H5.1 Προετοιμασία και εφαρμογή κλαδικών ή τομεακών σχεδίων εξωστρέφειας	3δ	500.000	
	H5.2 Εξειδικευμένη ανάλυση αγορών-στόχου.	3δ	1.000.000	
H-6	H6.1 Ενδυνάμωση του ανθρώπινου δυναμικού της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της έρευνας.	10ii	7.000.000	
		Ευρωπαϊκά	15.000.000	
	H6.2 Βελτίωση της κινητικότητας μεταξύ του ερευνητικού και επιχειρηματικού τομέα.	10iv	4.500.000	
	H6.3 Προώθηση της επιχειρηματικότητας των τελειόφοιτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.	10iv	650.000	
	H6.4 Βελτίωση της πρόσβασης ερευνητών και στελεχών επιχειρήσεων σε διεθνή δίκτυα γνώσης.	Erasmus+, Marie Curie	1.000.000	
H6.5 Προσαρμογή των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στις αλλαγές	8v	60.000.000		

Το σύνολο των δράσεων στις 6 περιοχές παρέμβασης απαιτεί Δημόσια Δαπάνη εκτιμώμενου ύψους 113,5Μ€ το μεγαλύτερο τμήμα της οποίας αφορά την επενδυτική προτεραιότητα 8v (μέσω ΠΕΠ &

ΕΠΑΝΕΚ). Οι εκτιμήσεις για τους ευρωπαϊκούς πόρους έχουν γίνει στη βάση των επιδόσεων της Θεσσαλίας κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο και είναι μάλλον συντηρητικές.

2.9.7 Δείκτες Εκροών

Για τον σχηματισμό του πίνακα δεικτών εκροών των προβλεπόμενων δράσεων ελήφθησαν υπόψη οι υποθέσεις εργασίας για το πλήθος των δικαιούχων στις προβλεπόμενες δράσεις, το είδος και οι ορισμοί δεικτών που έχουν αποτυπωθεί στα Επιχειρησιακά Προγράμματα τα οποία αποτελούν εν δυνάμει πηγές χρηματοδότησης των δράσεων και οι επιδόσεις των φορέων σε αντίστοιχες δράσεις της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου. Ο Πίνακας 56 παρουσιάζει τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης αντιστοίχισης.

Πίνακας 56: Δείκτες Εκροών για τις Οριζόντιες Δράσεις.

Περιοχή Παρέμβασης	ID	Ονομασία	Στόχος
H-1 Αναβάθμιση Ικανοτήτων Σχεδιασμού και Εφαρμογής Περιφερειακής Στρατηγικής για την Καινοτομία	CO24	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός νέων ερευνητών σε φορείς που λαμβάνουν ενίσχυση	5
	T4225	Αριθμός ερευνητικών υποδομών που ενισχύονται	1
	CO26	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που συνεργάζονται με ερευνητικά ιδρύματα	60
	T4204	Αριθμός κοινών έργων φορέων Ε&Κ με φορείς άλλων χωρών (με ή χωρίς συντονισμό με ΕΕ)	20
H-2 Ενίσχυση ερευνητικών ικανοτήτων σε τομείς προτεραιότητας της περιφερειακής οικονομίας	T4225	Αριθμός ερευνητικών υποδομών που ενισχύονται	1
H-3 Ενίσχυση της Μεταφοράς Τεχνολογίας προς όφελος των επιχειρήσεων	CO26	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που συνεργάζονται με ερευνητικά ιδρύματα	80
H-4 Οριζόντιες Δράσεις Υποστήριξης της Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας	T4209	Επιχειρηματικές πρωτοβουλίες που υποστηρίζονται από θερμοκοιτίδες	30
H-5 Οριζόντιες Δράσεις Υποστήριξης της Εξωστρεφούς Επιχειρηματικότητας	CO03	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν οικονομική στήριξη πλην επιχορηγήσεων	50
H-6 Βελτίωση των Ανθρώπινων Πόρων για Έρευνα και Καινοτομία - Κινητικότητα Ανθρώπινων Πόρων	T4958	Αριθμός ωφελούμενων από δράσεις ενίσχυσης της έρευνας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση	150
	T4960	Φοιτητές που συμμετέχουν σε προγράμματα πρακτικής άσκησης	1000
	CR03	Συμμετέχοντες που αποκτούν εξειδίκευση μετά τη λήξη της συμμετοχής τους	100%

2.9.8 Δείκτες Αποτελεσμάτων

Οι δείκτες αποτελεσμάτων στους οποίους αναμένεται να έχει συμβολή η υλοποίηση των προαναφερόμενων παρεμβάσεων στο πλαίσιο των Οριζοντίων Δράσεων φαίνονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 57: Δείκτες Αποτελεσμάτων Οριζόντιων Δράσεων

Περιοχή Παρέμβασης	ID	Ονομασία	Στόχος
--------------------	----	----------	--------

H-1 Αναβάθμιση Ικανοτήτων Σχεδιασμού και Εφαρμογής Περιφερειακής Στρατηγικής για την Καινοτομία	T1401	Ερευνητικοί τομείς και κλάδοι που αναπτύσσονται στην Περιφέρεια
	T4224	Μέσος αριθμός αναφορών ανά δημοσίευση ελλήνων ερευνητών (δείκτης απήχησης)
H-2 Ενίσχυση ερευνητικών ικανοτήτων σε τομείς προτεραιότητας της περιφερειακής οικονομίας	T1401	Ερευνητικοί τομείς και κλάδοι που αναπτύσσονται στην Περιφέρεια
H-3 Ενίσχυση της Μεταφοράς Τεχνολογίας προς όφελος των επιχειρήσεων	T1402	Δαπάνη E&A των επιχειρήσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ
H-4 Οριζόντιες Δράσεις Υποστήριξης της Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας	T4207	Ποσοστό καινοτόμων επιχειρήσεων επί του συνόλου
H-5 Οριζόντιες Δράσεις Υποστήριξης της Εξωστρεφούς Επιχειρηματικότητας	T1408	Αξία Εξαγωγών
	T4214	Εξαγωγές ελληνικών επιχειρήσεων στους 9 στρατηγικούς τομείς της χώρας
H-6 Βελτίωση των Ανθρώπινων Πόρων για Έρευνα και Καινοτομία - Κινητικότητα Ανθρώπινων Πόρων	CR03	Συμμετέχοντες που αποκτούν εξειδίκευση μετά τη λήξη της συμμετοχής τους
	CR07	Συμμετέχοντες με καλύτερη θέση στην αγορά εργασίας έξι μήνες μετά τη λήξη της συμμετοχής τους.

Για τους παραπάνω δείκτες αποτελεσμάτων δεν μπορούν να εκτιμηθούν τιμές στόχου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Η διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης κατέγραψε τις προθέσεις του περιφερειακού ιστού για ανάληψη δράσεων στους τομείς παρέμβασης της έξυπνης εξειδίκευσης. Ο Πίνακας 58 περιγράφει την τελική κατανομή των 952 ιδεών που υποβλήθηκαν, όπως κατατάχτηκαν από τον Τεχνικό Σύμβουλο σε τομείς προτεραιότητας RIS3 και επενδυτικές προτεραιότητες.

Πίνακας 58 Απολογιστικά δεδομένα εισροών επιχειρηματικής ανακάλυψης.

Θεματικός Στόχος ή Επενδυτική Προτεραιότητα	Τομέας Προτεραιότητας								Σύνολο
	A	B	C	D	E	F	G	H	
1-α		2						6	8
1-β	151	14	36	19	12	12		3	247
	<i>Υποσύνολο ΘΣ1:</i>								<i>255</i>
2-β	23	2	4		11	8	2	4	54
2-γ	1		14		19	6	1	5	46
	<i>Υποσύνολο ΘΣ2:</i>								<i>100</i>
3-α	2	3	3		80	20		9	117
3-γ	28	31	2	12	23			1	97
3-δ	77	6	15		14	41		6	159
	<i>Υποσύνολο ΘΣ3:</i>								<i>373</i>
4-α				12					12
4-β				9					9
4-ε				3					3
	<i>Υποσύνολο ΘΣ4:</i>								<i>24</i>
6	2		1	4	25			1	33
8	5							13	18
9	2					5	2		9
10							1	23	24
	<i>Υποσύνολο ΘΣ5-11:</i>								<i>84</i>
Εκτός RIS3	5					1		10	16
Πολλαπλές υποβολές	40		9	5	10	13	16	1	94
Αόριστα διατυπωμένες	3	2					1		6
Σύνολο:	339	60	84	64	194	106	23	82	952

Υπόμνημα:

A-Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα. B-Μέταλλο & Δομικά Υλικά. C-Περιβάλλον. D-Ενέργεια. E-Δημιουργικός Τουρισμός. F-Προηγμένες Υπηρεσίες Υγείας & Αποκατάστασης. G-ΤΠΕ. H-Οριζόντιες Δράσεις

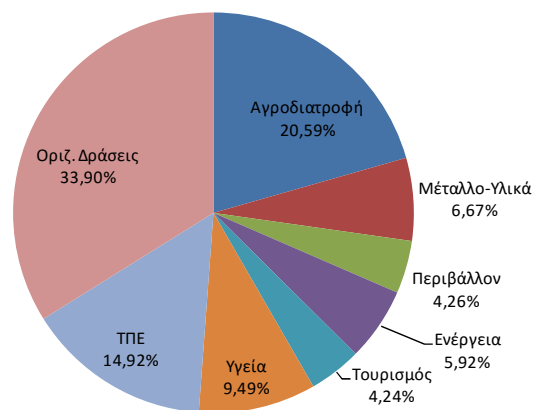
Τα παραπάνω δεδομένα θα μπορούσαν ν' αξιοποιηθούν ως ενδείξεις για μια εσωτερική, θεματική, ιεράρχηση εν όψει των προσκλήσεων του νέου ΠΕΠ Θεσσαλίας, ειδικά για τις επενδυτικές προτεραιότητες 1β, 2γ, 3α, 3γ και 3δ.

Η ενσωμάτωση των επιμέρους προϋπολογισμών των σχεδίων δράσης για τους 8 τομείς προτεραιότητας της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Θεσσαλίας καταλήγει στον συνολικό προϋπολογισμό της απαιτούμενης Δημόσιας Δαπάνης, η οποία ανέρχεται σε 332,98 εκατ. ευρώ. Ο Πίνακας 59 αναλύει την κατανομή της στους τομείς προτεραιότητας ενώ το Διάγραμμα 1 δίνει την ποσοστιαία κατανομή.

Πίνακας 59: Συνολικός Προϋπολογισμός RIS3 Περιφέρειας Θεσσαλίας (Δημόσια Δαπάνη σε εκατ. ευρώ.)

Θεματική Προτεραιότητα	Σύνολο Δ.Δ. (Μ€)
Αγροδιατροφή	68,32
Μέταλλο-Υλικά	22,15
Περιβάλλον	14,15
Ενέργεια	19,65
Τουρισμός	14,06
Υγεία	31,50
ΤΠΕ	49,53
Οριζ. Δράσεις	113,62
Σύνολο	332,98

Διάγραμμα 1 Κατανομή προϋπολογισμού στις Θεματικές Προτεραιότητες

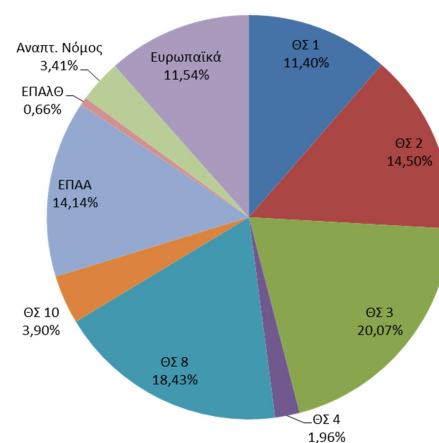
Το ένα τρίτο του προϋπολογισμού κατευθύνεται στην ενίσχυση του περιφερειακού συστήματος καινοτομίας η οποία έχει αναγνωριστεί ως βασική προτεραιότητα για την επίτευξη των στόχων υλοποίησης των παρεμβάσεων στους επιμέρους θεματικούς τομείς. Από τους θεματικούς (κλαδικούς) τομείς το αγροδιατροφικό σύμπλεγμα απορροφά σημαντικό τμήμα του προϋπολογισμού ενώ το ίδιο συμβαίνει και με τον τομέα των ΤΠΕ καθώς δρα επικουρικά σε οριζόντιο επίπεδο στο σύνολο των τομέων της περιφερειακής οικονομίας, συμβάλλοντας στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας και του μετασχηματισμού των μικρομεσαίων επιχειρήσεων της Περιφέρειας.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει επίσης η κατανομή του προϋπολογισμού ανά Θεματικό Στόχο (ΕΤΠΑ) ή Μέτρο (ΠΑΑ) ή άλλη πηγή χρηματοδότησης που δείχνουν ο Πίνακας 60 και το Διάγραμμα 2.

Πίνακας 60 Σύνοψη Προϋπολογισμού ανά Θ.Σ./Μέτρο ΠΑΑ/Άλλη πηγή (Δημόσια Δαπάνη σε Μ€)

Θεματικός Στόχος	Δ.Δ. (Μ€)
ΘΣ 1	38,95
ΘΣ 2	48,13
ΘΣ 3	66,59
ΘΣ 4	6,50
ΘΣ 8	61,15
ΘΣ 10	12,95
ΕΠΑΑ	46,93
ΕΠΑΛΘ	2,18
Αν. Νόμος	11,30
Ευρωπαϊκά, ΕΤΕπ, κάα.	38,30
Σύνολο	332,98

Διάγραμμα 2 Κατανομή Προϋπολογισμού ανά Θεματικό Στόχο/Μέτρο ΠΑΑ/Άλλη πηγή.

Τα σημεία που πρέπει να επισημανθούν σε σχέση με τα παραπάνω δεδομένα είναι τα εξής:

- στον Τουρισμό δεν έχουν περιληφθεί δράσεις της ΕΠ 6γ.
- στην Ενέργεια δεν έχουν περιληφθεί δράσεις των ΕΠ 4β,4γ,4ε,6β,6ε
- στο Αγροδιατροφικό σύμπλεγμα δεν έχουν περιληφθεί δράσεις της 6δ, 8ν και 9γ

οι οποίες αφορούν σε δημόσιου χαρακτήρα επενδύσεις.

Η ένταση των δράσεων ΕΤΑΚ όπως απεικονίζεται στον ΘΣ1 (Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας) θεωρείται ικανοποιητική για να υποστηρίξει τις εκφρασμένες ανάγκες σε τεχνολογικά οδηγούμενη καινοτομία στην πλειοψηφία των τομέων προτεραιότητας, ενώ εκτός από την ένταση παρεμβάσεων του ΘΣ3 (Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας) φαίνεται η στόχευση της Περιφέρειας για ανάπτυξη που θα βασίζεται και στην αντίστοιχη ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων της μέσω του ΘΣ8 (Προώθηση της διατηρήσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και στήριξη της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού). Η ένταση των παρεμβάσεων στο Αγροδιατροφικό σύμπλεγμα απεικονίζεται στην κατανομή των παρεμβάσεων μέσω του ΠΑΑ και κυρίως από τα Μέτρα 2,3,4,16 και 19.

Τέλος στην κατάρτιση των επιμέρους σχεδίων δράσης εκτιμήθηκε ο αριθμός τελικών ωφελούμενων μέσω της επιλογής των κατάλληλων δεικτών εκρών ανά Επενδυτική Προτεραιότητα, από το ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014 – 2020 και το ΕΠΑΝΕΚ 2014 – 2020 για το ΕΤΠΑ και από τα ΕΠΑΑ/ΕΠΑΛΘ για τις παρεμβάσεις στον πρωτογενή τομέα. Ο Πίνακας 61 παρουσιάζει τη σύνθεση των δεδομένων απ' όλες τις προτεραιότητες.

Πίνακας 61: Συγκεντρωτικοί Δείκτες Εκρών για δράσεις ΕΤΠΑ.

ID	Ονομασία Δείκτη	Τιμή Στόχος
CO01	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	1.196
CO03	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν οικονομική στήριξη πλην επιχορηγήσεων	65
CO04	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν μη οικονομική στήριξη	400
CO05	Αριθμός νέων επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	43
CO08	Αύξηση της απασχόλησης	223
CO09	Αύξηση του αναμενόμενου αριθμού επισκέψεων σε ενισχυόμενες τοποθεσίες πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς και πόλους έλξης επισκεπτών	650.000
CO10	Πρόσθετα νοικοκυριά με πρόσβαση σε ευρυζωνικά δίκτυα με ταχύτητες τουλάχιστον 30 Mbps	383.775
T4227	Πρόσθετες επιχειρήσεις με ευρυζωνική πρόσβαση με ταχύτητα μεγαλύτερη των 30 Mbps	7.675
T1404	Χρήστες υπηρεσιών ΤΠΕ που παρέχονται από δημόσιους φορείς	105.000
CO24	Αριθμός νέων ερευνητών σε φορείς που λαμβάνουν ενίσχυση	121
CO26	Αριθμός επιχειρήσεων που συνεργάζονται με ερευνητικά ιδρύματα	792
CO29	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν ενίσχυση για να εισάγουν νέα προϊόντα στην εταιρεία	60

<i>ID</i>	<i>Ονομασία Δείκτη</i>	<i>Τιμή Στόχος</i>
T4209	Επιχειρηματικές πρωτοβουλίες που υποστηρίζονται από θερμοκοιτίδες	31
T4225	Αριθμός ερευνητικών υποδομών που ενισχύονται	12
T4204	Αριθμός κοινών έργων φορέων Ε&Κ με φορείς άλλων χωρών (με ή χωρίς συντονισμό με ΕΕ)	20
T4958	Αριθμός ωφελούμενων από δράσεις ενίσχυσης της έρευνας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση	150
T4960	Φοιτητές που συμμετέχουν σε προγράμματα πρακτικής άσκησης	1.000
CO30	Πρόσθετη δυναμικότητα παραγωγής ανανεώσιμης ενέργειας (MW)	2,50
CO05	Απασχολούμενοι, συμπεριλαμβανομένων των αυτοαπασχολούμενων	2.300
CR03	Συμμετέχοντες που αποκτούν εξειδίκευση μετά τη λήξη της συμμετοχής τους	100%

Για το ΠΑΑ καθώς δεν έχουν δοθεί συγκεκριμένοι δείκτες ελήφθησαν κατ' αντιστοιχία με του δείκτες προγραμμάτων του ΕΤΠΑ, όπως δείχνει ο Πίνακας 62.

Πίνακας 62: Δείκτες Εκρών ΕΠ Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020.

<i>Ονομασία Δείκτη</i>	<i>Τιμή Στόχος</i>
Παραγωγοί του πρωτογενούς τομέα που λαμβάνουν στήριξη	180
Παραγωγοί του τομέα δασοκομίας που λαμβάνουν στήριξη	140
Αριθμός άλλων δραστηριοτήτων συνεργασίας (ομάδες, δίκτυα/συνεργατικοί σχηματισμοί, πιλοτικά έργα, ...)	21
Επιχειρήσεις σε αγροτικές ή ορεινές περιοχές που λαμβάνουν στήριξη	161
Αύξηση της απασχόλησης στις επιχειρήσεις αγροτικών ή ορεινών περιοχών που λαμβάνουν στήριξη	159

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Η εξειδίκευση του Σχεδίου Δράσης της Στρατηγικής Καινοτομίας Έξυπνης Εξειδίκευσης της Θεσσαλίας διαδικασία βασίστηκε στην μεθοδολογία που ανέπτυξε το Ινστιτούτο Μελλοντικών Τεχνολογικών Μελετών (Institute for Prospective Technological Studies) του Κοινού Ερευνητικού Κέντρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (European Commission Joint Research Centre) στο πλαίσιο προπαρασκευαστικής δράσης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου προς υποστήριξη της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης¹ και υλοποιήθηκε, μετά από ορισμένες κρίσιμες βελτιώσεις που βασίστηκαν στην εμπειρία εφαρμογής της στην ΑΜ-Θ, με τη συνεργασία στελεχών της Περιφέρειας Θεσσαλίας, της ΕΥΔ ΕΠ Θεσσαλίας, των μελών των Θεματικών Ομάδων Εργασίας και της Innovatia Systems που είχε το ρόλο Τεχνικού Συμβούλου την περίοδο Νοεμβρίου – Δεκεμβρίου 2015.

Η μεθοδολογία προέβλεπε τρία διακριτά στάδια που περιγράφονται συνοπτικά στις ενότητες που ακολουθούν.

4.1 ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ

Για την ενημέρωση και την κινητοποίηση των συμμετόχων και την ενθάρρυνσή τους να συμμετάσχουν στη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης έλαβαν χώρα στις αρχές Νοεμβρίου δράσεις ενημέρωσης και δημοσιότητας ως εξής:

- 11.11.2015: Συνέντευξη Τύπου του Περιφερειάρχη στα τοπικά μέσα, επίσημη έναρξη της διαδικασίας. Ενημέρωση στους φορείς του Τουρισμού κατά τη διάρκεια εκδήλωσής τους το απόγευμα της ίδιας μέρας στη Λάρισα.
- 12.11.2015: Ενημέρωση των παραγωγικών και ερευνητικών φορέων της Μαγνησίας σε συνάντηση στην Επιτροπή Ερευνών του ΠΘ στο Βόλο (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Επιμελητήριο, ΣΒΘΚΕ, EBETAM).
- 13.11.2015: Ενημέρωση στο ΤΕΙ Θεσσαλίας (Λάρισα), στο Επιμελητήριο Καρδίτσας (Καρδίτσα) και στο Επιμελητήριο Τρικάλων (Τρίκαλα).
- 23.11.2015: Ενημέρωση στο Επιμελητήριο Λάρισας (Λάρισα).

Κάθε μία από τις παραπάνω ενημερώσεις ήταν διάρκειας 2-3 ωρών, κάλυψε διεξοδικά το ζήτημα της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης και της αξιοποίησης των αποτελεσμάτων της στο πλαίσιο της διαμόρφωσης του Σχεδίου Δράσης ενώ προσέφερε την ευκαιρία να συζητηθούν ευρύτερα θέματα που σχετίζονται με τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης στη Θεσσαλία.

Ταυτόχρονα, με μέριμνα της Περιφέρειας Θεσσαλίας και της ΕΥΔ ΕΠ Θεσσαλίας είχε ενεργοποιηθεί ειδική σελίδα στο δικτυακό της τόπο (<http://www.thessaly.gov.gr/main.aspx?catid=177>), είχε δημιουργηθεί προωθητικό και ενημερωτικό υλικό (αφίσες, φυλλάδια) και είχαν γίνει στοχευμένες καταχωρήσεις στον τοπικό τύπο.

Τέλος, αξιοποιήθηκαν οι προϋπάρχοντες από το 2013 λογαριασμοί της RIS3 Θεσσαλίας στα δίκτυα κοινωνικής δικτύωσης (facebook και twitter) στους οποίους παρατηρήθηκε σημαντική διεύρυνση των ακολούθων τους.

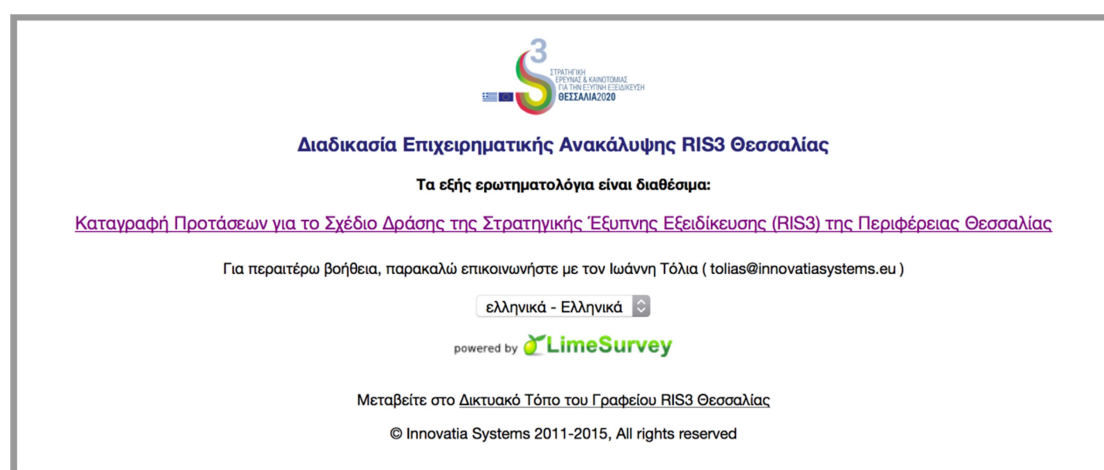
¹ Βλ. Mark Boden, Patrice dos Santos, Karel Haegeman, Elisabetta Marinelli and Susana Valero. European Parliament Preparatory Action: "Actual and desired state of the economic potential in regions outside the Greek capital Athens". Final Report. December 2015.

(διαθέσιμο στο URL: <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/documents/20182/143661/European+Parliament+Preparatory+Action+RIS3+in+REMT+Final+Report/ecc81ce1-3542-4cd6-bb93-c2679e218b43>)

4.2 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΚΑΛΥΨΗΣ

Η διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης καθ' εαυτή εκτελέστηκε με την ενεργοποίηση δύο παράλληλων και ισοδύναμων καναλιών συλλογής ιδεών:

- το ψηφιακό, που στηρίχθηκε σε χρήση δομημένου ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου διαθέσιμο από την 9.11.2015 στο URL <http://ris3.thessaly.gov.gr> (βλ. Διάγραμμα 3) και
- το φυσικό, που στηρίχθηκε στην καταγραφή ιδεών από τους παριστάμενους σε τέσσερις πολυθεματικές ημερίδες επιχειρηματικής ανακάλυψης που εκτελέστηκαν όπως περιγράφει ο Πίνακας 63. Όπως είναι εμφανές από το πρόγραμμα, κατά το σχεδιασμό έγινε προσπάθεια να καλυφθούν οι τοπικές εξειδικεύσεις κάθε περιφερειακής ενότητας.

Διάγραμμα 3 Η αρχική σελίδα του ηλεκτρονικού συστήματος καταγραφής προτάσεων.

Πίνακας 63 Πρόγραμμα ημερίδων επιχειρηματικής ανακάλυψης.

Ημερομηνία / Τόπος	Προτεραιότητες RIS3 που συζητήθηκαν
19.11.2015, 15:00 Ξενοδοχείο ANANTI, Τρίκαλα	Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα Δημιουργικός Τουρισμός
20.11.2015, 15:00 Ξενοδοχείο ΚΙΕΡΙΟΝ, Καρδίτσα	Μέταλλο-Δομικά Υλικά με έμφαση στην αλυσίδα αξίας του Ξύλου Περιβάλλον Ενέργεια με έμφαση στην παραγωγή από βιομάζα.
25.11.2015, 15:00 Ξενοδοχείο DOMOTEL XENIA, Βόλος	Μέταλλο-Δομικά Υλικά Δημιουργικός Τουρισμός Περιβάλλον Ενέργεια
30.11.2015, 15:00 Ξενοδοχείο DIVANI, Λάρισα	Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα Προηγμένες Υπηρεσίες Υγείας-Αποκατάστασης

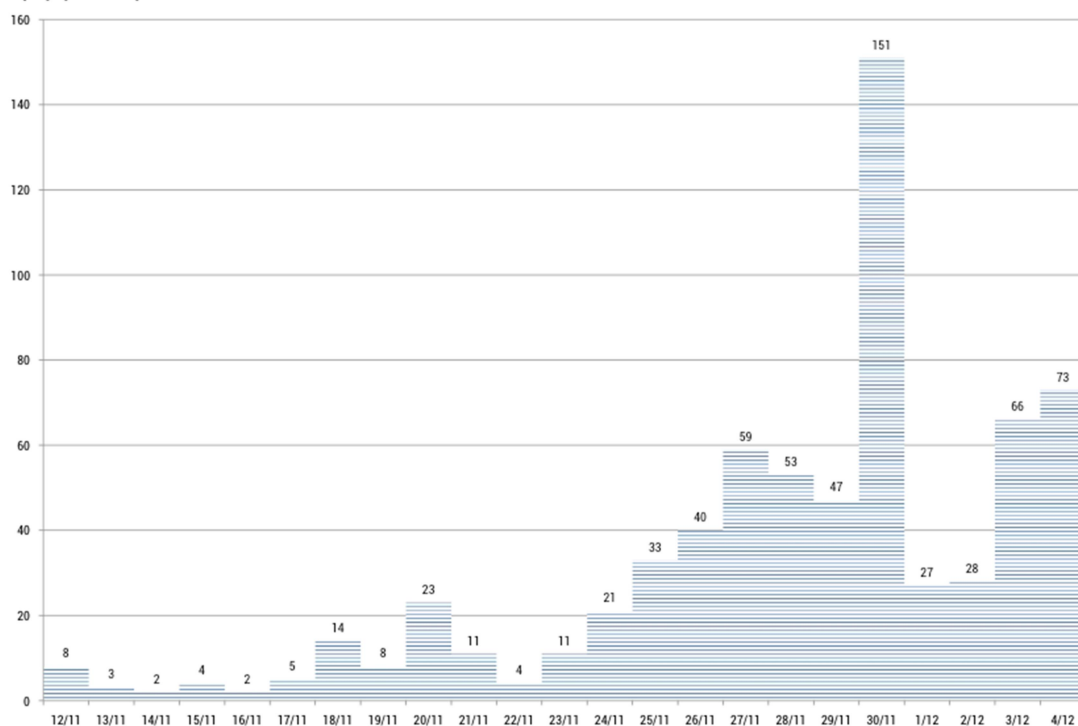
Η εμπλοκή των συμμετόχων στη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης ήταν εντυπωσιακή, τόσο μέσω του φυσικού (βλ. Πίνακας 64) όσο και μέσω του ψηφιακού καναλιού (βλ. Διάγραμμα 4 και Διάγραμμα 5), σε σημείο που απαιτήθηκε λόγω της αυξημένης ροής να παραταθεί η προθεσμία

υποβολής ιδεών από την 30.11.2015 που ήταν αρχικά στο μεσημέρι της 4.12.2015. Συνολικά, οι εισροές από τη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης ήταν 690 πλήρεις εγγραφές στο ηλεκτρονικό σύστημα και 262 ιδέες μέσω των ημερίδων, ήτοι συνολικά 952 ιδέες. Κατά τη διάρκεια των ημερίδων δημιουργήθηκαν επίσης 56 «καινοτομικές συμπράξεις», δηλαδή, ομαδοποιήσεις ιδεών με κοινά χαρακτηριστικά και στόχους.

Πίνακας 64 Στατιστικά συμμετοχής στις Ημερίδες Επιχειρηματικής Ανακάλυψης.

	<i>Τρίκαλα</i> 19.11.2015	<i>Καρδίτσα</i> 20.11.2015	<i>Βόλος</i> 25.11.2015	<i>Λάρισα</i> 30.11.2015	<i>Σύνολο</i>
Συμμετοχή	210	120	250	230	810
Εγγεγραμμένοι στις παράλληλες συνεδρίες	138	92	220	167	617
Συμμετοχή στις παράλληλες συνεδρίες	86	51	81	97	315
Νέες Ιδέες που κατατέθηκαν	69	34	69	90	262
Καινοτομικές συμπράξεις που προέκυψαν	14	7	20	15	56

Ημερήσια Ροή Ιδεών

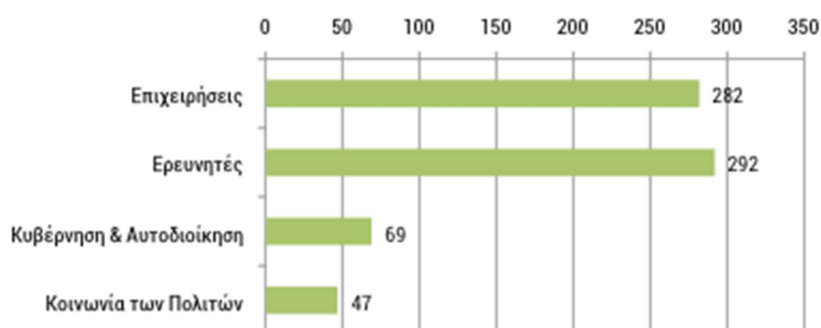
Διάγραμμα 4 Ημερήσια ροή ιδεών από το ηλεκτρονικό κανάλι.

Θεματική συγκέντρωση

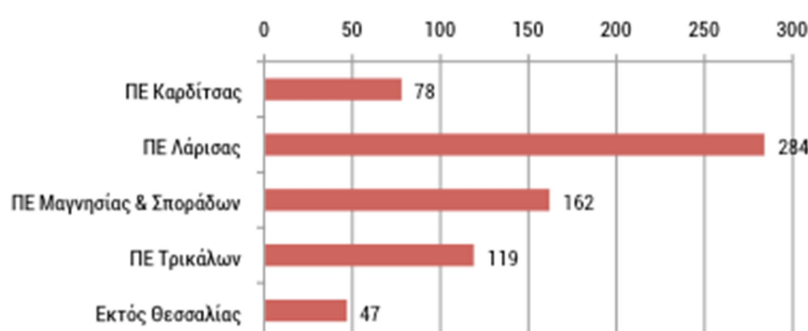
(α)

Τομεακή συγκέντρωση

(β)

Γεωγραφική συγκέντρωση

(γ)

Διάγραμμα 5 Στατιστικά εισροών από το ηλεκτρονικό κανάλι: (α) Θεματική συγκέντρωση, (β) Τομεακή συγκέντρωση, (γ) Γεωγραφική συγκέντρωση.

4.3 ΣΥΝΘΕΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ

Με την ολοκλήρωση της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης, η ομάδα του Τεχνικού Συμβούλου προχώρησε στην ενοποίηση των εισροών από τα δύο κανάλια που αξιοποιήθηκαν και προέβη σε έλεγχο ορθότητας ή συμπλήρωση (στην περίπτωση των φυσικών υποβολών) των πεδίων που αφορούσαν τις προτεραιότητες RIS3 και τις επενδυτικές προτεραιότητες.

Στη συνέχεια, ακολούθησε έλεγχος για πολλαπλές υποβολές της ίδιας ιδέας, διατήρηση της μίας εξ' αυτών και χαρακτηρισμός των υπόλοιπων ως διπλότυπων.

Τέλος, αφού είχε προηγηθεί αναλυτική χαρτογράφηση σε επίπεδο ειδικού στόχου για όλα τα επιχειρησιακά προγράμματα που αφορούν τη Θεσσαλία, καταγράφηκε για κάθε ιδέα το σύνολο των ειδικών στόχων όλων των προγραμμάτων που θα μπορούσαν να τη χρηματοδοτήσουν.

Με βάση τα παραπάνω αποτελέσματα και λαμβάνοντας υπόψη τις ομαδοποιήσεις που είχαν ήδη γίνει κατά τη διάρκεια των ημερίδων επιχειρηματικής ανακάλυψης, ο Τεχνικός Σύμβουλος προχώρησε στην οριστική ομαδοποίηση των ιδεών, ορίζοντας κατηγορίες παρέμβασης ανά προτεραιότητα RIS3 στη βάση των εισροών της επιχειρηματικής ανακάλυψης.

Οι προτάσεις του Τεχνικού Συμβούλου κοινοποιήθηκαν στα μέλη των ΘΟΕ και συζητήθηκαν, για κάθε προτεραιότητα σε ειδική συνεδρίαση της αρμόδιας κατά περίπτωση ΘΟΕ παρουσία στελεχών της ΕΥΔ ΕΠ Θεσσαλίας και του Συμβούλου ως εξής:

- 15.12.2015: Οριζόντιες Δράσεις (διευρυμένη σύνθεση με συμμετοχή των Αντιπρυτάνεων του Πανεπιστημίου και του ΤΕΙ Θεσσαλίας).
- 16.12.2015: Μέταλλο & Δομικά Υλικά (πρωί), Προηγμένες Υπηρεσίες Υγείας και Αποκατάστασης (απόγευμα).
- 17.12.2015: Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα.
- 18.12.2015: Δημιουργικός Τουρισμός (πρωί), Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (απόγευμα).
- 21.12.2015: Ενέργεια (πρωί) και Περιβάλλον (μεσημέρι).

Η συμμετοχή των μελών των ΘΟΕ στις παραπάνω συνεδριάσεις ήταν σχεδόν καθολική. Αφού ανασκοπήθηκαν οι προτάσεις του Συμβούλου, έγιναν εξαιρετικά ώριμες συζητήσεις και επικυρώθηκαν ή τροποποιήθηκαν κατάλληλα και εκτιμήθηκαν τα μοναδιαία κόστη για κάθε κατηγορία δράσεων. Έγιναν επίσης επισημάνσεις αναφορικά με αναγκαίες δράσεις που δεν καλύφθηκαν επαρκώς από τις εισροές και θέματα προγραμματισμού των περαιτέρω ενεργειών.

Με βάση τα παραπάνω δεδομένα, ο Τεχνικός Σύμβουλος προχώρησε στη σύνταξη των Σχεδίων Δράσης (Κεφάλαιο 2 της παρούσας).

Δωδεκανήσου 22
546 26 Θεσσαλονίκη

T +30 231 056 7442
F +30 231 056 7443
E i@innovatiasystems.eu
U www.innovatiasystems.eu